

องค์การความร่วมมืออิสลามกับการแก้ไขปัญหา
3 จังหวัดชายแดนใต้

โดย

พลโท ปริญญา ฉายติลก
ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 - 2560

บทคัดย่อ

เรื่อง องค์การความร่วมมืออิสลามกับการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ลักษณะวิชา การเมือง
ผู้วิจัย พลโท ปริญญา ฉายติลก **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 59

ปัจจุบันการจัดการปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ในสังคมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายปกครอง ฝ่ายองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน รวมถึงยังต้องอาศัยความร่วมมือระดับนานาชาติโดยเฉพาะปัญหาเนื่องด้วยความมั่นคง ซึ่งต้องใช้ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการอย่างรอบด้าน พื้นที่หนึ่งที่ภาครัฐกำลังผสมผสานแนวทางการร่วมมือในทุกระดับเพื่อให้ได้มาซึ่งความสงบและสันติภาพ คือ พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ อันเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งมาตั้งแต่สมัยก่อนสงครามเย็น และเหตุการณ์สำคัญอันเป็นจุดปะทะของความไม่สงบ คือ เหตุการณ์ปล้นอาวุธในคลังแสงกองทัพบกในค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 อันนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาความไม่สงบมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรวมระยะเวลาไปกว่า 12 ปี ลึกลงไปประมาณไปอีกนับแสนล้านบาท

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาในแบบสากล คือ การเจรจาหรือการหาคนกลางมาทำการไกล่เกลี่ยหรือหาข้อยุติในความขัดแย้ง สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความสนใจจากองค์กรสำคัญในระดับนานาชาติ คือ องค์การความร่วมมืออิสลาม หรือ Organisation of Islamic Cooperation : OIC ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 และมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในเชิงพื้นที่ รวมถึงการร่วมเป็นคู่เจรจาให้กับหลายประเทศในกลุ่ม OIC เช่น การร่วมหาแนวทางการเจรจาความไม่สงบในเขตมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์ การดำเนินการเจรจายุติความขัดแย้งในเยเมน เป็นต้น สำหรับประเทศไทยเองนั้นได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกประเภท ผู้สังเกตการณ์ (Observer State) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2541 ตามมติที่ประชุม ณ กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยองค์การความร่วมมืออิสลามได้ให้ความสนใจต่อสถานการณ์ภาคใต้เป็นอย่างมาก มีการเฝ้าระวังระหว่างคณะทูตประเทศสมาชิกเพื่อติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายาชายแดนใต้อีกด้วย อีกทั้ง OIC ยังประกาศอย่างชัดเจนในเรื่องการเคารพบูรณาภาพแห่งดินแดนไทยซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า OIC จะไม่ทำการแทรกแซงปัญหาภายในของกลุ่มประเทศสมาชิก การมุ่งประเด็นหาคนกลางหรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitation) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือจากองค์การความร่วมมือมุสลิม (OIC) ผนวกกับนโยบายของรัฐผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และยุทธศาสตร์ของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหายที่ยั่งยืนและสร้างสรรค์ อีกทั้งยังเป็นการตอบย้ำให้เห็นเป้าหมายขององค์การความร่วมมืออิสลามที่มีได้ต้องการให้มีการแบ่งแยกประเทศให้เป็นอิสระเพียงแต่เป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างคู่ขัดแย้งให้นำไปสู่ทางออกเชิงสันติต่อไป โดยผลของการดำเนินงานตามแผนของรัฐบาลภายใต้การจับตามองขององค์การระหว่างประเทศทำให้สถานการณ์ชายแดนใต้คลี่คลายลงได้บ้าง และยังมีข้อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหามาในโอกาสต่ออย่างมียุทธศาสตร์

คำนำ

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย คือ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ถือเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติมาเป็นเวลานาน ผลกระทบและความสูญเสียที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมที่เห็นชัดเจนก็คือ การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน และที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นความรู้สึกในจิตใจของประชาชนผู้บริสุทธิ์ที่ประสบกับความรุนแรง เกือบในทุกๆ วัน ซึ่งแน่นอนว่าผลกระทบเหล่านี้จะยังแน่นอนอยู่ในจิตใจอย่างยากที่จะหากระบวนการใดมาเยียวยาได้ให้เห็นผล การแก้ไขปัญหาจึงเป็นปัญหาที่ท้าทายต่อความสามารถ และประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้ทุ่มเททั้งกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และงบประมาณลงไปอย่างมหาศาล แต่สถานการณ์และสภาพความไม่สงบในพื้นที่ก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร ก็พบว่ายังไม่มีแนวทางใดที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงลงไปได้

จากความรุนแรงนี้เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงกลายเป็นประเด็นในองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและองค์กรระดับประเทศให้ความสนใจและจับตามองอย่างใกล้ชิด รวมทั้งต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยอ้างถึงชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ที่ได้รับผลกระทบเป็นเป้าหมายหลัก องค์กรความร่วมมืออิสลาม ก็เป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งองค์กรความร่วมมืออิสลามนั้น ไม่ใช่เพียงองค์กรที่มุ่งดูแลพี่น้องมุสลิมทั่วโลกเท่านั้น แต่เป็นองค์กรที่มีสมาชิกถึง 57 ประเทศ และเป็นองค์กรความร่วมมือที่มีขนาดใหญ่มีบทบาทและการขับเคลื่อนวัตถุประสงค์อย่างที่มีประสิทธิภาพ

การศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจในบทบาทและกระบวนการขับเคลื่อนขององค์กรความร่วมมืออิสลาม จึงเป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การวางนโยบาย การกำหนดแนวปฏิบัติของรัฐไทย ซึ่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพราะจะมีผลอย่างยิ่งกับการแก้ไขปัญหาในอนาคต

การวิจัยเรื่องบทบาทขององค์กรความร่วมมืออิสลามกับการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและผลกระทบขององค์กรความร่วมมืออิสลาม ซึ่งจะส่งผลให้การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติได้ถูกต้อง ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานได้ลุล่วงนำความสงบสุขกลับคืนมาได้

พลโท

(ปริญญา ฉายดิลก)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	2
ข้อจำกัดของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 บทบาทขององค์การความร่วมมืออิสลามกับการแก้ไขปัญหา	
3 จังหวัดชายแดนใต้	5
แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน	5
การเข้ามาขององค์การความร่วมมืออิสลาม	10
สรุป	17
บทที่ 3 กระบวนการแก้ไขปัญหาของประเทศไทยและองค์การความร่วมมือมุสลิม	18
จุดเริ่มต้นของกระบวนการเจรจาภายใต้แรงกดดันของ OIC	18
สรุป	36
บทที่ 4 ผลได้ ผลเสียของการร่วมมือกับ OIC	42
การเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายรัฐ	42
การเปลี่ยนแปลงของการทำงาน : บทสังเคราะห์จากการทำงาน	46
สรุป	56
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	57
สรุป	57
ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	59
ประวัติย่อผู้วิจัย	61

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2 - 1	สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547 - 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2558)	9
2 - 2	จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547 - 2558	10
2 - 3	โครงสร้างยุทธศาสตร์ของฝ่ายรัฐบาลไทยและฝ่ายผู้คิดเห็นต่าง	16
3 - 1	แสดงเหตุการณ์สำคัญในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพในห้วงเวลาปี 2556	24
3 - 2	เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ละท่านที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2540 - ปัจจุบัน	37
3 - 3	การแก้ไขปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้	41
4 - 1	นโยบายที่ 23 เสริมสร้างความเข้าใจอันดี ฯ	46

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
3 – 1	งบประมาณประจำปี 2547-2558	18
3 – 2	ทิศทางการเพิ่มขึ้นของงบประมาณเปรียบเทียบกับ ปี 2557-2558	18
3 – 3	แสดงเส้นทางของเวลา (Timeline) ของแผนที่สันติภาพ (Road Map) และขั้นตอนในกระบวนการสันติภาพทั้งระบบ	23
3 – 4	มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) บนพื้นฐานของกรอบ 3Es	27
4 – 1	สถิติความไม่สงบที่ลดลงในช่วงปี 2547-2558	44

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ มาเป็นเวลานานตั้งแต่ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเหตุการณ์ความขัดแย้งผันแปรไปตามปัจจัยและสภาพการณ์ในแต่ละห้วงจนถึงปัจจุบัน แต่นับตั้งแต่เหตุการณ์กรณีปล้นปืนในค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งรอบใหม่ นับจนถึงปัจจุบันรวมระยะเวลากว่า 13 ปี จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจ จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า เกิดเหตุทั้งสิ้น 17,808 เหตุการณ์ แยกเป็นเหตุที่เชื่อได้ว่ากระทำโดยผู้ก่อความไม่สงบ จำนวนถึง 9,407 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิตรวม 3,949 คน และบาดเจ็บ กว่า 9,625 คน และรัฐบาลได้ทุ่มเทงบประมาณลงไปทั้งสิ้น 264,953 ล้านบาท ซึ่งนักวิชาการด้านความมั่นคงเรียกเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าภัยคุกคามรูปแบบใหม่ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่ารัฐจะใช้ทั้งนโยบาย แนวทาง รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงมาตลอด จากสถิติเหตุการณ์จะเห็นว่าลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่สถานการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงยังคงมีอยู่ ไม่ได้สงบโดยสิ้นเชิง

จากภาพความรุนแรง ความขัดแย้งและการสูญเสียที่เกิดขึ้นแทบจะรายวันนั้น จึงเป็นประเด็นที่จับตามองอย่างใกล้ชิดของทั้งองค์กรภายในและต่างประเทศ ในการที่จะขอเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ด้วยนโยบายและแนวทางที่หน่วยงานของรัฐ ทั้งกระทรวงการต่างประเทศและสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยปฏิบัติการในพื้นที่ ได้ชี้แจงทำความเข้าใจ และดำเนินการในหลากหลายวิธีทำให้ยังสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกแซงเข้ามาได้ ในขณะเดียวกัน ในอีกด้านหนึ่ง ขบวนการที่ต่อสู้กับรัฐ ซึ่งประกอบด้วยหลายกลุ่มที่รวมตัวกันเรียกตัวเองว่า “มาราปัตตานี (MARA PATANI)” ก็พยายามที่จะสร้าง และดึงความสนใจขององค์กรต่างประเทศให้เข้ามาเป็นผู้จัดการ และเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation (OIC)) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสมาชิกที่เป็นประเทศมุสลิม 57 ประเทศ ก็มีความสนใจและเห็นว่าปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่น่ากังวล จนมีการออกแถลงการณ์ในการประชุมประจำปี และมีการติดตามผลการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิดตลอดมา แม้ว่ากระทรวงการต่างประเทศของไทยจะได้ชี้แจงทำความเข้าใจในทุกครั้ง แต่จากสภาพข้อเท็จจริงของความรุนแรงในพื้นที่ที่ยังดำรงอยู่ก็ทำให้ความต้องการที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องและร่วมมือในการจัดการกับปัญหายังคงมีอยู่ต่อเนื่อง ซึ่งจากบทเรียนในหลายประเทศที่องค์กรนานาชาติเข้าไปแทรกแซงแล้วก่อให้เกิดความยุ่งยากและเกิดผลเกินกว่าที่รัฐบาลคาดไว้

จากความพยายามที่จะทำให้ประเด็นปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประเด็นปัญหาสากล เพื่อให้เกิดการแทรกแซงและเข้ามาจัดการกับปัญหา เพื่อบรรลุในยุทธศาสตร์ที่จะขอแบ่งแยกดินแดนออกจากประเทศไทยให้ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง

กำหนดยุทธศาสตร์แนวทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์เชิงรุกอย่างสร้างสรรค์ต่อองค์การความร่วมมืออิสลาม ถึงแม้ว่าในเชิงรับได้กระทำอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตามในทีอันจะเป็นการป้องกันและป้องปรามมิให้ปัญหาที่เกิดขึ้น กลายเป็นปัญหาสากลอันจะทำให้การแก้ไขปัญหา เกิดความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้การอาศัยความร่วมมือที่มีจากองค์การความร่วมมืออิสลามจะมีส่วนส่งเสริมให้กิจการด้านอื่นๆ เช่น การศาสนา การเศรษฐกิจ และความร่วมมือด้านสังคม อันจะนำไปสู่ความร่วมมือ เพื่อหาทางออกด้วยสันติวิธีและการแก้ไขปัญหาความไม่สงบได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางความร่วมมือกับองค์การความร่วมมืออิสลาม OIC ในการจัดการปัญหา และกระบวนการนำไปสู่วัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้
2. เพื่อศึกษาบทเรียนในบทบาทขององค์การความร่วมมืออิสลาม OIC ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในประเทศที่มีมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้นๆ
3. เพื่อชี้ให้รัฐเห็นถึงท่าทีและกระบวนการดำเนินงานขององค์การความร่วมมืออิสลามที่มีต่อปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
4. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือทั้งในระดับองค์การและรัฐสมาชิก OIC ในเชิงรุกอย่างสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นเรื่องที่มีหลายมิติการวิจัยต้องการชี้ให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความร่วมมือของรัฐมุ่งต่อองค์การความร่วมมืออิสลามที่มีผลต่อความขัดแย้งและความไม่สงบในพื้นที่ทั้งในเชิงนโยบาย และในเชิงปฏิบัติ ศึกษาเฉพาะมิติต่างประเทศ แต่ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. แนวทางของการจัดการความขัดแย้งที่ถูกเสนอในงานวิจัยเป็นแนวทางที่เกิดจากการวิจัยโดยใช้ข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลจากการสังเคราะห์จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล รวมไปถึงข้อเท็จจริงจากรายงานการประชุม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและท่าทีขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในกลุ่มประเทศมุสลิมและ ประเทศไทย รวมถึงท่าทีและนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อการจัดการสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนใต้ ได้กำหนดวิธีวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

จึงได้กำหนดวิธีการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลขั้นต้นที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน ดังนี้

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ งานวิจัย การศึกษาเชิงวิชาการ เกี่ยวกับองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและบทบาทการดำเนินการระหว่างไทยกับองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ทั้งของไทยและต่างประเทศปัจจุบันมีอยู่อย่างจำกัด จึงอาศัยเอกสาร หลักฐานข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในการวิจัย

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นต้น

2. การลำดับข้อมูล เป็นการนำเอาข้อมูลในขั้นตอนการเก็บข้อมูลมาคัดและเรียงลำดับความสำคัญ จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการนำไปศึกษาและวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการดำเนินงานและท่าทีขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ที่มีต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เข้าสู่ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทางรัฐศาสตร์ เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ของการนำองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) มาแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ รวมถึงการหาแนวทางการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาระหว่างองค์การระหว่างประเทศรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การสรุปผล เป็นการรวบรวมผลของการวิเคราะห์และชี้ให้เห็นความสำคัญให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย และจัดเรียงเป็นงานวิจัยจำนวน 5 บท

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ปัจจุบันตัวเลขของผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และจำนวนเหตุการณ์ที่เกิดจากการสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังไม่ตรงกันทั้งในฝ่ายตำรวจ และฝ่ายกองทัพ
2. เอกสารบางชนิดเป็นเอกสารที่มีชั้นความลับในระดับปกปิดจึงไม่อาจอ้างอิงได้ทั้งหมด แต่จะนำเอาข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เข้าใจมูลเหตุและเจตนาธรรมณ์ รวมทั้งเป้าประสงค์ของการก่อความไม่สงบ จซต.
2. รับทราบท่าที บทบาทและวิธีการดำเนินการของ OIC ต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทั้งในประเทศและพื้นที่อื่นๆโดยเฉพาะใน จซต. ของไทย
3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติในการที่จะเสริมสร้างความร่วมมือทั้งระดับองค์การและรัฐสมาชิก OIC เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จซต. ในอนาคต

คำจำกัดความ

- องค์การความร่วมมืออิสลาม หมายถึง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 25 กันยายน 1969 โดยใช้ชื่อเดิมว่าองค์การการประชุมอิสลาม (Organisation of the Islamic Conference) ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นชื่อ Organisation of Islamic Cooperation เพื่อแสดงถึงความเป็นปีกแผ่นของประชาชาติมุสลิม (Islamic Ummah) ในยุคสมัยใหม่และเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติสมาชิก องค์การความร่วมมืออิสลามหรือโอไอซีมีบทบาทในประเทศไทยในกรณีพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายหลังการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ โดยส่งตัวแทนมาสังเกตการณ์เก็บข้อมูลในพื้นที่
- มารา ปาตานี (Mara Patani) หมายถึง Mara Patani เป็นความริเริ่มของสมาชิกปีอาร์เอ็นที่สนับสนุนการเจรจาสันติภาพ ซึ่งถือเป็นก้าวที่คืบคานต่อเจรจา Mara Patani ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557 โดยสมาชิกหนุ่มและสูงอายุของปีอาร์เอ็นซึ่งรวมถึง Permuda หรือกลุ่มคนหนุ่ม กลุ่มผู้สอนศาสนา (อูลามา) และกลุ่มติดอาวุธ เป็นที่เข้าใจว่า Mara Patani เป็นตัวแทน ของกลุ่ม BRN Action Group (ปีอาร์เอ็น แอคชั่น กรุป) ที่มีแนวโน้มแสวงหาคำตอบทางการเมืองโดยผ่านการเจรจากับรัฐบาลไทย ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่ากลุ่มดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มหลักของปีอาร์เอ็น หรือกลุ่มติดอาวุธแคไหน แต่กลุ่มดังกล่าวมองในแง่ดีว่าสักวันหนึ่งพวกเขาจะได้รับการสนับสนุนจากทั้งสองกลุ่มและจากประชาชน หากการกระทำของพวกเขาสัมฤทธิ์ผล Mara Patani หรือชื่อภาษาอังกฤษว่า Patani Consultative Council (PCC) ซึ่งประกอบด้วย
1. Barisan Revolusi Nasional : BRN Action Group
 2. Barisan Islam Pembahasan Patani (BIPP)
 3. Pertubuhan Persatuan Pembebasan (PULO-P4)
 4. Pertubuhan Pembebasan Bersatu (PULO-dspp)
 5. Pertubuhan Pembebasan Bersatu (PULO-mkp)
 6. Gerakan Mujahidin Islam Patani (GMIP) การรวมกลุ่มของ 6 ขบวนการ ทำให้ Mara Patani เป็นองค์กรที่มีการรวมตัวกันมากที่สุดใบบรรดขบวนการต่างๆ (ซุมคักดี นรารัตน์วงศ์, 2558)

บทที่ 2

บทบาทขององค์การความร่วมมืออิสลามกับการแก้ไขปัญหา

3 จังหวัดชายแดนใต้

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน

เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของความสัมพันธ์ของรัฐกับปรากฏการณ์ “องค์การระหว่างประเทศ” อันเป็นพื้นฐานที่จะต่อบสมมติฐานและชี้ให้เห็นถึงมุมมองสากลในบทบาทขององค์การระหว่างประเทศที่มีต่อบริบททางนโยบายหรือการขับเคลื่อนประเทศหรือภูมิภาคนั้นๆ รวมถึงแนวคิดการใช้ประโยชน์จากองค์การระหว่างประเทศ(International Organization) เพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ

องค์การระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในสังคมปัจจุบันประเทศหรือรัฐซึ่งมีสถานะเป็นหนึ่งในประชาคมโลกย่อมต้องไม่ละเลยในการออกนโยบายที่แตกต่างหรือส่งผลกระทบต่อสังคมโลก เพราะทุกวันนี้ไม่มีประเทศใดอีกแล้วที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายต่างประเทศโดยไม่คำนึงถึงการดำรงอยู่ขององค์การระหว่างประเทศทั้งในระดับโลกและในระดับภูมิภาค ตำราวิชาการเล่มสำคัญของการศึกษาองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งเขียนขึ้นโดย Charles W.Kegley, Jr. ซึ่งตีพิมพ์ในปี 2007 มีการตั้งคำถามที่น่าสนใจว่า

“รัฐเอกราชที่ลักษณะเป็นรัฐดินแดน (Territorial States) ยังเป็นหน่วยทางการเมืองเอกหนึ่งเดียวของพิภพโลกอยู่หรือไม่ ? หรือว่ายุคแห่งอธิปไตยแห่งรัฐ (State Sovereignty) จะค่อยๆ จางลงในขณะที่ตัวแสดงแทนที่มีใช้รัฐ เช่น องค์การระหว่างประเทศต่างๆ แบบสหภาพยุโรปหรือบรรษัทข้ามชาติอันทรงพลังทั้งหลายกำลังทำลายอำนาจของรัฐที่ดำรงมาอย่างต่อเนื่อง” (ขจิต จิตเสวี, 2552 : 42)

คำถามที่เกิดขึ้นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเตรียมตัวเผชิญหน้าความเป็นรัฐสมัยใหม่ (Modern State) เพราะรัฐในแบบดั้งเดิม (Traditional State) ซึ่งกระทำการกำหนดนโยบายทั้งประเด็นต่างประเทศ ประเด็นความมั่นคงได้ด้วยตัวเองจะต้องถูกสั่นคลอนโดยสิ่งที่เรียกว่าองค์การระหว่างประเทศ ข้อกังวลต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการก่อตัวอย่างมากมายขององค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 นี้ คือ ขอบเขตของอำนาจของรัฐกับองค์การระหว่างประเทศ ซึ่งประเด็นอำนาจนี้เองเป็นประเด็นสำคัญที่ดูจะสั่นคลอนความเป็นรัฐแบบดั้งเดิมได้เป็นอย่างมาก เพราะไม่ได้เปลี่ยนแปลงแค่อำนาจการตัดสินใจของฝ่ายรัฐ แต่ยังมีผลไปจนถึงกฎหมายระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคม ด้วยเหตุจากองค์การระหว่างประเทศแต่ละองค์การมีจุดมุ่งหมายที่ต่างๆ กันในแต่ละด้าน เช่น องค์การการค้าโลก (WTO) องค์การประชาชาติอาเซียน (ASEAN) องค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) เป็นต้น แน่นนอนว่าแต่ละองค์กรก็มุ่งพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนหากมองตามแนวคิด สัจนิยม (Realism) ว่าชีวิตการเมืองระหว่างประเทศนั้นเป็นเรื่องของการต่อสู้แก่งแย่งกัน สัจนิยมจึงเป็นเรื่องของการมองโลกตามความจริง การมองโลกแบบนี้เป็นการมองที่แตกต่างจากการมองโลกในแบบ

อุดมคติ (Idealism) ซึ่งมีความเชื่อว่ามนุษย์มีได้เลวร้ายในตัวเอง เพียงแต่ขาดสถาบันอันเหมาะสมที่สามารถให้มนุษย์ร่วมมือกันได้นั้น (ขจิต จิตเสวี, 2552 : 56)

ในปัจจุบันองค์การระหว่างประเทศมีมากกว่า 300 องค์การ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างเครือข่ายขององค์การระหว่างประเทศเป็นสิ่งสากลที่โลกยอมรับและเป็นผลจากการใช้ประโยชน์จากองค์การระหว่างประเทศในฐานะการพึ่งพาอาศัยกัน ประกอบกับการมีประเด็นปัญหาที่สลับซับซ้อนมากขึ้น (ชลลดา กันค้อย, 2558 : 76) จึงจะเห็นองค์การระหว่างประเทศเฉพาะที่ตั้งขึ้นมาเพื่อจัดการปัญหาเฉพาะด้าน เช่น สหภาพรัฐสภา กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น

แนวคิดว่าด้วยประชาคมโลกอิสลาม (Global Community of Islam) หรืออุมมะฮ์ (Islamic Ummah หรือ Muslim Ummah) และมวลอิสลาม (Pan Islamism)

ความคิดเรื่อง “ประชาคมโลกอิสลาม” หรือ อุมมะฮ์ (Ummah) เป็นนิมโนทัศน์ทางศาสนาว่าด้วยความเป็นเอกภาพของประชาคมมุสลิม ซึ่งเป็นความคิดที่มีมาตั้งแต่ยุคศาสดามุฮัมมัด นับจากปี พ.ศ. 1165 อันเป็นปีแรกในปฏิทินของศาสนาอิสลาม (ฮิจเราะฮ์ศักราช) เมื่อศาสดามุฮัมมัดได้นำชาวมุสลิมอพยพจากนครมักกะฮ์ไปยังนครมะดีนะฮ์ และได้ประกาศตนจัดตั้งชุมชน (Ummah) ขึ้นที่นครมะดีนะฮ์โดยใช้ชะรีอะฮ์ (กฎหมายอิสลาม) ชุมนนะฮ์ (แบบอย่างของศาสดา) คุ้ไปกับกุรอานตามรากศัพท์ภาษาอาหรับ นั้น คำว่า “อุมมะฮ์” (Ummah) “อุมม์” (umm) แปลว่า แม่/ที่มา “อุมมะฮ์” มีความหมายคาบเกี่ยวระหว่าง “ชุมชน” (Community) และ “ชาติ” (Nation) ทั้งนี้ คัมภีร์อัลกุรอานใช้คำว่า “อุมมะฮ์” โดยมีความหมายหลายนัย ทั้งที่หมายถึงชุมชนมนุษย์ทั้งหมดว่าเป็นประชาคมหนึ่งเดียวเพราะมนุษย์ชาติถือกำเนิดมาจากแห่งเดียวกัน และที่ใช้เพื่อหมายถึงกลุ่มผู้มีความศรัทธาในอุดมการณ์ และกระทำในสิ่งเดียวกันที่ถูกต้อง หรือเชื่อในความยุติธรรมเดียวกัน นอกจากนั้นยังมีการใช้ที่หมายถึงกลุ่ม (Group) ช่วงเวลา (A Period of Time) และประชาชน (People) (จริญ มะลูลี, 2549 : 77)

ความเป็นมาในการแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้สรุปความเป็นมาของสถานการณ์โดยใช้บริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง และประวัติศาสตร์มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวโดยแบ่งเป็นช่วงระยะเวลา ดังนี้

สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475

ย้อนไปประมาณพุทธศตวรรษที่ 11 อาณาจักรลังกาสุกะได้ก่อตั้งเป็นอาณาจักรแห่งแรกในแหลมมลายูได้รับอิทธิพลทางศาสนาและวัฒนธรรมของฮินดู-พุทธ หรือฮินดู-ชวา โดยศูนย์กลางของอาณาจักรลังกาสุกะ ตั้งอยู่ที่ปัตตานี ต่อมาอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งเกิดขึ้นมาภายหลังช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 – 16 มีอิทธิพลอยู่ในแถบภูมิภาคมะละกาได้ขยายอำนาจเข้าครอบครอง แต่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 อาณาจักร ลังกาสุกะก็ได้รับอิทธิพลอีกครั้ง และล่มสลายไปในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่อาณาจักรปัตตานีถือกำเนิดขึ้น และตรงกับช่วงที่อาณาจักรสุโขทัยเรืองอำนาจ ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 1 ประมาณ พ.ศ. 2329 อาณาจักรปัตตานีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยามซึ่งทำให้เกิดการต่อต้านการปกครองจากเจ้าเมืองที่มีเชื้อสายมลายูเป็นระยะๆ และรุนแรงมากที่สุดในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ได้ประกาศใช้ “กฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ.120” เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2444 ทำให้เจ้าเมืองในหัวเมืองมลายูสูญเสียอำนาจที่มีมาแต่

เดิมจึงเกิดการต่อต้านเป็นระยะ ๆ ต่อมาราชอาณาจักรสยามได้แบ่งอาณาจักรปัตตานีเป็น 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส (ขจิต จิตเสวี, 2552 : 78)

สมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พุทธศักราช 2475

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประมาณ 16 ปี ได้เกิดการรวมตัวต่อต้านอำนาจรัฐขึ้นเป็นครั้งแรกที่จังหวัดนราธิวาสเมื่อวันที่ 26 - 28 เมษายน พ.ศ. 2491 ในนาม “กบฏดุซงญอ” ซึ่งเริ่มจากการที่นายหะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ ประธานสภาอิสลามจังหวัดปัตตานีได้ก่อตั้งขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อประชาชน ปัตตานี เมื่อ พ.ศ. 2490 เพื่อเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองของปัตตานี หลังจากนั้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2491 หะยีสุหลงกับพวกถูกจับกุม ทำให้บางส่วนหลบหนีออกนอกประเทศ จึงทำให้สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น่าไว้วางใจ ทางรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ส่งกำลังตำรวจไปรักษาความสงบเพิ่มเติมที่จังหวัดนราธิวาส จนเกิด “กบฏดุซงญอ” พื้นที่ ต.ดุซงญอ อ.จะนะ นราธิวาส โดยมีนายหะยี ดิงงาแม เป็นหัวหน้า นำพรรคพวก เข้าปะทะยิงต่อสู้กับฝ่ายตำรวจนาน 36 ชั่วโมง ในการนี้มีนักวิชาการแย้งว่า ชาวบ้านกำลังทำอะไร ทำอะไร ตำรวจเข้าใจว่าชาวบ้านกำลังทำพิธีปลุกเสกเพื่อต่อสู้กับรัฐบาล ต่อมา พ.ศ. 2495 หะยีสุหลง ถูกปล่อยตัวกลับมา ก่อนหายตัวไปในวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2497 และหลังจากนั้น 5 ปี ได้เกิดขบวนการก่อความไม่สงบอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2502 ในชื่อ “ขบวนการแนวร่วมแห่งชาติปลดปล่อยปัตตานี” (BNPP - The Barisan Nasional Pembebasan Patani) และเกิดขบวนการอื่นๆ ตามมาหลายขบวนการ โดยขบวนการที่สำคัญคือ ขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN -The Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2503 ต่อมา พ.ศ. 2521 ได้แตกเป็น 3 กลุ่ม คือ BRN Congress (เน้นบทบาทด้านกองกำลังติดอาวุธ) BRN Ulama (เน้นบทบาทด้านศาสนา) BRN Coordinate (เน้นบทบาทด้านการเมืองและศาสนา) ปัจจุบันเหลือ BRN Coordinate ยึดมั่นในแนวคิดแบ่งแยกดินแดน ไม่เจรจากับฝ่ายรัฐ และใช้วิธีการรุนแรงในการปฏิบัติการกับประชาชนทุกศาสนาที่ให้ความร่วมมือกับรัฐ (ขจิต จิตเสวี, 2552 : 78)

หลังจากนั้นเป็นต้นมา พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เกิดเหตุการณ์การก่อการร้ายเป็นระยะๆ มีการเรียกค่าคุ้มครองจากขบวนการต่างๆ และเกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชนอยู่เป็นระยะๆ ในปี 2524 ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 8/2524 ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2524 โดยพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ให้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท.43) ขึ้น

ต่อมาอีก 15 ปี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 56/2539 ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2539 ในสมัยที่นายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยให้มีการเพิ่มคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปชต.) ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ หลังจากนั้นได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 123/2545 ลงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2545 ในสมัยพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ให้ยุบ ศอ.บต. และ พตท. 43 ตั้งแต่วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีเหตุการณ์ความขัดแย้ง และการก่อการร้ายเป็นระยะๆ จนกระทั่งวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 ได้เกิดเหตุปล้นปืนที่ค่ายกองพันพัฒนาที่ 4 อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส ทางราชการจึงได้มีการประกาศกฎอัยการศึกในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการส่งกำลังทหารและตำรวจลงไปในพื้นที่มากขึ้น และมีการปฏิบัติการต่างๆ ตามมา โดยสถานการณ์ในพื้นที่ก็เกิดเหตุฆ่ารายวัน ฆ่าพระ ฆ่าครู ฆ่าวัด ฆ่าโรงเรียน ต่อมาวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2547 ทนายสมชาย นิละไพจิตร ถูกลักพาตัวหายไปวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 กลุ่มคนและเยาวชนกล้า ตายกว่าร้อยคนบุกเข้าโจมตีสถานีตำรวจ ที่ทำการของรัฐ และป้อมยาม 12 จุด โดยมีเหตุการณ์สำคัญที่สุดในวันดังกล่าว คือ การบุกยึดมัสยิดกรือเซะและทหารปิดล้อมทำให้มีผู้เสียชีวิตไป 32 คน จนกระทั่งวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2547 เกิดเหตุชุมนุมประท้วงให้ปล่อยตัวผู้รักษาความปลอดภัย หมูบ้าน ที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ทำให้ผู้ชุมนุมประท้วงเสียชีวิตในที่ เกิดเหตุ 6 คน ระหว่างขนส่ง 79 คน ถูกควบคุมตัวไป 1,300 คน ถูกดำเนินคดี 60 คน เหตุการณ์ครั้งนี้เองที่องค์การความร่วมมืออิสลามเริ่มเข้ามามีบทบาทในการร่วมสังเกตการณ์ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนใต้

ปัญหาความไม่สงบ และการแก้ไขปัญหาความไม่สงบตั้งแต่เหตุการณ์ ปล้นปืน พุทธศักราช 2547

จุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ เหตุการณ์กลุ่มคนร้ายบุกเข้าปล้นอาวุธปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ บ้านปิเหล็ง ตำบลมะรือโบตออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 นับจากวันนั้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลายาวนานถึง 13 ปี ส่งผลให้ประชาชนเจ้าหน้าที่รัฐ และผู้ก่อเหตุรุนแรงต้องสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ขณะที่ภาครัฐต้องทุ่มเทและสูญเสียงบประมาณจำนวนมากไปกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในปี พ.ศ.2559 ที่ผ่านมามีการตั้งงบประมาณในการจัดการปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ปีละกว่า 30,000 บาท (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ที่สำคัญปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและกว้างขวางต่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขของประชาชน ผู้ประกอบการต้องเลิกหรือหยุดดำเนินกิจการเพราะขาดความมั่นใจในความปลอดภัย รวมถึงการเกิดปัญหาการว่างงานสูง นำมาสู่ปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ และทำให้ประชาชนลดความเชื่อมั่นในอำนาจรัฐ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อรัฐ รวมถึงความหวาดระแวงระหว่างประชาชนต่อประชาชน ส่งผลให้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กลายเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนและเชื่อมโยงหลายมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคง การแก้ไขปัญหาจึงต้องดำเนินการให้ครอบคลุมสาเหตุของปัญหา ในทุกมิติอย่างประสานสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา โดยเฉพาะการใช้มาตรการด้านความมั่นคงและการบังคับใช้กฎหมาย บางครั้งเกิดความผิดพลาดจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยและยังเป็นการขยายผลและเปิดช่องให้สังคม รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริงอีกด้วย ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นปัญหาของชาติที่สำคัญยิ่ง ปัญหาหนึ่ง ได้มีการกำหนดภารกิจและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ในนโยบายของรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมาจนถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2555 : 79) จากความรุนแรงที่เกิดขึ้น

สามารถสรุปเหตุการณ์ความไม่สงบและจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ ดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2547-2558 (ข้อมูล ณ 7 ตุลาคม 2558) ได้ดังนี้

จากตารางที่ 2-1 สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และ ตารางที่ 2-2 จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2547-2558 จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้จังหวัดยะลา เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบไม่รวมอาชญากรรม ได้เกิดเหตุการณ์โจมตีที่ตั้ง ชุมโจมตี ยิงระเบิด วางเพลิง ฆ่าด้วยวิธีทารุณกรรม ประสงค์ต่ออาวุธและทำร้ายประมาณ 9,130 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตทั้ง ตำรวจ ทหาร ครู เจ้าหน้าที่รถไฟ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนาและประชาชน ประมาณ 3,680 คน บาดเจ็บ ประมาณ 9,790 คน จะเห็นว่าเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงที่เกิดขึ้น 13 ปีแล้ว แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ความรุนแรง และความสูญเสียที่ผ่านมา มีแนวโน้มของความรุนแรงที่ลดลง แต่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ยังคงมีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติการก่อเหตุร้ายได้ตลอดเวลาเพื่อต้องการสร้างความแตกแยกและความสูญเสียขึ้นในประเทศ ด้วยวิถีทางแห่งความรุนแรง ย่อมส่งผลให้เกิดความขัดแย้งอันยืดเยื้อเรื้อรังมีลักษณะโจมตีตอบโต้กันไปมาระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ซึ่งจะทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

ตารางที่ 2-1 สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547 - 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 7 ตุลาคม 2558)

ปี	ตำรวจ		ทหาร		ครู		เจ้าหน้าที่รถไฟ		ผู้นำท้องถิ่น		ผู้นำศาสนา		ประชาชน		รวม	
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	เสียชีวิต	บาดเจ็บ
2547	59	133	16	46	3	1	-	-	4	2	3	2	76	211	161	395
2548	41	129	18	121	11	17	-	-	-	4	-	-	212	517	282	788
2549	45	137	32	157	18	25	-	-	16	3	-	7	358	648	469	977
2550	43	204	80	341	16	22	-	-	31	19	3	4	471	996	644	1,586
2551	28	163	41	307	8	9	-	-	33	77	-	-	210	408	320	964
2552	22	121	48	248	7	6	1	2	26	12	1	-	225	507	330	896
2553	17	156	41	201	9	5	1	2	24	9	1	1	209	371	302	745
2554	20	130	49	252	7	14	-	35	21	9	5	8	213	454	315	902
2555	20	79	39	253	6	4	1	3	23	7	1	2	198	676	288	1,024
2556	34	69	93	350	5	8	-	-	12	2	-	-	123	267	268	696
2557	28	65	38	132	6	1	-	-	16	8	3	-	127	312	218	518
2558	7	42	23	107	1	1	-	-	2	3	2	-	48	146	83	299
รวม	364	1,428	518	2,515	97	113	3	42	208	155	20	24	2,470	5,513	3,680	9,790

ที่มา : งานการข่าวศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา, ออนไลน์, 2558

ตารางที่ 2-2 จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2547 – 2558

ปี	เหตุการณ์ (ครั้ง)								รวม
	โจมตีที่ตั้ง	ชุมนุมโจมตี	ยิง	ระเบิด	วางเพลิง	ฆ่าด้วยวิธีทารุณกรรม (ฆ่าตัดคอ, ฆ่าแล้วฆ่า, ฆ่าตัดคอแล้วฆ่า)	ประสงค์ ต่ออาวุธ	ทำร้าย	
2547	3	2	227	92	230	1	27	19	601
2548	-	3	380	229	245	14	125	9	1,005
2549	4	12	605	323	270	7	9	5	1,235
2550	2	25	741	468	356	26	3	4	1,625
2551	3	77	337	263	70	7	-	2	759
2552	7	35	341	283	79	12	-	-	757
2553	2	13	341	245	45	4	-	2	652
2554	6	8	331	301	18	5	1	1	671
2555	3	3	254	229	47	1	3	-	540
2556	3	5	209	310	78	2	1	2	610
2557	1	3	195	249	38	8	-	1	495
2558	1	-	76	94	2	2	5	-	180
รวม	35	186	4,037	3,086	1,478	89	174	45	9,130

ที่มา : งานการข่าวศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา, ออนไลน์, 2558
 รัฐบาลแต่ละชุดที่ผ่านมาได้ดำเนินนโยบายต่างๆ ทั้งการตั้งศูนย์แก้ไขปัญหา การประสานหน้าที่กันระหว่างองค์กรของรัฐและภาคประชาชน แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ความไม่สงบต่างๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เป็นที่จับตามองขององค์กรระหว่างประเทศ ทั้งสหประชาชาติ และองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ซึ่งมีการแสดงความห่วงใยในเหตุการณ์ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีการส่งคณะผู้แทนมาลงพื้นที่ติดตามความคืบหน้าในการสร้างสันติภาพและการแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้อีกด้วย

การเข้ามาขององค์การความร่วมมืออิสลาม

จากข้อมูลของกระทรวงการต่างประเทศทำให้ทราบว่าองค์การความร่วมมืออิสลามหรือ OIC มีความสนใจและเข้ามามีบทบาทกับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ภายหลังจากเกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระลอกใหม่ นับแต่เหตุการณ์ปล้นปืนกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภोजะเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2547 และเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องที่ตามมา ได้แก่ กรณีมัสยิดกรือเซะเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 เหตุการณ์ตากใบ เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2547 และกรณีคนไทย 131 คนหลบหนีไปยังมาเลเซียเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2548

ต่อมาหลังเกิดเหตุการณ์ตากใบ เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2547 นาย Ezzat Kawal Mufti รองเลขาธิการฝ่ายการเมืองของ OIC ได้เชิญนายสุ霄เกษม โยธาสุมุทร กงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ ไปพบเพื่อขอทราบรายละเอียด ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ เพื่อจะได้ชี้แจงต่อสมาชิก OIC นาย Ezzat ย้ำด้วยว่า OIC มองไทยในแง่บวก และจะให้ความร่วมมือแก่ไทย แม้จะถูกกดดันจากสมาชิกเป็นอย่างมาก และในวันเดียวกัน OIC ได้ออกเอกสารแถลงข่าวว่า Dr.Abdelouahed Belkeziz เลขาธิการ OIC มีความเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเรียกร้องให้ไทยแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

การดำเนินการของฝ่ายไทยในระยะแรก นับแต่เกิดสถานการณ์ความไม่สงบ ฝ่ายไทย ได้พยายามควบคุมผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในโลกมุสลิม ได้ดำเนินการต่างๆ ที่สำคัญ คือ

1. เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547 นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เดินทางไปเยือนสำนักเลขาธิการ OIC และได้พบหารือกับนาย Sadeddin Taib รักษาการเลขาธิการ OIC และนาย Abdullah Ahmad Al-Kharbach ผู้อำนวยการ Department of Minorities ของ OIC ชี้แจงให้เข้าใจสถานการณ์ภาคใต้และกรณีกรือเซะ

2. เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2547 นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย ได้โทรศัพท์ชี้แจงข้อเท็จจริงแก่ Dr. Abdelouahed Belkeziz เลขาธิการองค์การความร่วมมือมุสลิม

อนึ่ง จุดเปลี่ยนของความสัมพันธ์ไทย - OIC เริ่มต้นจากในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายอับดุลลาห์ อาหมัด บาดาวี (Abdullah Ahmad Badawi) นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้เดินทางไปเยือนสำนักเลขาธิการ OIC ที่เมืองเจดดาห์ และได้หารือกับนายเอ็กเมเล็ดดิน อีซานอกลู (Ekmeleddin Ihsanoglu) เลขาธิการ OIC คนใหม่ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 OIC ได้ออกแถลงข่าวแสดงความกังวลในเหตุการณ์ในภาคใต้ว่ามีการใช้กำลังรุนแรงนองเลือด (Bloody acts of violence) ต่อชาวมุสลิมในภาคใต้ เป็นผลให้ฝ่ายไทยดำเนินการต่างๆ กล่าวคือ

เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย มีหนังสือชี้แจงไปยังเลขาธิการ OIC ให้ข้อมูลสรุปผลการสอบสวนกรณีตากใบ และข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในภาคใต้

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 กงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ ได้เข้าพบนาย Abdullah Kharbash ผู้อำนวยการสำนัก Muslim Minorities ของ OIC และได้ชี้แจงทำความเข้าใจและมอบข้อมูล

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ฯ ได้มีหนังสือถึง รมว.กต. ประเทศสมาชิก OIC ได้แก่ บาห์เรน อินโดนีเซีย คาซัคสถาน บังกลาเทศ ปากีสถาน โมร็อกโก บุร์กินาฟาโซ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และอียิปต์ แจ้งให้เข้าใจสถานการณ์และข้อเท็จจริงรวมทั้งผลการสอบสวนกรณีตากใบ

เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้เชิญ Dato Shaarani bin Ibrahim เอกอัครราชทูตมาเลเซียมาพบ โดยได้แสดงความกังวล และขอให้มาเลเซียสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่ง ออท. รับจะตรวจสอบข้อเท็จจริงกับ กต. มาเลเซีย

เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ฯ ได้ส่งคณะผู้แทนพิเศษ (Special Envoy) นำโดยนายนิสสัย เวชชาชีวะ ดร.จรัล มะลูลีม กรรมการอิสระกรณีกรือเซะ และกรณีตากใบ และนายมหดี วิมานะ กรรมการอิสระกรณีกรือเซะ เข้าพบเลขาธิการ OIC

ทั้งนี้ ฝ่ายไทยเห็นว่า OIC ควรจัดส่งคณะสันถวไมตรี (Goodwill Mission) เดินทางมาเยือนเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่ด้วยตนเอง ขณะที่เลขาธิการ OIC ได้แสดงความหวังว่า ฝ่ายไทยจะสามารถทำการสืบสวนและมีการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อผู้รับผิดชอบในกรณีกรือเซะ และตากใบต่อไป ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นนายกันตธีร์ ศุภมงคล ฝ่ายไทยก็ยังคงดำเนินการต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อ OIC และกลุ่มประเทศมุสลิม อาทิ การเชิญคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC มาเยือนไทย โดยนายกันตธีร์ ศุภมงคล มีหนังสือเชิญเลขาธิการ OIC และคณะล่วงหน้า (OIC Goodwill Team) มาเยือนไทยในฐานะแขกของรัฐมนตรีระหว่าง 2-13 มิถุนายน พ.ศ. 2548

การเยือนในครั้งนี้เอง ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในความเข้าใจปัญหาชายแดนใต้ขององค์การความร่วมมือมุสลิมที่มีต่อรัฐไทย เพราะทางคณะได้ OIC กล่าวกับสื่อมวลชนว่า ทำให้ได้รับรู้ความจริงมากยิ่งขึ้นจากเดิมที่ “รู้จักเรื่องราวความไม่สงบในภาคใต้ของไทยจากสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีแต่มีโนภาพและจินตนาการ คิดไม่ออกว่าชาวไทยมุสลิมมีสภาพที่แท้จริงอย่างไร” และยืนยันว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ใช่เป็นเรื่องของศาสนา แต่เป็นเรื่องของพวกหัวรุนแรงกลุ่มที่นำศาสนาไปอ้างอิงในทางที่ผิด (จรัญ มะลูลีม ,2548 : 80)

การใช้กระบวนการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความเห็นต่างจากรัฐในกระบวนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในชายแดนใต้ตามแนวทางของรัฐบาล

รัฐบาลไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันมีความพยายามในการหามาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาโดยตลอดตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา คือ ความพยายามที่จะลดความเข้มข้นของความรุนแรง แต่สามารถลดลงได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น โดยความรุนแรงยังคงเกิดขึ้นและมีภาวะขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อเรื้อรัง การพบปะพูดคุยหรือการเจรจาสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ถือว่าเป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใด เจ้าหน้าที่รัฐเคยมีความพยายามที่จะพูดคุยเจรจามาแล้วหลายครั้ง ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และมีการดำเนินการอยู่ในหลายระดับ ทั้งที่เป็นดำเนินการของหน่วยงานด้านความมั่นคงฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน มีทั้งที่ดำเนินการอย่างเป็นทางการและเป็นการส่วนตัว มีทั้งที่เป็นการติดต่อโดยตรงและมีฝ่ายที่สามเป็นผู้ประสานงานให้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการในทางลับ

การพูดคุยเจรจาที่ผ่านมาของไทยยังไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีทั้งที่ประสบกับความล้มเหลวจนต้องยุติลงกลางคัน และที่ยังคงมีการดำเนินการกันอยู่อย่างต่อเนื่องในปัจจุบันซึ่งมีการก่อตัวขึ้นในหลายช่องทางและมีสัญญาณบ่งชี้ไปในทิศทางที่ดี สาเหตุที่ความพยายามดังกล่าวไม่ประสบผลเนื่องจากการขาดความจริงใจอย่างต่อเนื่องในส่วนของรัฐบาล และผู้ที่เกี่ยวข้องก็มักไม่ค่อยยอมรับว่ามีการพูดคุยเจรจาความไม่ชัดเจนและความไร้เอกภาพของกลุ่มผู้นำรวมทั้งยอมรับว่ายังมีกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมด้วย (อาภัสรา เฟื่องฟู, 2555 : 81) การพบปะเจรจาหรือการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ เริ่มมาตั้งแต่สมัยของรัฐบาล

นายชวน หลีกภัย ซึ่งมีความพยายามหาช่องทางในการติดต่อกับกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ โดยมีการเดินทางไปพบปะพูดคุยกับตัวแทนระดับผู้นำของกลุ่มพลุโลในต่างประเทศรวม 2 ครั้ง ทำให้ได้รับรู้ข้อเสนอของกลุ่มพลุโลที่ต้องการขอจัดตั้งรัฐปัตตานีขึ้นมาเป็นอิสระปกครองตนเอง อย่างไรก็ตาม ผลการเจรจาไม่มีความคืบหน้า

ต่อมาในสมัยรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ประเทศมาเลเซียเริ่มเข้ามามีบทบาทโดย ดร. มหาเธร์ บิน โมฮัมหมัด อดีตนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เป็นคนกลางในการประสานงานให้มีการพบปะพูดคุยกันระหว่างตัวแทนฝ่ายทหารของไทย กับตัวแทนของกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่ม BERSATU กลุ่มพลุโล กลุ่ม BIPP จัดทำแผนสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวต้องยุติไปในที่สุด หลังจากที่มีการนำข้อมูลนี้มาเปิดเผยต่อสื่อมวลชน ในช่วงก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549

ในสมัยรัฐบาลของพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ รัฐบาลมาเลเซียได้เสนอตัวเข้ามาเป็นคนกลางในการเจรจาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างรัฐบาลไทยกับกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐโดยรัฐบาลมาเลเซียได้ติดต่อตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่พักอาศัยอยู่ในมาเลเซียและประเทศอื่น ๆ มาร่วมพบปะพูดคุย เพื่อรวบรวมข้อเสนอและข้อเรียกร้องที่จะนำไปยื่นให้กับตัวแทนฝ่ายไทย อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินการไม่มีความคืบหน้า เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการที่ฝ่ายไทยไม่อาจยอมรับได้ ประกอบกับยังไม่อาจพิสูจน์ได้ว่าตัวแทนกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐที่มาร่วมพบปะพูดคุยกับฝ่ายมาเลเซีย เป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างแท้จริงในการควบคุมสั่งการกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในสมัยรัฐบาลของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ได้มีการพบปะพูดคุยสันติภาพที่เมืองโบกอร์ ประเทศอินโดนีเซีย (Bogor talks) ซึ่งฝ่ายอินโดนีเซียเป็นผู้ริเริ่มจัดการประชุม เป็นการดำเนินการต่อเนื่องมาจากความร่วมมือระหว่างรัฐบาลชุดนายสมคร สุนทรเวช กับรัฐบาลอินโดนีเซีย ผลการพูดคุยทั้งสองฝ่ายต่างเห็นพ้องที่จะยุติความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งกำหนดนัดหมายจะพบปะพูดคุยกันอีก 2 ครั้ง แต่ฝ่ายอินโดนีเซียเปิดเผยเรื่องการพบปะพูดคุยผ่านทางสื่อมวลชนอินโดนีเซียจนเป็นข่าวไปทั่วโลกทั้งที่เป็นเรื่องลับซึ่งสร้างความไม่สบายใจให้กับประธานาธิบดีซูซีโลบัมบัง ยูโตโยโน ของอินโดนีเซีย รวมทั้งฝ่ายไทยด้วย เพราะรัฐบาลไทยไม่ต้องการให้ถูกมองว่าเปิดโอกาสให้รัฐบาลประเทศเพื่อนบ้านเข้ามามีบทบาทแทรกแซงปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ (สำนักวิชาการ, 2552 : 82)

ต่อมาในสมัยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กลุ่มพลุโลที่ใช้ชื่อว่า ขบวนการปลดปล่อยมลายูปัตตานี (Patani Malaya Liberation Movement : PMLM) ประกาศหยุดยิงชั่วคราวฝ่ายเดียว หรือการปฏิบัติการใช้ความรุนแรงฝ่ายเดียว เฉพาะการโจมตีเป้าหมายที่เป็นกองกำลังของรัฐบาลไทยซึ่งทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ 3 อำเภอ ของจังหวัดนราธิวาส ประกอบด้วย อำเภอระแงะ อำเภอยี่งอ และอำเภอเจาะไอร้อง เป็นระยะเวลา 1 เดือน ระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน-10 กรกฎาคม 2553 โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ เพื่อแสดงความจริงใจต่อรัฐบาลไทยในการเปิดเจรจาและพูดคุยเกี่ยวกับอนาคตทางการเมืองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งเพื่อพิสูจน์ว่ากลุ่มขบวนการปลดปล่อยมลายูปัตตานี(PMLM) สามารถควบคุมพื้นที่และสั่งการกองกำลังที่ปฏิบัติการอยู่ในท้องถิ่นได้จริง ซึ่งถือเป็นหนึ่งในมาตรการพิสูจน์บทบาทการควบคุมกองกำลังติดอาวุธ

ในพื้นที่ที่แตกต่างไปจากกระบวนการพูดคุยก่อนหน้านี้ และได้รับความสนใจจากหลายฝ่ายโดยเฉพาะ สื่อมวลชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากรณีนี้จะถือเป็นผลจากกระบวนการพูดคุยที่โดดเด่นและน่าจะเป็น สัญญาณที่ดีต่อกระบวนการสันติภาพ แต่ผลของการหยุดยิงชั่วคราวดังกล่าวกลับไม่มีความชัดเจน และรัฐบาลไทยก็ไม่ได้แสดงท่าทีตอบรับต่อเรื่องนี้ จึงทำให้ไม่ปรากฏความคืบหน้าใดๆต่อสาธารณะ ทั้งที่มาตรการหยุดยิงชั่วคราวในบางพื้นที่ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการก้าวไปสู่การเจรจาสันติภาพ

ในช่วงรอยต่อรัฐบาลชุดนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ กับรัฐบาลชุดนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นางสาวรุ่งรวิเฉลิม ศรีภิญโญรัช นักวิจัยจาก International Crisis Group (ICG) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชน ที่ทำงานในพื้นที่ขัดแย้งทั่วโลก ระบุในเวทีเสวนาเรื่อง “นโยบายดับไฟใต้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ กับแนวโน้ม การพูดคุยสันติภาพ” เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2554 ว่านายถวิล เป็เลียนศรี ขณะดำรงตำแหน่ง เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติเคยกล่าวถึงนโยบายให้มีการพูดคุยกับผู้ที่ยึดต่างจากรัฐเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนของระดับนโยบายที่สำคัญอันหนึ่งว่ารัฐไทยพร้อมพูดคุยกับผู้ที่ยึดต่างแล้ว โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กับองค์กรเอกชนต่างประเทศชื่อ Centre for Humanitarian Dialogue (HDC) ซึ่งร่วมกันจัดให้มีการพบปะพูดคุยระหว่างแกนนำ ขบวนการแบ่งแยกดินแดน กลุ่มพูโล และกลุ่ม BRN กับแกนนำภาคประชาสังคมในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ เพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีจุดประสงค์ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพูดคุยที่จะดำเนินการในโอกาสต่อไป

ต่อมาในสมัยรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร พลตำรวจเอกวิรุฬห์ พันแสน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ พรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ นโยบายแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของพรรคเพื่อไทย ได้ไปร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีเสวนา เรื่อง “นโยบายดับไฟใต้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ กับแนวโน้มการพูดคุยสันติภาพ” เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2554 โดยเห็นว่า ข้อเสนอเรื่องการเจรจาสันติภาพ เป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการ อย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเปิดหรือปิด อีกทั้งพลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา รองนายกรัฐมนตรีซึ่ง ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้กำกับดูแลนโยบายด้านความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เปิดเผยเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2555 ยอมรับว่าในทางลับได้มีการมอบหมายให้พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง เลขาธิการ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ร่วมพบปะพูดคุยกับแกนนำขบวนการแบ่งแยกดินแดน โดยมีสภาความมั่นคงแห่งชาติของประเทศ มาเลเซียเป็นผู้ประสานงานกับตัวบุคคลที่ฝ่ายไทยควรจะต้องพูดคุยด้วย เพื่อให้สถานการณ์ในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ดีขึ้น(อาภัสรา เฟื่องฟู ,2555 : 85) และเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556 ได้มีการลงนามใน เอกสารฉันทามติทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยสันติภาพ (General Consensus on Peace Dialogue Process) ระหว่างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ในฐานะตัวแทนรัฐบาลไทย และขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani - BRN) เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งยืดเยื้อมากกว่า 10 ปี การลงนามดังกล่าวเกิดขึ้นจากแรงสนับสนุนสำคัญของรัฐบาลมาเลเซียซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) นับตั้งแต่มีการลงนามเป็นต้นมา ตัวแทนของรัฐบาลไทยและฝ่าย BRN ได้พบปะกัน อย่างเป็นทางการ 3 ครั้ง ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ในช่วงเดือนมีนาคม เมษายนและมิถุนายน นอกจากนี้ยัง ได้มีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการผ่านผู้อำนวยการความสะดวกอีกหลายครั้งหลังจากที่รัฐบาลของ

นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีนโยบายเปิดพื้นที่พูดคุยสันติสุขกับกลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ สังคมต่างให้ความเชื่อมั่นและคาดหวังว่าจะเกิดความสงบสุขจากเหตุ ความรุนแรงที่มีเวลายาวนาน

กระบวนการพูดคุยสันติสุขกับกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐนี้สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลไทยยอมรับปัจจัยพื้นฐาน 3 ประการ คือ

1. ต้องการใช้มาตรการทางการเมืองยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง
2. ยอมรับว่าขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN) เป็นคู่เจรจาที่เป็นตัวแสดงสำคัญในหมู่ขบวนการเคลื่อนไหวมลายู – มุสลิม
3. ยอมรับบทบาทของมาเลเซียในฐานะคนกลาง ส่วนขบวนการ BRN ก็ยอมรับข้อตกลงจากการพูดคุยว่าจะต้องอยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญไทย

กระบวนการทางการเมืองทั้งที่รู้ว่าไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะลดความรุนแรงได้ในเร็ววัน ซึ่งที่ผ่านมาระหว่างตัวแทนฝ่ายไทยกับขบวนการ BRN ที่มีนายฮาซัน ตอยิบ เป็นตัวแทนได้เสนอข้อเรียกร้อง 5 ข้อ โดยเผยแพร่ลงในเว็บไซต์ YouTube มีใจความสำคัญดังนี้

1. นักล่าอาณานิคมสยามต้องยอมรับให้มาเลเซียเป็นคนกลางผู้ไกล่เกลี่ย (Mediator) ไม่ใช่แค่ผู้ให้ความสะดวก (Facilitator)

2. การพูดคุยเกิดขึ้นระหว่างชาวปาตานี (Bangsa) ที่นำโดย BRN กับนักล่าอาณานิคมสยาม
3. ในการพูดคุยจำเป็นต้องมีพยานจากประเทศอาเซียน OIC และ NGOs
4. นักล่าอาณานิคมสยามต้องปล่อยผู้ที่ถูกควบคุมตัวทุกคนและยกเลิกหมายจับทั้งหมด (ที่เกี่ยวข้องกับคดีความมั่นคง) โดยไม่มีเงื่อนไข

5. นักล่าอาณานิคมสยามต้องยอมรับว่า BRN เป็นขบวนการปลดปล่อยชาวปาตานี (Bangsa) ไม่ใช่กลุ่มแบ่งแยกดินแดน (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2552 : 88) การพูดคุยเป็นหนึ่งในกระบวนการสันติภาพ (Peace Process) ที่เป็นการพยายามย้ายการต่อสู้จา “สนามรบ” ขึ้นสู่ “โต๊ะเจรจา” ซึ่งจะเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดสภาพที่ได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย (Win-Win Solution) และมีส่วนในการปกป้องสิทธิมนุษยชนของประชาชนในพื้นที่จากปฏิบัติการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยความหวังว่าอย่างน้อยก็จะสามารถลดทอนความรุนแรงลงได้บ้างหรืออาจขยายผลสู่ข้อตกลงการเกิดสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และถึงแม้ว่าการพูดคุยดังกล่าวจะยังไม่มีข้อตกลงใดๆ แต่พบว่าบรรยากาศในการพูดคุยเอื้อต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีมีความพยายามในการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันเพื่อเอื้อต่อการพูดคุยในขั้นตอนต่อไป ซึ่งถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญก่อนการพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้น หากมองในเชิงโครงสร้างยุทธศาสตร์ของทั้งฝ่ายรัฐบาลไทยและฝ่ายผู้คิดเห็นต่าง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic End) ที่ต่างกัน ทำให้กรอบแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (Strategic Way) และเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการและทรัพยากร (Strategic Mean) แตกต่างกันไป ปรากฏตามตารางที่ 2-3 ดังนี้

ตารางที่ 2-3 โครงสร้างยุทธศาสตร์ของฝ่ายรัฐบาลไทยและฝ่ายผู้คิดเห็นต่าง

โครงสร้างยุทธศาสตร์	ฝ่ายรัฐบาลไทย	ฝ่ายผู้คิดต่าง
1. จุดมุ่งหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic end)	ความสงบในพื้นที่/สันติภาพเชิงบวก	มุ่งสู่การเป็น “รัฐปัตตานี”
2. กรอบแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ (Strategic way)	การพูดคุยสันติสุข/ยุทธศาสตร์ในพื้นที่	พยายามสร้างความกดดันรัฐบาลไทยโดยใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ
3. เครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการและทรัพยากร (Strategic mean)	การนิรโทษกรรม/การลดพื้นที่การใช้พระราชกำหนด/ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่	ได้รับการสนับสนุนหลายด้านจากหลายฝ่าย

ที่มา : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ,ออนไลน์,2556

จากตารางข้างต้นเป็นที่มาของคำถามที่ว่าปัจจัยใดที่ส่งผลให้สามารถปรับจุดมุ่งหมายเชิงยุทธศาสตร์ของผู้เห็นต่างให้เอนเอียงมาทางฝ่ายไทย ซึ่งในด้านแรกถือว่าฝ่ายไทยเริ่มต้นได้ดีกับการใช้กระบวนการพูดคุยเชิงสันติสุขที่ทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น กอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องร่วมกันขับเคลื่อนกับกลุ่มผู้คิดเห็นต่างและกลุ่มผู้ติดอาวุธในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเต็มที่ เพื่อให้กลุ่มคนกลุ่มนี้เข้าใจนโยบายของรัฐเชื่อมั่นในหลัก “นิติธรรม” และ “นิติรัฐ” ส่วนเวทีการพูดคุยกับ BRN ในประเทศมาเลเซียเป็นหน้าที่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการดำเนินการต่อ และสิ่งที่ กอ.รมน. ต้องทำอย่างเข้มข้นคือการควบคุมบุคคล ยุทโธปกรณ์ เส้นทางทางการเงินของขบวนการเพื่อลดความสูญเสียในชีวิต และทรัพย์สินของพลเรือน

เพื่อดำรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและกำลังใจของประชาชนเพราะสันติสุขที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ปลายด้ามขวานแห่งนี้ยังมีอีกหลายยุทธวิธีมิใช่เพียงการพูดคุยสันติสุขอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังคงควรปฏิบัติการขับเคลื่อนในเชิงยุทธศาสตร์ในระดับพื้นที่ควบคู่ไปกับการพูดคุยสันติสุขและควรให้ความสำคัญทั้งการปฏิบัติการเชิงจิตวิทยาการ ปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operation : IO) ในลักษณะ Outside In หรือการเริ่มต้นมองจากภายนอกก่อนนอกเหนือจาก Inside Out หรือการเริ่มต้นมองจากภายในก่อนที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

ในปัจจุบันสมัยของรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้สานต่อกระบวนการพูดคุย แต่เปลี่ยนจาก “การพูดคุยสันติภาพ” เป็น “การพูดคุยเพื่อสันติสุข” โดยมีเป้าหมายคือการพูดคุยเพื่อให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ โดยเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้เดินทางไปพบนายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เพื่อปรึกษาหารือในเรื่องดังกล่าว โดยได้กำหนดกรอบการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซียในฐานะผู้อำนวยการความสะดวก ซึ่งผู้นำของสองประเทศได้ตกลงกัน มี 3 ข้อ คือ

1. ยุติความรุนแรงและไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา
2. พุดคุยกับผู้เห็นต่างทุกกลุ่มไม่เน้นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นพิเศษ
3. นำความต้องการของทุกกลุ่มในพื้นที่มาดำเนินการให้เป็นรูปธรรม (ขจิต จิตเสวี, 2557: 90)
คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2557 ในการแถลงนโยบายดังกล่าว ได้กำหนดการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ใน “นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ” โดยกำหนดเป็นนโยบายย่อยลำดับที่ 2 เรื่องแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกัลยาณมิตรแบบสันติวิธี ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม จัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้ อย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ที่ได้แถลงนโยบายรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น ได้เขียนเรื่องการพูดคุยสันติสุขเอาไว้ ตอนหนึ่งว่า “ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ” ซึ่งถือเป็นการเขียนนโยบายการพูดคุยสันติสุขเอาไว้อย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกและได้ดำเนินงานสานต่อการพูดคุยสันติสุขต่อจากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อีกข้อความหนึ่งคือ “จัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง” ถือว่าตรงกับแนวคิดของฝ่ายทหารที่มองว่าสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้มีสาเหตุหลักมาจากความต้องการแบ่งแยกดินแดนอย่างเดียว แต่มีปมเหตุจากภัยแทรกซ้อน อิทธิพลท้องถิ่นด้วย

สรุป

เราจะเห็นได้ว่ากว่าภาครัฐจะเข้าจัดการความขัดแย้งเป็นไปอย่างล่าช้าและกินเวลาหลายรัฐบาล รวมกับปัญหาภายในของไทยที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง เราจึงควรมองหาคู่มือหรือคนกลางที่เข้ามาช่วยเจรจา หรือการใช้ประโยชน์จากองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การความร่วมมืออิสลาม เป็นต้น เข้ามาร่วมแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางศาสนานี้ๆ และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชนอีกด้วย

สำหรับในการวิเคราะห์บทบาทขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ที่มีต่อการแก้ไขปัญหา รวมถึงกรณีศึกษาที่ OIC ได้ร่วมแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง เช่น ความขัดแย้งในมินดาเนา ความขัดแย้งในซีเรีย เป็นต้น รวมถึงการบูรณาการนโยบายต่างประเทศเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยจะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ 3

กระบวนการแก้ปัญหาของประเทศไทย และองค์การความร่วมมือมุสลิม

จุดเริ่มต้นของกระบวนการเจรจาภายใต้แรงกดดันของOIC

รัฐไทยตระหนักถึงการแก้ไขปัญหาและมีความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการสร้างยุทธศาสตร์ต่างๆขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหา และมีการใช้งบประมาณจำนวนมากเฉพาะงบประมาณในช่วง 10 ปี หลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์เป็นงบประมาณกว่า 231,785 ล้านบาท (แผนภาพที่ 3-1) และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี (แผนภาพที่ 3-2)

แผนภาพที่ 3 – 1 งบประมาณประจำปี 2547-2558

หน่วย : พันล้านบาท

ที่มา : สำนักข่าวอิศรา,ออนไลน์,2557

แผนภาพที่ 3 – 2 ทิศทางการเพิ่มขึ้นของงบประมาณเปรียบเทียบ ปี 2557-2558

หน่วย : พันล้านบาท

ที่มา : สำนักข่าวอิศรา,ออนไลน์,2557

จุดเปลี่ยนของความสัมพันธ์ไทย – OIC เริ่มต้นจากในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายอับดุลลาห์ อาหมัด บาดาวี (Abdullah Ahmad Badawi) นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้เดินทางไปเยือนสำนักเลขาธิการ OIC ที่เมืองเจดดาห์ และได้หารือกับนายเอ็กเมเล็ดดิน อีชานอกลู (Ekmeleddin Ihsanoglu) เลขาธิการ OIC คนใหม่ เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 หลังจากนั้นในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 OIC ได้ออกแถลงข่าวแสดงความกังวลในเหตุการณ์ในภาคใต้ที่มีการใช้กำลังรุนแรงนองเลือด (bloody acts of violence) ต่อชาวมุสลิมในภาคใต้ 12 เป็นผลให้ฝ่ายไทยดำเนินการต่างๆ ตามลำดับดังนี้ได้แก่

1. เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย มีหนังสือชี้แจงไปยังเลขาธิการ OIC ให้ข้อมูลสรุปผลการสอบสวนกรณีตากใบ และข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในภาคใต้

2. เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 กงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ ได้เข้าพบ นาย Abdullah Kharbush ผู้อำนวยการสำนัก Muslim Minorities ของ OIC และได้ชี้แจง ทำความเข้าใจ และมอบข้อมูล

3. เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ฯ ได้มีหนังสือถึง รมว.กต. ประเทศสมาชิก OIC ได้แก่บahrain อินโดนีเซีย คาซัคสถาน บังกลาเทศ ปากีสถาน โมร็อกโก บูร์กินาฟาโซ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และอียิปต์ แจงให้เข้าใจสถานการณ์และข้อเท็จจริง รวมทั้งผลการสอบสวนกรณีตากใบ

4. เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ปลัดกระทรวงการต่างประเทศได้เชิญ Dato Shaaranibin Ibrahim เอกอัครราชทูตมาเลเซียมาพบ โดยได้แสดงความกังวล และขอให้มาเลเซียสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งออท. รับจะตรวจสอบข้อเท็จจริงกับกต. มาเลเซีย

5. เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2548 นายสุรเกียรติ์ฯ ได้ส่งคณะผู้แทนพิเศษ (Special Envoy) นำโดยนายนิสสัย เวชชาชีวะ ดร.จรัล มะลูลีม กรรมการอิสระกรณีกรือเซะ และกรณีตากใบ และนายมหดี วิมานะ กรรมการอิสระกรณีกรือเซะ เข้าพบเลขาธิการ OIC

จากเหตุการณ์การดำเนินการแสดงความเห็นของ OIC โดยเฉพาะเหตุการณ์การออกเอกสารแถลงข่าว (Press Release) เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2548 ปรากฏถ้อยคำที่ว่า “ เลขาธิการ OIC มีความไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งต่อการกระทำรุนแรงอย่างนองเลือด (bloody acts of violence) ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อมุสลิมในภาคใต้ของไทยแม้ OIC และประชาคมระหว่างประเทศจะได้ร้องขอให้รัฐบาลไทย หาทายยุติการละเมิด ดังกล่าว ซึ่งทำให้มีประชาชนเสียชีวิตหลายร้อยคน” (Press Release Secretariat of the OIC, 2005)

หลังจากการออกแถลงการณ์ดังกล่าว สื่อมวลชน นักสังเกตการณ์ นักวิชาการและสาธารณชนไทยได้ให้ความสนใจ OIC อย่างกว้างขวาง สำหรับ OIC นั้น กระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความสำคัญการทำความเข้าใจกับประชาคมโลกมุสลิมและการเข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC มาตลอด 6 ปี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ ตลอดจนป้องกันกลุ่มแบ่งแยกดินแดนใช้ประโยชน์จากองค์กร OIC มากดดันประเทศไทยเพื่อเป้าหมายทางการเมืองในการแบ่งแยกดินแดนจังหวัดภาคใต้

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 คณะผู้แทนของคู่ขัดแย้งหลัก คือ กลุ่ม BRN ได้ปรากฏตัวต่อสาธารณะและลงนามในเอกสารชื่อ “General Consensus Document to Launch a Dialogue Process For Peace in the Border Provinces of Southern Thailand” ซึ่งเป็นเอกสารที่ใช้เป็นแนวทางพื้นฐานและจุดเริ่มต้นในการพูดคุย การลงนามเอกสารดังกล่าวถือจุดเปลี่ยนที่สำคัญของกระบวนการเจรจาสันติภาพ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้แต่แน่นอนว่ากระบวนการสันติภาพยังคงต้องเผชิญหน้ากับความท้าทายต่างๆ อีกมากมายในอนาคต รวมถึงความกดดันจากองค์การความร่วมมืออิสลาม การลงนามในเอกสารฉบับนี้กระทำให้ขึ้นที่ประเทศมาเลเซียภายใต้การวางตัวเป็นประเทศผู้อำนวยความสะดวก

อย่างไรก็ดี การดำเนินการที่ผ่านมา มีข้อจำกัดจากการที่ประเทศไทยมีฐานะเพียงประเทศผู้สังเกตการณ์มิใช่สมาชิกเต็มรูปแบบเช่นเดียวกับ ประเทศสมาชิกมุสลิมอื่นๆ ทำให้การเจรจาต่อรองปกป้องผลประโยชน์ของไทยในเวที OIC ไม่อาจดำเนินการได้เต็มที่ ข้อจำกัดดังกล่าว ทำให้ฝ่ายไทยต้องอาศัยการดำเนินการทางการเมืองการทูต หลากหลายรูปแบบ หลายช่องทางในการต่อรองชิงไหวชิงพริบในการโน้มน้าวเจรจาต่อรองกับ OIC และใช้ “ตัวช่วย” อื่นๆ ทั้งการทูตทวิภาคี (Bilateral Diplomacy) เพื่อระดมการสนับสนุนจากมิตรประเทศ และการดำเนินการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ในโลกมุสลิม เพื่อผลทางสังคมจิตวิทยา เป็นผลให้สามารถจำกัดขอบเขตของปัญหาสามารถป้องกันมิให้กลุ่มขบวนการต่างๆ แสวงประโยชน์จากเวที OIC ตลอดจน ทำให้ OIC มีทัศนคติที่ดีและมีท่าทีสนับสนุนไทยเพิ่มขึ้นตามลำดับ (รุจน์ ธรรมมงคล, 2554)

เอกสารดังกล่าวฉบับนี้เป็นเอกสารฉบับแรกที่ประกาศอย่างชัดเจนว่ารัฐไทยและขบวนการปลดปล่อยมลายูปาตานีพร้อมที่จะแสวงหาทางออกทางการเมืองร่วมกัน รัฐบาลไทยได้รับรองความปลอดภัยกับตัวแทนของกลุ่มบีอาร์เอ็นในการเข้าร่วมการพูดคุยครั้งนี้ ในขณะที่ฝ่ายบีอาร์เอ็นก็ยอมรับว่ากระบวนการนี้เกิดขึ้น “ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย” โดยที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงยินยอมให้มาเลเซียทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การพูดคุยสันติภาพที่ลงนามอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประวัติศาสตร์มีองค์ประกอบที่น่าสนใจ 3 ประการคือ

1. เปิดเผยต่อสาธารณะ
2. การยอมรับการดำรงอยู่ของขบวนการ BRN
3. การมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator)

ในเชิงปรากฏการณ์ นี่คือการปรากฏตัวเป็นครั้งแรกต่อสาธารณะของขบวนการบีอาร์เอ็น ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐและต่อกรกับรัฐด้วยแนวทางการใช้ความรุนแรงอย่างแข็งแกร่งและมีเอกภาพมากที่สุดมาเป็นเวลานานับ 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา นอกจากนี้การพูดคุยครั้งนี้ยังถือเป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้ที่สำคัญของสังคมไทยในทำความเข้าใจการแก้ไขปัญหาทางการเมืองด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า “กระบวนการสันติภาพ” (Peace Process) ซึ่งเป็นแนวทางสร้างสันติภาพ (Peace Building) ที่เปลี่ยนผ่านความขัดแย้งโดยสันติวิธี (Conflict Transformation) อีกด้วย

หากมองย้อนกลับไปปรากฏเหตุการณ์ที่องค์การความร่วมมืออิสลามพยายามแทรกแซงในทางลับในปี 2553 OIC พยายามทดลองกระแสนี้ในเรื่องการเปิดเวทีเจรจาสันติภาพ โดยได้จัดพูดคุยวงปิดกับขบวนการต่อสู้ปาตานีพร้อมๆ กันที่ประเทศมาเลเซียและซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเมื่อข่าวเผยแพร่ออกไปทางการไทยได้ประท้วงอย่างหนัก ในช่วงปี 2555 ตัวแทนของ OIC นำโดยนาย Sayed Kasim El-Masry ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของเลขาธิการได้มาเยือนไทยอีกครั้ง หลังจากผู้แทน OIC เยือนไทยไม่กี่เดือนก็มีมติของที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศประจำปีของ OIC ออกมาซึ่งระบุว่า “ความก้าวหน้าในเรื่องภาคใต้ของไทยนั้นมีเพียงเล็กน้อย” (Meager Progress) และเรียกร้องให้รัฐบาลไทย “เปิดการพูดคุยกับผู้นำชาวมุสลิมเพื่อหาทางออกซึ่งเป็นการยอมรับถึงสิทธิอันชอบธรรมของชาวมุสลิมในภาคใต้” (รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญ, ออนไลน์, 2559)

กระบวนการเจรจาเชิงสันติในระยะแรกก่อนจะมีการสร้างยุทธศาสตร์

ก่อนที่จะมีการร่างยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการจัดการชายแดนใต้ของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีการจัดกระบวนการพูดคุยเจรจาในช่วงเริ่มแรก ซึ่งอาจารย์สมัชชา นิลปัทม์ รองผู้อำนวยการศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (DSW) ได้อรรถาธิบายสรุปถึงกระบวนการดังกล่าวไว้ดังนี้ กระบวนการพูดคุยสันติภาพ คือ ขั้นตอนและวิธีการแก้ปัญหาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะ การพูดคุยสันติภาพ (Peace Dialogue) อย่างเปิดเผยถือเป็นเรื่องที่ใหม่มากสำหรับสังคมไทย จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับบทบาทและที่ทางของสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพ

กระบวนการสันติภาพเป็นแนวทางการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) ด้วยสันติวิธีโดยเปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงมาสู่แนวทางทางการเมือง ซึ่งถือเป็นเรื่องใหม่และท้าทายอย่างมากต่อสังคมไทย ทั้งนี้เพราะกระบวนการสันติภาพเป็นเรื่องของลำดับช่วงเวลา รวมทั้งขั้นตอนของกิจกรรมทางการเมืองและสังคมในหลายระดับ มิใช่แค่ความพยายามที่จะยุติความรุนแรงในสถานการณ์ความขัดแย้งระดับกายภาพหรือที่เรียกว่า “สันติภาพเชิงลบ” (Negative Peace) เท่านั้น แต่กระบวนการสันติภาพคือความพยายามในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้งไปสู่สันติภาพที่ยุติธรรมและยั่งยืนกว่าหรือที่เรียกว่า “สันติภาพเชิงบวก” (Positive Peace)

การทำความเข้าใจกระบวนการสันติภาพจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจภาพรวมของขั้นตอนทั้งหมดผ่านสิ่งที่เรียกว่า “แผนที่สันติภาพ” หรือ “โรดแมพสันติภาพ” (Roadmap) เสียก่อน ผู้ศึกษาควรทำความเข้าใจในธรรมชาติของกระบวนการสันติภาพว่าไม่ได้มีการดำเนินไปตาม “เส้นทางการเวลา” (Timeline) ในรูปแบบเชิงเส้น (Linear) หากแต่มีลักษณะของเส้นทางที่ขึ้นลงและยกย่อน แบบที่ไม่เป็นเชิงเส้น (Non-linear) จำนวนความถี่ของความรุนแรงในสนามความขัดแย้งอาจพุ่งขึ้นหรือลดต่ำลงตามปัจจัยต่างๆ ในรูปแบบที่เรียกความขัดแย้งแบบยืดเยื้อเรื้อรัง (Protracted Violence) (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2554)

ขั้นตอนของกระบวนการสันติภาพแบ่งออกเป็น 4 ช่วงหลัก คือ 1. ช่วงของการพูดคุย (Dialogues) เพื่อสร้างความไว้วางใจ (Trust-building) 2. ช่วงการเตรียมการพูดคุยเพื่อเจรจาอย่างเป็นทางการ โดยมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ (Mandate for Pre-negotiation) 3. กระบวนการเจรจา 4. ขั้นตอนยอมรับข้อตกลงจากการเจรจาและการแปลงผลไปสู่การปฏิบัติและติดตามผล โดยในแต่ละขั้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ช่วงการพูดคุย (Dialogues) เพื่อสร้างความไว้วางใจ (Trust-building) ในขั้นนี้ การพูดคุยหมายถึงการพูดคุยลงเชิงเพื่อดูท่าทีของอีกฝ่ายว่าจะสามารถพูดคุยกันได้หรือไม่ มีแนวโน้มที่จะตกลงกันได้หรือไม่ และสามารถสร้างความไว้วางใจกันได้หรือไม่ ในขั้นนี้ จะมีการพูดคุยโดยทั้งสองฝ่ายที่เป็นคู่ขัดแย้งหลัก อาจเป็นคณะส่วนหนึ่งจากแต่ละฝ่ายมาพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อมาหาทางออกร่วมกัน ประเมินว่ามีประเด็นอะไรบ้างที่ควรจะพูดคุยระหว่างกัน ทำความเข้าใจความคิดของแต่ละฝ่ายและสามารถสร้างภาพอนาคตจากการพูดคุยเพื่อนำไปสู่การเจรจาได้ ขั้นตอนนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1.1 แต่ละฝ่ายได้รับอำนาจจากผู้มีอำนาจในการตัดสินใจจริง (mandate) จากแต่ละฝ่ายให้มาพูดคุยกัน

1.2 การพูดคุยต้องนำไปสู่การหาข้อตกลงที่น่านำไปสู่การผูกพันข้อตกลงบางอย่างร่วมกัน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการนี้อาจเกิดขึ้นหลายครั้งและเป็นไปในทางปิดลับ จนกว่าจะไว้วางใจกันและก้าวเข้าสู่ระยะต่อมา

2. ช่วงการเตรียมการพูดคุยเพื่อเจรจาอย่างเป็นทางการ โดยมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการ (Mandate for Pre-negotiation) ภายหลังจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการแล้ว การพูดคุยในขั้นนี้จะมีการกำหนดขอบเขตอำนาจในการที่ได้รับมอบหมาย โดยเป็นอำนาจจากผู้ที่สามารถที่จะควบคุมความรุนแรงได้จริง การสร้างทีมเหล่านี้คือจุดเริ่มต้นของการดำเนินการเจรจาในอนาคต โดยสามารถที่เข้ามาร่วมลงนามข้อตกลงระหว่างกันอย่างเป็นทางการว่าจะมีการพูดคุยสันติภาพอย่างจริงจัง ขั้นตอนนี้ต้องใช้เวลาหลายครั้งและไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะสิ้นสุดเมื่อใด จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะได้ข้อตกลงร่วมกันว่าจะร่วมวางกรอบการเจรจาในขั้นต่อไปร่วมกัน ในสถานการณ์ที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ถือว่าอยู่ในขั้นตอนที่ 2 นี้ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนเริ่มอย่างเป็นทางการของกระบวนการสันติภาพทั้งหมด (ในเส้นประ) และยังเรียกว่าเป็นเพียง “การพูดคุย” เท่านั้น

3. กระบวนการเจรจา เมื่อมีการเปลี่ยนผ่านเตรียมการเข้าสู่กระบวนการเจรจาสำเร็จจากประเด็นหลักที่ตกลงกันได้แล้ว คือ

3.1 ใครคุยกับใคร ตำแหน่งอะไร แต่ละฝ่ายประกอบด้วยใครบ้าง

3.2 สถานที่ดำเนินการเจรจา

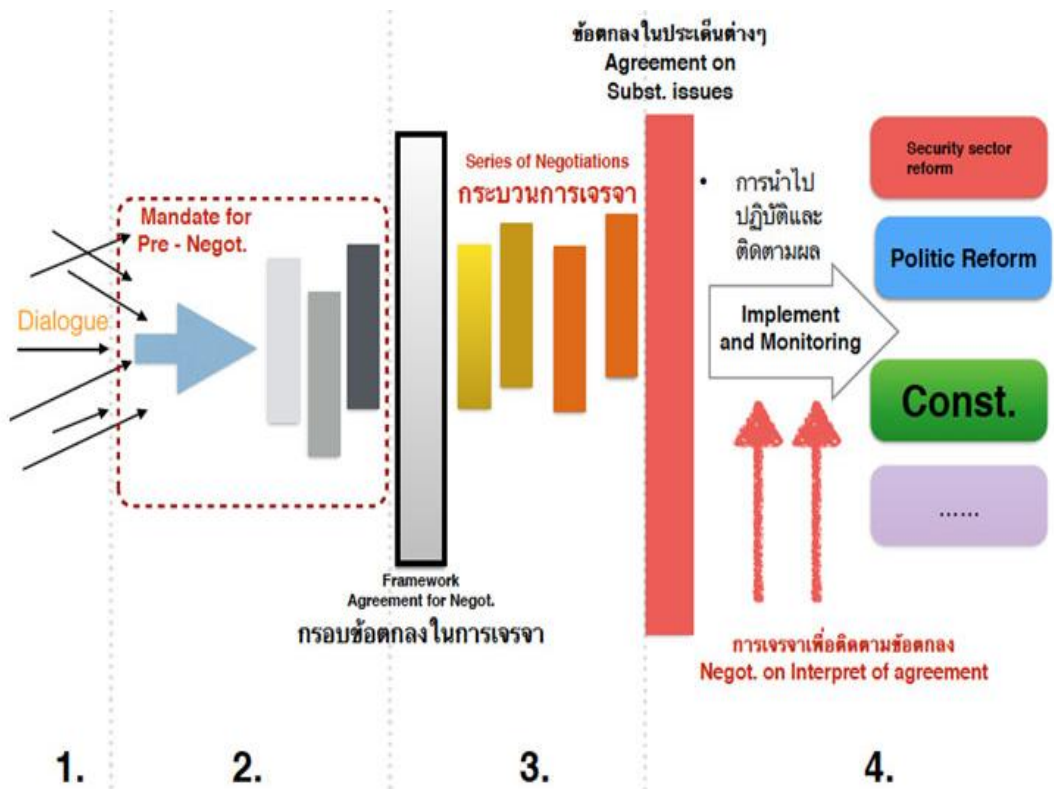
3.3 การพูดคุยเป็นอย่างไร

โดยมีกรอบการพูดคุยที่วางรากฐานในระยะยาว ซึ่งจะถือว่าเป็น “กรอบของการเจรจา” (Framework Agreement of Negotiation) แล้วจึงเข้าสู่กระบวนการเจรจาอย่างแท้จริงอย่างเป็นลำดับ (Series of Negotiation) ซึ่งอาจมีหลายวงเจรจา หลายครั้ง ซึ่งอาจไม่มีความราบรื่นหรือสะดุดได้เช่นกัน อาจมีการชะงักหรือกลับมาที่มีความรุนแรงใหม่ซึ่งไม่ได้มีความก้าวหน้าเป็นเชิงเส้นเสมอไปดังที่ได้กล่าวในขั้นต้น โดยทั่วไปกรอบการเจรจានี้จะเข้าสู่การตกลงการหยุดยิงหรือความรุนแรงก่อน ซึ่งทั้งสองฝ่ายอาจไม่ชัดเจนว่าข้อตกลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นจะเป็นไปในลักษณะใด จึงต้องอาศัยการเจรจาอีกหลายครั้ง

4. **ชั้นยอมรับข้อตกลงจากการเจรจาและการแปลงผลไปสู่การปฏิบัติและติดตามผล** ในขั้นตอนนี้จะดำเนินต่อเนื่องมาจากการดำเนินการเจรจาในประเด็นต่างๆ มีความคืบหน้าและตกลงกันได้ จนเข้าสู่ข้อตกลงในประเด็นต่างๆ (Agreements on Substantive Issues) จนเกิดเป็นข้อเสนอในทางการเมืองจากฝ่ายคู่ขัดแย้งจนเป็นข้อตกลงในทางการเมืองในระยะเวลาต่อมา เพื่อนำข้อตกลงดังกล่าวไปผลในทางการปฏิบัติและดำเนินการติดตามประเมินผล (Implement and Monitoring) เพื่อตรวจสอบว่าแต่ละฝ่ายสามารถทำได้ตามข้อตกลงหรือไม่ ซึ่งจะมีการเจรจาเพื่อติดตามข้อตกลง (Negotiation on Interpret to The Agreement) ซึ่งจะมีการถกเถียงตีความขึ้นอีกหลายครั้ง

ในช่วงสุดท้ายของการเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงโดยจะมีการปฏิรูปทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคงและกองทัพ การผนวกรวมกองกำลังติดอาวุธของฝ่ายที่เห็นต่างจากรัฐ จะนำเข้ามาสู่ระบบได้หรือไม่ ข้อตกลงบางอย่างอาจก้าวไปไกลถึงขั้นแก้ไขรัฐธรรมนูญก็ได้ อย่างไรก็ตามภาพรวมของกระบวนการสันติภาพนั้นจะยังคงมีสภาพที่เปราะบางอยู่ในทุกขั้นตอน

แผนภาพที่ 3 - 3 แสดงเส้นทางของเวลา (Timeline) ของแผนที่สันติภาพ (Road Map) และขั้นตอนในกระบวนการสันติภาพทั้งระบบ

ที่มา : สมัชชา นิลปัทม์, 2559, ออนไลน์

ตารางที่ 3 - 1 แสดงเหตุการณ์สำคัญในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพในห้วงเวลาปี 2556

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน
เหตุการณ์	-	28 กุมภาพันธ์ 2556 รัฐบาลไทย ลงนามข้อตกลงทั่วไป พูดคุยสันติภาพกับ BRN	28 มีนาคม 2556 การพูดคุยสันติภาพครั้งที่ 1	26 เมษายน 2556 5 ข้อเรียกร้อง BRN ถูก เผยแพร่ผ่านยูทูปครั้งที่ 1	24 พฤษภาคม 2556 เผยแพร่ 5 ข้อเรียกร้องของ BRN พร้อมเหตุผ่านยู ทูปครั้งที่ 2	13 มิถุนายน 2556 การพูดคุยสันติภาพครั้งที่ 3
				29 เมษายน 2556 การพูดคุยสันติภาพครั้งที่ 2	9 พฤษภาคม 2556 BRN เผยแพร่ยูทูปครั้งที่ 3 เรียกร้องให้รัฐบาลไทยให้ ดำเนินการเรื่องนี้ให้เป็นวาระ แห่งชาติ	24 มิถุนายน 56 BRN เผยแพร่ยูทูปครั้งที่ 4 เกี่ยวกับปฏิบัติการหยุดยิง ช่วงเดือนธันวาคม
เดือน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
เหตุการณ์	ข้อตกลงหยุดยิงช่วงเดือนธันวาคม 10 ก.ค. - 18 ส.ค.56					
	12 กรกฎาคม 56 มาเลเซียแถลงสองฝ่ายมี ความเข้าใจร่วมกันการลด ความรุนแรงในช่วงเดือน ธันวาคม	6 สิงหาคม 2556 BRN เผยแพร่ยูทูป ครั้งที่ 5 โดย ฝ่ายการทหาร	10 กันยายน 2556 BRN ส่งจด- สาร 38 หน้า ให้กับคนไทยโดยผ่านผู้ ช่วยความสะอาด	ปลายเดือน ต.ค. 2556 ฝ่ายไทยส่งเอกสารตอบ เรื่องข้อเรียกร้อง BRN5 ข้อ	เดือน.ธ. 2556 การประชุมในกรุงกัวลาลัมเปอร์ โดย กม.ป.ส.รับขยายตัว เป็นการต่อต้านต้นตอ รัฐบาลอัมลัษณ์	1 ธันวาคม 2556 BRN เผยแพร่ยูทูปครั้งที่ 6 ประจักษ์ผลการพูดคุย หากไทยไม่รับข้อเรียกร้อง 5 ข้อ
			มีการชุมนุมประท้วงรับ พ.ร.บ. 03 ที่ยกรรรมในกรุงกัว			

ที่มา : สมัชชา นิลปัทม์, 2559, ออนไลน์

ความร่วมมือกับ OIC ในบริบทต่างๆผ่านการเยือนไทยของเจ้าหน้าที่ระดับสูงขององค์การความร่วมมืออิสลามอันมีผลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพและการเยียวยาสถานการณ์ที่มาของการเยียมเยือนและความเปลี่ยนแปลง

องค์การความร่วมมืออิสลามให้ความสำคัญกับสถานการณ์ในไทยเป็นอย่างยิ่งแต่ก็ไม่ได้แทรกแซงอำนาจของประเทศไทย การแสดงออกจึงเป็นเพียงลักษณะการร่วมหาทางออกโดยการแสดงความเห็นผ่านที่ประชุมหรือความเห็นที่ให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อมวลชน ส่วนการหารือส่วนใหญ่ระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงกับคณะรัฐบาลไทยดำเนินการในทางลับ เอกสารที่ออกมาส่วนใหญ่เป็นหนังสือราชการที่ประทับชั้นความลับในระดับ “ลับมาก” ทำให้บุคคลภายนอกไม่สามารถรับรู้ถึงผลของการประชุม หรือปรึกษาหารือได้

ผู้วิจัยตั้งข้อสันนิษฐานเพิ่มเติมถึงเหตุที่รัฐไม่พยายามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการหารือร่วม OIC นอกจากเป็นเรื่องความมั่นคงแล้ว ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ รัฐไทยอยู่ในสถานะเพียงสมาชิกผู้สังเกตการณ์ (Observer) ใน OIC มีสิทธิเพียงเข้าร่วมประชุมเปิดและปิดการประชุมองค์การความร่วมมืออิสลามเท่านั้น หากจะดำเนินการเกี่ยวกับการขอทราบมติที่ประชุมหรือการดำเนินการที่จะมีผลในที่ประชุมต้องใช้วิธีทางการทูตกับประเทศที่เป็นสมาชิกเท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้จัดเป็นภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศที่พึงดำเนินการกระทำและรัฐไทยถือว่ามิพันธมิตรทางการทูตกับหลายประเทศทำให้เวที OIC รัฐไทยยังมีพื้นที่ในการต่อรอง

การแสดงถึงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาของประเทศไทย คือ การเชิญให้คณะผู้แทนจาก OIC หรือประเทศสมาชิกเดินทางมาในพื้นที่ความขัดแย้ง รวมถึงพื้นที่ต้นแบบในการพัฒนาเชิงสันติ โดยรัฐไทยและ OIC มีการเยือนเป็นประจำเรื่อยมานับตั้งแต่การเยือนอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.2548

การเยือนไทยของคณะเจ้าหน้าที่ OIC

คณะเจ้าหน้าที่ OIC นำโดยนาย Sayed Kasim El-Masry เดินทางมาเยือนไทย ระหว่าง 2-13 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ฝ่ายไทยได้จัดกำหนดการเพื่อให้ได้รับทราบ และสัมผัสสภาพชีวิต ประชาชนไทยมุสลิมในหลายมิติและหลายพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไทยจากการเยือนนี้คณะ OIC กล่าวกับสื่อมวลชนว่า ทำให้ได้รับความจริงมากยิ่งขึ้น จากเดิมที่ “รู้จักเรื่องราวความไม่สงบในภาคใต้ของไทย จากสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง มีแต่หมโนภาพและจินตนาการ คิดไม่ออกว่าชาวไทยมุสลิม มีสภาพที่แท้จริงอย่างไร” (เจริญ มะลูลีม, 2548) และยืนยันว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่เป็นเรื่องของศาสนา แต่เป็นเรื่องของพวกหัวรุนแรงกลุ่มที่นำศาสนาไปอ้างอิงในทางที่ผิด ในระหว่างการเยือนนาย El-Masry ได้ร่วมแถลงข่าวและออกเอกสารแถลงข่าวร่วม (Joint Press Statement) กับปลัดกระทรวงการต่างประเทศ มีสาระสำคัญว่า “OIC ไม่สนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน และขอให้รัฐบาลไทยดำเนินมาตรการที่เหมาะสม โดยเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงจะต้องได้รับการฝึกอบรมในการรับมือ ผูกชนตามมาตรฐานสากล พร้อมนี้ยินดีที่รัฐบาลไทยชดเชยเงินให้กับผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ รือเสาะ และตากใบ และ การศึกษา นอกจากนี้ โอไอซีก็พร้อมจะขยายความร่วมมือกับรัฐบาลไทย เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชาวมุสลิมในไทย”

การแถลงดังกล่าวทำให้รัฐไทยมีการพัฒนาในการดำเนินนโยบายแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ ในหลายรูปแบบและหลายระดับทั้งเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดูแลในระดับประชาชน ที่เห็นเป็นรูปธรรมและทางคณะผู้แทน OIC แสดงความชื่นชม คือ รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานเยียวยาในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 160/2548 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 นอกจากนี้รัฐไทยยังได้มีการดำเนินการเยียวยาอย่างต่อเนื่องผ่านโครงการต่างๆ ดังนี้

1. นโยบายการเยียวยาครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบระหว่างปีพ.ศ. 2548-2556 เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่มียุทธศาสตร์สำคัญในบริบทด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยา ดังนี้
2. การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.) จากนั้นคณะกรรมการ กยต. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการโครงการดูแลเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบด้านจิตใจจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การจัดตั้งศูนย์เยียวยาฟื้นฟูสุขภาพจิตในโรงพยาบาลของจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้กรอบแนวทางและหลักเกณฑ์คือ พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มาตรา 9(7) ได้บัญญัติให้ศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีภารกิจหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับ ความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ตามระเบียบ กพต. กำหนดทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิประโยชน์ที่ผู้นั้นได้รับตามกฎหมายอื่น

5. มติ ครม. เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2554 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ถ่ายโอนภารกิจ การช่วยเหลือเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แก่ ศอ.บต. โดยได้ถ่ายโอนงานต่าง ๆ คือ งานคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการให้ความช่วยเหลือเยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านงบประมาณ ด้านระบบฐานข้อมูล และด้านงานบุคลากร

6. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555-2557 วัตถุประสงค์ของ นโยบายข้อที่ 3 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและฟื้นฟูความไว้วางใจระหว่างรัฐกับ ประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันให้เกิดความร่วมมือในการพร้อมเผชิญ และแก้ไขปัญหา ร่วมกันโดยปรับปรุง พัฒนาระบบ และกระบวนการเยียวยาให้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดย กระบวนการพิจารณาช่วยเหลือเยียวยาเป็นไปโดยโปร่งใส เป็นธรรม ไม่ล่าช้า และมีระบบตรวจสอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงและเอื้อประโยชน์ของการเยียวยาจากทุกฝ่าย

7. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555-2557 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก เป็นธรรม การบังคับใช้ กฎหมาย การส่งเสริมนำหลักศาสนาหรือยุติธรรมชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับ ผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

8. การเยียวยา 16 ครอบครัว กรณีบุกฐานนาวิกโยธิน อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2556 (ชุกกรียะห์ บาหะ, 2558)

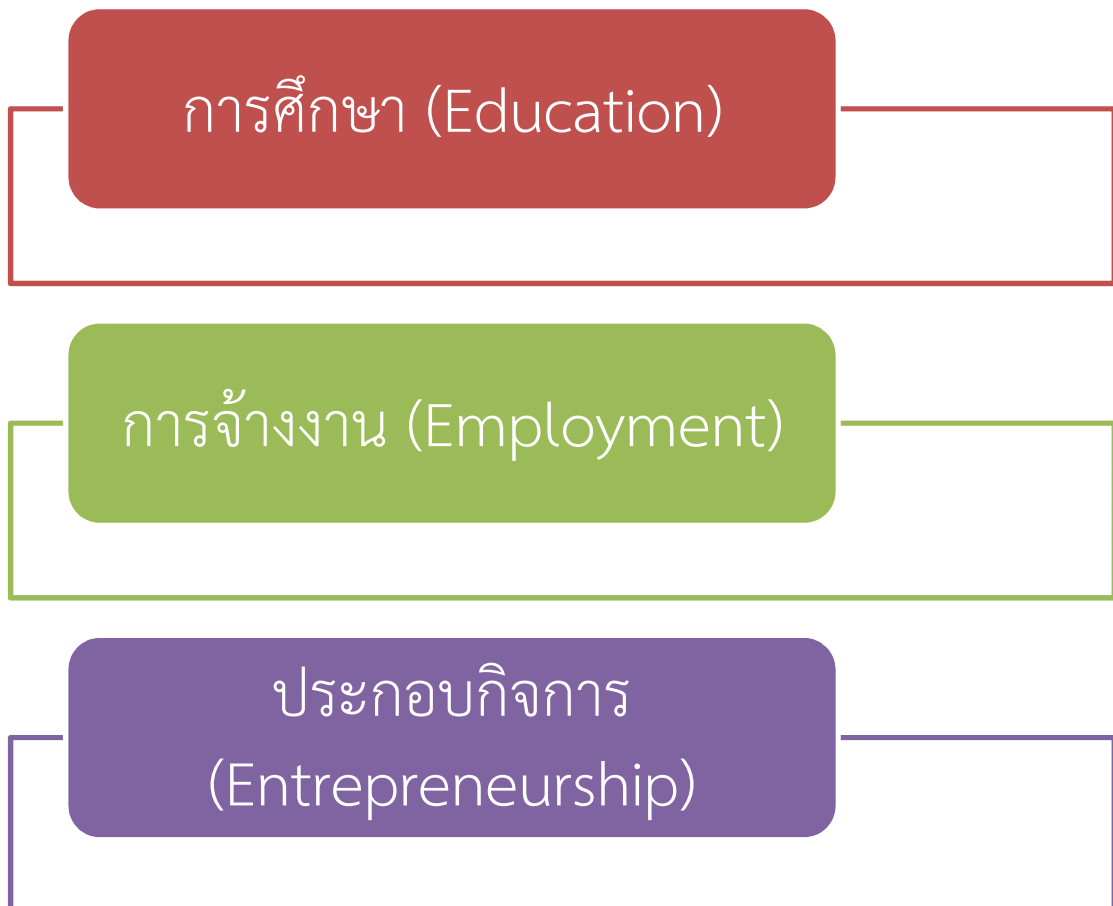
กล่าวได้ว่า การเยือนไทยของคณะผู้แทน OIC ในระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน 2548 นี้ มีความสำเร็จในด้านการสร้างความเข้าใจกับ OIC เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ และทำให้ OIC ได้ตระหนักว่าประเทศไทยมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความโปร่งใส อีกทั้งการเยือนในครั้งนี้ทำให้ประเทศไทยได้รับเกียรติในการกล่าวคำแถลงต่อที่ประชุม OIC ซึ่งปกติแล้วรัฐ สังเกตการณ์จะไม่มีสิทธิ์ในการกล่าวถ้อยแถลง รวมทั้งการเยือนในครั้งนี้ยังมีความทำให้ทราบว่า รัฐพันธมิตร OIC ร่วมสนับสนุนนโยบายของประเทศไทยในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ชายแดนใต้ (จรัญ มะลูลีม, 2555, 317)

การเยี่ยมเยือนระดับเลขาธิการ พ.ศ.2550

เลขาธิการ OIC (Ekmeleddin Ihsanoglu) เดินทางมาเยือนไทยในระหว่างวันที่ 30 เมษายน - 1 พฤษภาคม พ.ศ.2550 ฝ่ายไทยได้จัดให้พบหารือกับพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกและประธานสภาความมั่นคงแห่งชาติ นายอารีย์ วงศ์อารยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายพระนาย สุวรรณรัฐ ผู้อำนวยการศูนย์ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) นอกจากนี้ ยังจัดให้พบหารือกับนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรีและอดีตประธานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ และได้พบปะเยี่ยมเยียนชุมชนไทยมุสลิมที่กรุงเทพฯ ซึ่งมีประธานกรรมการ อิสลาม 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมอยู่ด้วยในการหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ 2550 เลขาธิการ OIC ได้แสดงความชื่นชมแนวทาง สมานฉันท์และสันติวิธีของรัฐบาล และแสดงความพร้อมที่ OIC จะให้การสนับสนุนนโยบายรัฐบาลไทย

ในการเยือนของเลขาธิการ OIC ครั้งนั้นมีการหารือที่ย้ำว่า OIC ยึดมั่นในการเคารพอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดน และการไม่แทรกแซงกิจการภายในของไทย ทั้งนี้ เลขาธิการ OIC ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการดำเนินการต่อผู้รับผิดชอบในกรณีทนายสมชาย กรือเซะ ตากใบ แสดงความยินดีที่รัฐบาลถอนฟ้องประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาในกรณีตากและความเป็นไปได้ที่จะมีการกระจายอำนาจในพื้นที่เพิ่มขึ้นฝ่ายไทยได้ให้ความเข้าใจแก่เลขาธิการ OIC เกี่ยวกับการแก้ปัญหาตามแนวทางสันติวิธีโดยเน้นนโยบาย 3Es (Education Employment Entrepreneurship) การสร้างงานให้ประชาชนใน ท้องถิ่น การสร้างทักษะอาชีพ และความเป็นผู้ประกอบการแก่เยาวชน ในท้องถิ่นซึ่งเป็นมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) ซึ่งเสนอโดยนายกรัฐมนตรีประเทศมาเลเซียมาเป็นแนวทางหนึ่งในแก้ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้(กลุ่มยุทธศาสตร์และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษก,2550)โดยเน้นด้วยว่าขณะนี้ไทยได้รับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านโดยเฉพาะมาเลเซียเป็นอย่างดี นอกจากนี้ฝ่ายไทยได้ย้ำว่า รัฐบาลไทยไม่มีนโยบายสนับสนุนการกระทำผิดที่ไม่ต้องรับโทษ (Doctrine of Impunity)

แผนภาพที่ 3 - 4 มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) บนพื้นฐานของกรอบ 3Es

ในระหว่างการประชุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และเลขาธิการ OIC ได้จัดแถลงข่าวร่วม และออกเอกสารแถลงข่าวร่วม (Joint Press Statement) ซึ่งฝ่าย OIC ได้แสดงการสนับสนุนแนวทางสมานฉันท์และสันติวิธี และการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุแบบบูรณาการ พร้อมทั้งเคารพในอัตลักษณ์วัฒนธรรม และศาสนาของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งแสดงความกังวลต่อสถานการณ์ในภาคใต้ที่ยังมีความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเร่งรัดให้มีการสอบสวนในข้อหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการเพิ่มความรับผิดชอบกับการบริหารกิจการในท้องถิ่นมากขึ้น และย้ำว่าเหตุการณ์ในภาคใต้ของไทยไม่ใช่ความขัดแย้งทางศาสนา แต่เป็นความขัดแย้งเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง สิทธิพลเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งสองฝ่ายไทยได้เน้นความพร้อมที่จะขยายความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อช่วยให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมรับผิดชอบกิจการในท้องถิ่นตามกระบวนการกระจายอำนาจเพื่อให้สามารถดำเนินลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและภาษา และสามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยยึดมั่นในอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนไทยด้วย

ผลสืบเนื่องจากการเยือนของเลขาธิการOICและท่าทีที่OICมีต่อไทยในการแก้ไขสถานการณ์ชายแดนใต้ กระทรวงการต่างประเทศได้ดำเนินการเพื่อกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการดำเนินการของฝ่ายไทยให้มีความเป็นเอกภาพ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำความเข้าใจ และให้ข้อมูลแก่ OIC และโลกมุสลิมโดยได้เข้าร่วมและจัดการประชุมระดมความคิดทั้งในระบบนโยบายและในระดับปฏิบัติการ ดังนี้

1. การจัดประชุมเอกอัครราชทูต และกงสุลใหญ่ไทยประจำประเทศมุสลิม และประเทศสมาชิก OIC ขึ้นเป็นครั้งแรกใน มกราคม พ.ศ. 2550
2. การจัดประชุมหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทยที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ เมษายน พ.ศ. 2550 เพื่อเตรียมข้อมูลและกำหนดแนวทางการทำความเข้าใจในประเด็นที่ OIC สนใจในระหว่างการประชุม OIC ครั้งที่ 34 นายนิตย์ฯ ได้หารือทวิภาคี กับหัวหน้าคณะผู้แทนของมิตรประเทศ เพื่อให้สนับสนุนไทย ได้แก่ บาห์เรน จอร์แดน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ รัฐเซเนกัล และปากีสถาน รวมทั้งการหารือในลักษณะ Corridor Meeting กับหัวหน้าคณะผู้แทนประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านของไทยในกลุ่มอาเซียน ซึ่งทุกประเทศแสดงความพร้อมในการสนับสนุนไทย และช่วยปรับแก้ร่างเอกสารการประชุมที่เกี่ยวกับไทยเป็นอย่างดี ในการประชุมครั้งนี้ทางการทูตถือว่าได้รับความร่วมมือจากประเทศที่มีอำนาจการต่อรองเพื่อช่วยเหลือไทยในเวที OIC เช่น บาร์เรนห์ จอร์แดน เป็นต้น

นอกจากการดำเนินการจัดประชุมและเข้าร่วมการประชุมต่างๆของOICทำให้รัฐไทยถึงแม้จะมีสถานะเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ (Observer) แต่ก็ได้รับความสนใจไม่น้อยในที่ประชุมโดยเฉพาะเรื่องการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยขอยกวาระการประชุมสำคัญที่มีการพูดคุยกันในเรื่องรัฐไทย

1. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 34 (34th Session of the Islamic Conference of Foreign Ministers – ICFM34) ที่กรุงอิสลามาบัต สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ระหว่างวันที่ 15 – 18 พฤษภาคม 2550 การเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ เกิดขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในไทยเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และการจัดตั้งรัฐบาลซึ่งมีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ภายหลังจากการดำเนินการของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาคาตาลิ์ เช่น การรื้อฟื้นศูนย์

อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต) และการขอโทษต่อชาวมุสลิมของนายกรัฐมนตรี เลขาธิการ OIC ได้มีเอกสารแถลงข่าวเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 แสดงความยินดีต่อมาตรการ ของรัฐบาลไทย ว่าเป็นมาตรการที่สร้างสรรค์ และแสดงความชื่นชมเป็นพิเศษต่อนายกรัฐมนตรีที่ได้กล่าว ขอโทษต่อชาวไทยมุสลิมในความผิดพลาดของรัฐบาลที่ผ่านมา และชื่นชมมาตรการต่างๆ เช่น การรื้อฟื้น ศอบต. และแสดงความเชื่อมั่นว่าการดำเนินการของรัฐบาลเป็นแนวทางที่ถูกต้อง และ OIC พร้อม สนับสนุนช่วยเหลือไทย

2. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่35 ที่กรุงกัมปาลา สาธารณรัฐยูกันดา ระหว่าง วันที่18 - 20 มิถุนายน พ.ศ. 2551

นายพดล ปัทมะ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้แต่งตั้งให้นาย พิทยา พุกกะมาน ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้แทนพิเศษและหัวหน้า คณะผู้แทนไทยเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมในการประชุมครั้งนี้ ฝ่ายไทยได้ดำเนินการเฝ้าระวัง ติดตามและทราบในทางลับว่า สำนักงานเลขาธิการ OIC จะเสนอร่างข้อมติเกี่ยวกับประเทศไทย โดยเฉพาะ (Country-Specific Resolution) ต่อที่ประชุม จากเดิมที่ข้อมติของ OIC ที่เกี่ยวข้อง กับไทยจะเป็นข้อมติรวมอยู่กับประเทศอื่นๆ

ทั้งนี้ หากที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC รับร่างข้อมติดังกล่าว จะเป็นผลเสีย ต่อไทย ทั้งการยกระดับ และขยายประเด็นปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเวทีระหว่างประเทศของ กลุ่มประเทศอิสลาม และอาจถูกใช้เป็นเครื่องมือและข้ออ้างให้สำนักงานเลขาธิการ OIC หาทางเข้ามา แทรกแซงกิจการภายในของไทยได้มากขึ้น เช่น การเป็นตัวกลางหรือการจัดตั้งผู้แทนพิเศษ (Special Envoy) จากเหตุผลดังกล่าว ฝ่ายไทยจึงได้ดำเนินการเพื่อป้องกัน และสกัดกั้นมิให้ที่ประชุมรับรองร่าง ข้อมติฯ ดังกล่าว ทั้งก่อนการประชุม และในระหว่างการประชุม โดยการดำเนินการต่างๆโดยเฉพาะ ทางด้านการทูต เช่น

3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือถึงรัฐมนตรีต่างประเทศที่มีบทบาท สำคัญใน OIC รวม 9 ประเทศ ได้แก่บาห์เรน อินโดนีเซีย บรูไนฯ โอมาน กาตาร์ คูเวต สหรัฐอาหรับ เอมิเรตส์ คาซัคสถาน และโมร็อกโก เพื่อขอให้คัดค้าน และยับยั้งร่างข้อมติดังกล่าว

4. ในระหว่างการประชุมผู้แทนพิเศษฯได้พบหารือและได้รับการสนับสนุนจากมิตร ประเทศ เช่น บรูไน บังกลาเทศ อินโดนีเซีย ตูนิเซีย กาตาร์ คาซัคสถาน และบาห์เรนด้วย ซึ่งทุก ประเทศแสดงความเข้าใจและรับให้การสนับสนุนไทย

จากการดำเนินการต่างๆ ของไทย ทำให้ที่ประชุมฯ ได้ถอนและยกเลิกร่างข้อมติ เกี่ยวกับไทยโดยเฉพาะ และจากการเจรจาระหว่างคณะผู้แทนไทยกับฝ่ายสำนักเลขาธิการ OIC นำ โดยนาย Sayed El Masry ที่ปรึกษาพิเศษของเลขาธิการ OIC ได้ตกลงให้บรรจุข้อความเกี่ยวกับไทย ไว้ในร่างข้อมติรวมดังเช่นในปีก่อนๆ ที่ผ่านมา มีเนื้อหากล่าวถึงการให้เลขาธิการ OIC ประสานงานกับ ทางการไทยต่อไป โดยยึดหลักการเคารพในอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศไทย

5. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่36 ที่กรุงดามัสกัส สาธารณรัฐซีเรีย ระหว่างวันที่23 -25 พฤษภาคม พ.ศ. 2552

ในปี พ.ศ. 2552 เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบปัญหาการเมืองภายในประเทศและเหตุการณ์ประท้วงและความไม่สงบทางการเมือง นายพนิช วิกิจเศรษฐ์ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้รับมอบหมายเป็นผู้แทนพิเศษและหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเดินทางไปร่วมการประชุมดังกล่าว และได้พบหารือทวิภาคีกับกับรัฐมนตรีต่างประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียนและกลุ่มความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (GCC) เพื่อหารือและโน้มน้าวสำนักงานเลขาธิการ OIC เกี่ยวกับการออกข้อมติเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งท้ายที่สุดก็ประสบผลสำเร็จโดย OIC ได้เลื่อนพิจารณาการออกข้อมติดังกล่าวออกไปอีก 1 ปี

6. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ครั้งที่37 ที่กรุงคูฮานเบ สาธารณรัฐทาจิกิสถาน ระหว่างวันที่18 - 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2553

นายเกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เดินทางเข้าร่วมการประชุมและได้พบหารือกับเลขาธิการ OIC เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่และจัดส่งรายงานผลดำเนินการนโยบายสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหาของไทยทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ ยังได้พบหารือกับมิตรประเทศในอาเซียนและ GCC เพื่อขอรับความสนับสนุนอีกด้วย การประชุมครั้งนี้สุดท้ายได้มีมติเลื่อนการพิจารณาข้อมติเฉพาะเกี่ยวกับไทยออกไปอีก 1 ปี แต่มีการแต่งตั้งให้นาย El-Massry เป็นผู้แทนเลขาธิการฯ ในการหารือกับฝ่ายไทยต่อไป

ทั้งนี้ในการประชุมดังกล่าวมีรายงานด้วยว่า มีผู้แทนกลุ่ม Pattani Malay Human Rights Organization: PMHRO ได้เดินทางไปสังเกตการณ์การประชุมและได้รับเชิญจากสำนักเลขาธิการ OIC ให้เข้าร่วมงานเลี้ยงรับรองที่จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศทาจิกิสถาน นอกจากนี้ กลุ่มแบ่งแยกดินแดนบางกลุ่มได้พยายามแจกจ่ายแผ่นซีดีโจมตีรัฐบาลไทย โดยนำไปวางไว้ในห้องปฏิบัติการของสื่อมวลชน แต่เจ้าหน้าที่ไทยสามารถเก็บมาได้ก่อนที่จะมีการเผยแพร่ (รุจน์ ธรรมมงคล,2554)

เราจะเห็นได้ว่าองค์การความร่วมมืออิสลามให้ความสนใจกับประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเด็นการจัดการสถานการณ์ชายแดนใต้ซึ่งมีกลุ่มผู้เห็นต่างเข้ามามีบทบาทบนเวทีไอโอซี เพื่อกดดันให้ไอโอซีใช้สถานการณ์ดังกล่าวกดดันและแทรกแซงไทย ซึ่งรัฐไทยเองโดยกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ใช้วิถีทางการทูตเพื่อสกัดยบยั้งการแทรกแซง เพื่อควบคุมให้ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาภายในประเทศและสามารถจัดการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเอง แม้ว่าอาจจะต้องพึ่งพามิตรประเทศในการเป็นตัวกลางในการพูดคุยเจรจาเป็นครั้งคราว

การเยี่ยมเยียนระดับเลขาธิการ พ.ศ.2559 : การเริ่มต้นหารือกับกลุ่มมารา ปาตานี ภายใต้ OIC

วันที่ 12 มกราคม 2559 นายอิยาร์ด อามีน มาดานี (Mr. Iyad Ameen Madani) เลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation - OIC) เข้าเยี่ยมคารวะพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ณ ห้องสีงาช้าง ตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล ภายหลังเสร็จสิ้นการหารือ พลตรีวีรชน สุคนธปฏิภาค รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวสรุปสาระสำคัญการหารือดังนี้

นายกรัฐมนตรีแสดงความยินดีที่เลขาธิการ OIC ต้อนรับคำเชิญเดินทางมาเยือนประเทศไทยในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศและเข้าร่วมการสัมมนา Interfaith Dialogue ครั้งนี้ ซึ่งจัดโดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับ Research Centre for Islamic History, Art and Culture (IRCICA) ของ OIC เชื่อมันว่าการสัมมนาครั้งนี้จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างทุกศาสนาและนับเป็นตัวอย่างของความร่วมมือที่สร้างสรรค์ระหว่างประเทศไทยกับ OIC ที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไป

นายกรัฐมนตรีแสดงความพร้อมที่จะมีความร่วมมือที่ครอบคลุมกว้างขวางกับ OIC และองค์กรต่างๆ ของ OIC ในด้านต่างๆ ที่นอกเหนือจากประเด็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในด้านที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น ด้านสาธารณสุข การเกษตร ความมั่นคงทางอาหาร และอาหารฮาลาล ซึ่งไทยพร้อมสนับสนุนและร่วมมือกับ OIC ด้านอุตสาหกรรมฮาลาลและความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ในประเทศมุสลิม

เลขาธิการ OIC แสดงความชื่นชมบทบาทของรัฐบาลไทยที่มีความพยายามและความจริงใจในการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ พร้อมให้คำแนะนำว่าควรใช้กลไกทางการเมืองและการเจรจา ซึ่งนายกรัฐมนตรีกล่าวว่รัฐบาลดำเนินการ 2 แนวทางควบคู่กัน ได้แก่

1. การส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ ซึ่งรัฐบาลมุ่งมั่นพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และความปลอดภัยเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่

2. กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเน้นความต่อเนื่องการสร้าง ความเชื่อมั่นและความชอบธรรมตามกฎหมาย โดยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ

2.1 การสร้างความไว้วางใจ

2.2 การบรรจุข้อตกลงแนวปฏิบัติสองฝ่าย (Code of Conduct) ที่นำไปสู่การลดการเผชิญหน้า และยุติการใช้ความรุนแรงจากทั้งสองฝ่าย

2.3 การบรรลุฉันทมติของทางออกจากความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และจัดทำ Road Map นำไปสู่การยุติปัญหา (กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักโฆษก, 2559)

รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช นักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลียได้ตั้งข้อสังเกตว่า การเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของเลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation – OIC) คนใหม่ นายlyad Ameen Madani มีหลายประเด็นชวนให้ขบคิดเกี่ยวกับบทบาทของ OIC กับการพูดคุยระหว่างรัฐบาลไทยและ “ผู้เห็นต่างจากรัฐ” เกี่ยวกับความขัดแย้งในภาคใต้

ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงบทบาทและคำสัมภาษณ์ของรัฐบาลไทย กลุ่มผู้เห็นต่าง และ OIC ควรวิเคราะห์ถึงบทบาทของ OIC กับปัญหาในภาคใต้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาว่า OIC นั้นก่อตั้งขึ้นในปี 2512 โดยปัจจุบันมีสมาชิก 57 ประเทศซึ่งเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ นับได้ว่า OIC เป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ใหญ่เป็นอันดับสองรองจากสหประชาชาติ เป้าหมายหลักของ OIC ก็คือการเป็นเสียงให้กับโลกมุสลิมและการปกป้องดูแลชาวมุสลิมทั่วโลกบนพื้นฐานของการส่งเสริมสันติภาพในโลก OIC นั้นเคยมีบทบาทในการเป็น “Facilitator” (ผู้อำนวยความสะดวก) ในการจัดการความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก่อนหน้านี้ แม้จะเรียกว่าเป็น Facilitator

ไม่ใช่ Mediator (คนกลาง)แต่ว่าบทบาทนั้นมากกว่าแค่การจัดการประชุม รัฐบาลไทยมองสองคำนี้เป็นการเมืองอย่างมากและปฏิเสธการใช้คำว่า Mediator มาโดยตลอด แต่ในทางปฏิบัติแล้ว แม้จะเรียกว่า Facilitator แต่ในหลายกรณีก็พบว่า Facilitator มีบทบาทบโน้ต๊ะเจรจาย่างมีนัยสำคัญ (รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช, 2558, ออนไลน์) ในส่วนนี้อาจเป็นข้อกังวลสำคัญที่ทำให้รัฐไทยกังวลเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะในเรื่องความมั่นคงและอำนาจอธิปไตยที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

รุ่งรวีได้ชี้ให้เห็นเหตุการณ์ในช่วงปี.ศ.2518 – 2539 ที่ OIC ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์กับกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) โดย OIC ได้ให้สถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer) ในที่ประชุม ปี 1977 กลุ่ม MNLF ได้รับโอกาสให้พวกเขาสามารถนำเอาประเด็นการต่อสู้ของตนเองเข้าไปอธิบายและรณรงค์ในเวที OIC ได้อย่างเต็มที่ ฝ่ายขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชปาตานีเองรวมไปถึงกลุ่มอื่นๆก็ได้พยายามขอสถานะผู้สังเกตการณ์จาก OIC เช่นกัน แต่ยังไม่ได้รับสถานะนั้น ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยในฐานะที่มีชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนน้อยได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ในปี 2541

อาจกล่าวได้ว่า OIC เป็นเวทีหลักของการต่อสู้สำหรับแนวรบด้านการเมืองระหว่างประเทศระหว่างรัฐบาลไทยกับขบวนการต่อสู้ปาตานีในทศวรรษที่ผ่านมา สงครามที่สำคัญคือ “ความชอบธรรม” ฝ่ายขบวนการได้พยายามเข้าหาและชี้้นำให้ OIC ออกแถลงการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งในภาคใต้ ซึ่งฝ่ายรัฐบาลไทยเองก็พยายามขัดขวางและทำให้ OIC ยอมรับว่าปัญหาในภาคใต้นั้นเป็นเรื่องภายในประเทศและไม่เกี่ยวข้องกับการศาสนา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 OIC พยายามทดลองกระแสในเรื่องการเปิดเวทีเจรจาสันติภาพ โดยได้จัดพูดคุยวงปิดกับขบวนการต่อสู้ปาตานีที่ประเทศมาเลเซียและซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเมื่อข่าวเผยแพร่ออกไปทางการไทยได้ประท้วงอย่างหนัก ในช่วงปี พ.ศ. 2555 ตัวแทนของ OIC นำโดยนาย Sayed Kasim El-Masry ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของเลขาธิการได้มาเยือนไทยอีกครั้ง หลังจากผู้แทน OIC เยือนไทยไม่กี่เดือนก็มีมติของที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศประจำปีของ OIC ออกมาซึ่งระบุว่า “ความก้าวหน้าในเรื่องภาคใต้ของไทยนั้นมีเพียงเล็กน้อย”(Meagre Progress) และเรียกร้องให้รัฐบาลไทย “เปิดการพูดคุยกับผู้นำชาวมุสลิมเพื่อหาทางออกซึ่งเป็นการยอมรับถึงสิทธิอันชอบธรรมของชาวมุสลิมในภาคใต้” (เพ็งอ้าง)

ก่อนจะมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ นาย Iyad Ameen Madani ก็ได้พบกับตัวแทน 9 คนจากกลุ่มมาราปาตานีในวันที่ 10 มกราคมที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาราปาตานีเป็นองค์กรร่วมของฝ่ายขบวนการต่อสู้ปาตานีที่เข้าร่วมพูดคุยกับรัฐบาลไทยอยู่ในขณะนี้ (มีสมาชิกระดับกลางจากกลุ่มปีอาร์เอ็นนั่งอยู่ในมาราปาตานีด้วย) โดยมาเลเซียทำหน้าที่เป็น Facilitator ในการพูดคุย นอกจากนี้ OIC ก็ยังได้พบผู้แทนจากภาคประชาสังคมในภาคใต้อีก 5 คนเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความคืบหน้าเรื่องการพูดคุยสันติภาพ

ในระหว่างการเยือนประเทศไทยในวันที่ 11 – 12 มกราคม นาย Madani ได้ให้สัมภาษณ์กับสื่อว่าผู้แทนของ OIC “รู้สึกดีใจอย่างยิ่งที่ได้เห็นความก้าวหน้าในเชิงบวกภายใต้รัฐบาลชุดนี้และเรารู้สึกได้ถึงทัศนคติที่จริงจังในการแก้ปัญหาในภาคใต้” เขายังบอกอีกว่า “เราได้เสนอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการในการสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการทางการเมือง” เลขาธิการ OIC เน้นว่าไม่ได้ต้องการผลักดันให้ตนเองเข้ามามีบทบาทใน

เรื่องนี้แต่อย่างใด แต่ว่าต้องการที่จะช่วยเหลือสนับสนุนกระบวนการนี้ โดยเลขาธิการ OIC ได้พูดถึง การพบกับกลุ่มมาราปาตานีและภาคประชาสังคมว่าเป็นเพียงเป็น “การพบปะกันเชิงสังคม” (Social Gathering) และ OIC “ไม่ได้เรียกร้องรณรงค์ในสิ่งที่พวกเขาต้องการ” นาย Iyad Ameen Madani ยังได้สรุปถึงประเด็นหัวใจ 3 ข้อ คือ 1) OIC เคารพเรื่องบูรณภาพแห่งดินแดนของไทย 2) สิทธิของ พลเมืองทุกคนต้องเท่าเทียมกัน 3) รากของปัญหาภาคใต้ไม่เกี่ยวกับเรื่องศาสนา (Bangkok Post, 14 January 2016)

ท่าทีของรัฐบาลไทยต่อการเยือนของเลขาธิการโอไอซี

ในส่วนของฝ่ายไทย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา กล่าวว่าพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับ OIC ในทุกๆ ด้าน ยกเว้นเรื่องปัญหาภาคใต้และบอกว่า “ยังไม่รับข้อเสนอใดๆ (ของมาราปาตานี) ทุกอย่างมีความละเอียดอ่อน” (เดลินิวส์, 12 มกราคม 2559) โดยก่อนหน้านี้ ทางมาราปาตานีได้ยื่น ข้อเสนอเรียกร้องก่อนการพูดคุย 3 ข้อ คือ การกำหนดให้การพูดคุยสันติภาพเป็นวาระแห่งชาติ การรับรองสถานะมาราปาตานีให้เป็นตัวแทนในการพูดคุยสันติภาพและการให้การคุ้มครองกับตัวแทนของ มาราปาตานีว่าจะไม่ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย (Immunity)

การพบกับระหว่าง OIC กับมาราปาตานีนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามสร้างแนว ร่วมในเวทีระหว่างประเทศของมาราปาตานี ทาง OIC ได้เสนอตัวว่ายินดีจะเป็น Facilitator ใน กระบวนการสร้างความเชื่อมั่น แต่หนึ่งในคณะผู้แทนของมาราปาตานีให้ข้อมูลว่า “พวกเราไม่ได้ ต้องการให้ OIC เข้ามามีบทบาทโดยตรงในกระบวนการ ไม่ว่าจะในฐานะของคนกลางหรือผู้ สังเกตการณ์ พวกเราต้องการให้ OIC สนับสนุนกระบวนการด้วยการทำงานร่วมกับมาเลเซียอย่าง ใกล้ชิดด้วยความสร้างสรรค์เพื่อทำให้เกิดความต่อเนื่อง (ในการพูดคุย)” น่าสังเกตว่าทางมาราปาตานี ไม่ได้เรียกร้องข้อเสนอเดิมที่ปีอาร์เอ็นเคยประกาศไว้ในปี 2556 ซึ่งขอให้ OIC เข้าร่วมเป็นผู้ สังเกตการณ์ในการพูดคุยอย่างเป็นทางการกับรัฐบาลไทย (เพ็งอั้ง) บทเรียนของกระบวนการ สันติภาพในประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะฟิลิปปินส์ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับไทยในหลายๆ ด้านแสดงให้เห็น ว่าการเข้ามาเกี่ยวข้องของประเทศที่สามหรือองค์กรระหว่างประเทศไม่ได้เป็นการเปิดทางให้นำไปสู่ การแบ่งแยกดินแดนแต่อย่างใด ทั้ง OIC และมาเลเซียเองก็เข้าไปมีบทบาทเป็น Facilitator ในความ ชัดแย้งทางภาคใต้ของฟิลิปปินส์ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา

ปัจจัยจากท่าทีของประเทศสมาชิก OIC

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ ได้มีงานวิจัยถึง ท่าทีของประเทศสมาชิกโอไอซีที่มีต่อไทยมาเลเซีย นับเป็นประเทศสมาชิกที่มีส่วนสำคัญในการนำ เรื่องของไทยเข้าสู่เวทีของ OIC เริ่มจากการที่นายกรัฐมนตรีมาเลเซียได้หยิบยกเรื่องนี้กับเลขาธิการ OIC ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ทั้งนี้ แรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำมาเลเซียร้องเรียนแก่เลขาธิการ OIC อาจสืบเนื่องมาจากระหว่างที่สถานการณ์ในไทยทวีความรุนแรง มาเลเซียดำรงตำแหน่งประธานของ OIC (ตั้งแต่ปี2546) จึงต้องแสดงการเป็นผู้นำของโลกมุสลิม และการสนับสนุนปกป้องชุมชนมุสลิม พร้อมทั้ง การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมศาสนาตามหลักภราดรภาพมุสลิม

นอกจากนี้ ประเด็นสำคัญที่สุดคือมาเลเซียมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากสถานการณ์ภาคใต้เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้าน และประชาชนในพื้นที่เปรียบเสมือนพี่น้องกันโดยมีความเชื่อมโยงผูกพันกันทางชาติพันธุ์จึงมีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจต่อการใช้ความรุนแรงต่อชาวมุสลิมภาคใต้เป็นพิเศษ แต่ขณะเดียวกันในฐานะมิตรประเทศเพื่อนบ้าน มาเลเซียอาจไม่กล้าที่จะเผชิญหน้ากับไทยโดยตรง โดยใช้การทูตระดับทวิภาคี หรือเวทีภูมิภาคเช่น อาเซียน เนื่องจากขัดกับหลักการการไม่แทรกแซงในกิจการภายในซึ่งกันและกัน จึงเป็นผลให้หันไปใช้เวที OIC เป็นเครื่องมือในการแสดงท่าทีในเรื่องนี้

นอกจากนี้ ภายในมาเลเซียเอง กลุ่มทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ รวมทั้งพรรค Pan Islamic Party of Malaysia (PAS) ก็ได้เรียกร้องกดดันให้รัฐบาลมาเลเซียใช้ฐานะประธาน OIC แสดงท่าทีเกี่ยวกับประเด็นชาวมุสลิมในภาคใต้ของไทยในเวที OIC สถานการณ์เพิ่มความตึงเครียดขึ้น เมื่อเกิดกรณีคนไทยมุสลิมจำนวน 131 คน จากจังหวัดนราธิวาส หลบหนีไปมาเลเซีย เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ซึ่ง กรณีดังกล่าว ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการทูต พร้อมกับที่ในระดับประชาชนระหว่างกัน ซึ่งเป็นผลให้มาเลเซียไม่ได้ให้การสนับสนุนจุดยืน และการดำเนินการของไทยในการประชุมต่างๆ ของ OIC อย่างเต็มที่

จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยทำให้ทราบว่าไทยได้รับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศในการปรับแก้แถลงการณ์ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อไทย และการสนับสนุนนโยบายของไทยในการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ ประเทศที่ให้การสนับสนุนไทยโดยตลอด เช่น จอร์แดน ตุรกี และบาห์เรน ในขณะที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนสงวนท่าที สำหรับมาเลเซียซึ่งมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกในกระบวนการพูดคุยกลับไม่ได้ให้การสนับสนุนแต่อย่างใด

ประเด็นที่ OIC ให้ความสนใจ

จากการศึกษา ติดตาม สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมติ รายงาน แถลงการณ์ และคำกล่าวในโอกาสต่างๆ ของ OIC เกี่ยวกับไทย อาจสรุปได้ว่า มี 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับการเจรจากับ “ตัวแทน” ชุมชนไทยมุสลิม

OIC ได้เรียกร้องให้มีการหาทางแก้ไขปัญหาโดยการมี Dialogue หรือ “ การเจรจาโดยสันติ” (Negotiations and Peaceful Dialogue) ระหว่างไทยกับชุมชนไทยมุสลิม มาตั้งแต่ที่เริ่มแสดงบทบาทเกี่ยวกับไทยในปี 2548 แม้จะไม่สามารถระบุได้ว่า ฝ่ายไทยควรมี Dialogue กับกลุ่มหรือฝ่ายใด นอกจากนั้น ยังย้ำในโอกาสต่างๆ ว่า การเจรจาหรือ หรือ Dialogue เป็นหนทางเดียวที่จะแก้ไขปัญหาของไทย ทั้งนี้ทำที่ดังกล่าว กอปรกับ แบบแผนและพฤติกรรมของ OIC ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2551สะท้อนให้เห็นว่า ต้องการเข้ามามีบทบาทในประเด็นชาวไทยมุสลิม โดยเฉพาะในการเป็นตัวกลางในการเจรจา (Mediator) หรือขยายบทบาทของตนในรูปแบบอื่น เช่น การหาทางเสนอและขอมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบทางการเมือง (Political Framework) ในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

2. ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกร้องให้มีการเคารพในอัตลักษณ์ (Identity) ทางศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชนไทยมุสลิม

OIC เรียกร้องให้มีการสอนภาษามลายูในโรงเรียน ให้มีการส่งเสริมการสอนอิสลามศึกษา และการใช้กฎหมายอิสลาม (Shariah)

3. ประเด็นเกี่ยวกับการเพิ่มสิทธิในการปกครองตนเอง (Autonomy)

เรียกร้องให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจซึ่งรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้ชุมชนมีส่วนตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น และให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่

4. ประเด็นเกี่ยวกับการเว้นโทษ (Climate of Impunity)

เรียกร้องให้มีการดำเนินการต่อผู้รับผิดชอบในกรณี กรือเซะ ตากใบ และทนายความสมชาย นีละไพจิตร

5. การเรียกร้องให้ฝ่ายไทยแก้ไขปัญหาที่ “รากเหง้าของปัญหา” (Root Cause)

ได้แก่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และกระบวนการยุติธรรม (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ, 2554)

การแก้ไขปัญหตามแผน นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 และแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอให้เห็นถึงพัฒนาการการแก้ไขปัญหาของรัฐไทยโดยกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาเพื่อชี้ให้เห็นว่ากระบวนการพูดคุยสันติภาพ นโยบายของรัฐ รวมไปถึงการให้ความร่วมมือกับ OIC เป็นประโยชน์กับภาคประชาชน รวมถึงแสดงให้เห็นการบูรณาการทุกภาคส่วนในการร่วมแก้ไขปัญหาในการจัดทำนโยบายดังกล่าว สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจากภาคราชการ ภาควิชาการทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ รวมทั้งผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคม และเอกสารทางวิชาการ โดยกรอบทิศทางยังคงความต่อเนื่องในประเด็นที่ได้รับการยอมรับจากนโยบาย การบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2555-2557 ซึ่งน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเอกภาพการบูรณาการของทุกหน่วยงานเพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และการดำเนินกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งให้ “สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” และมีวัตถุประสงค์ 6 ประการ คือ

1. ให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ
2. พัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่
3. ให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. พัฒนาศักยภาพของคน สังคมและเศรษฐกิจ
5. สร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้
6. สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สรุป

ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำตารางประสานสอดคล้องแสดงความเชื่อมโยงภารกิจงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์แผนหลักที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560-2562 โดยกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ และหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน ในการทำแผนงานขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้มีสิ่งที่น่าสนใจคือมีการเพิ่มเติมความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่ตามความเป็นจริงต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงมีการจัดสรร ภารกิจให้กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบในนำคณะทูตเยือนในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับ สังคมต่างประเทศอีกด้วย และนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา คือ ให้แก้ไข ปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือจากต่างประเทศ (ดูเพิ่มเติมในตารางที่ 3-2 และ 3-3) ซึ่งผู้วิจัยจะ ยกตัวอย่างและสรุปในบทต่อไป

ตารางที่ 3 – 2 เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2540 – ปัจจุบัน

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พตท.ทักษิณชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พตท.ทักษิณชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พล.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
		ชาติ และการก่อ ความไม่สงบ บริเวณชายแดน	แรงงานต่างด้าว ผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิด กฎหมาย การค้า มนุษย์ และการ กระทำอันเป็นโจร สลัด				สอดคล้อง ทันสมัย กับสภาพความ เป็นจริงของปัญหา ที่เกิดขึ้น ตลอดจน เยียวยาผู้ได้รับ ผลกระทบจาก ความไม่สงบอย่าง เป็นธรรม	

ตารางที่ 3 – 2 เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านที่เกี่ยวข้องกับ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2540 – ปัจจุบัน (ต่อ)

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พตท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พตท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พลอ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พลอ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
	รัฐอย่างเอียงขวา ควบคู่ไปกับการ จัดความยากจน การพัฒนา การศึกษา และ การพัฒนา เศรษฐกิจและ สังคมที่สอดคล้อง กับลักษณะเฉพาะ ของพื้นที่ วิถีชีวิต และวัฒนธรรม ของประชาชน ตลอดจนร่วมมือ กับนานาชาติประเทศ โดยเฉพาะประเทศ เพื่อนบ้านในการ พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา อาชญากรรมข้าม	ภาคใต้ โดยน้อม นำแนวทาง พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ ปัญหาภัยคุกคาม ในรูปแบบใหม่ที่ เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม ผู้ประสบภัยพิบัติ การก่อการร้าย รวมทั้ง อาชญากรรม ภายในประเทศ และที่มีลักษณะ ข้ามชาติประเภท ต่าง ๆ ซึ่งรวมไป ถึงยาเสพติด ผู้ หลบหนีเข้าเมือง		เพื่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อย ความสมานฉันท์ และสันติสุขใน พื้นที่โดยเร็วที่สุด		นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการ กระจายอำนาจ การปกครองส่วน ท้องถิ่นในรูปแบบ ที่สอดคล้องกับ ลักษณะพื้นที่โดย ไม่ขัดกับ รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการ การบริหารจัดการ ทุกภาคส่วนให้มี เอกภาพทั้งใน ระดับนโยบายและ ระดับปฏิบัติการ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมาย และระเบียบที่ เกี่ยวข้องให้	ปฏิสัมพันธ์กับ ต่างประเทศ และ องค์การระหว่าง ประเทศที่อาจช่วย คลี่คลายปัญหาได้

ตารางที่ 3 – 2 เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านที่เกี่ยวข้องกับ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2540 – ปัจจุบัน (ต่อ)

นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี	พลท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พลท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พลอ. สุยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมภัทร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
	ที่สุด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสร้างความสมานฉันท์ ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับชาติและในระดับพื้นที่ การอำนวยความสะดวกเป็น	ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของกองทัพสนับสนุนการพัฒนาหลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคงและมั่งคั่งภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์ สามารถป้องกันบรรเทา และแก้ไข ปัญหาที่สำคัญของชาติ ได้แก่ ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดน	วัฒนธรรม และประชาชนตลอดทั้งอำนาจความเป็นธรรมและ ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความสมานฉันท์และสันติสุขใน พื้นที่โดยเร็วที่สุด	วัฒนธรรม เป็นธรรม และยุติธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยให้ภารกิจต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของประชาชน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีการจัดการอย่างมีเอกภาพ	อำนาจและความ ธรรมและความยุติธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ ซึ่งรวมถึงการจัดให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยให้ภารกิจต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความต้องการของประชาชน รวมทั้งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และมีการจัดการอย่างมีเอกภาพ	ยุทธธรรมกับ ผู้กระทำได้ด้อย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม กำหนด จังหวะด้วยแดนภาคได้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มี การสนับสนุน แหล่งเงินทุน ดอกเบี้ยต่ำ สิทธิพิเศษด้านภาษี และอุตสาหกรรม	เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธี โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนาจ ความยุติธรรม อย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทาง การศึกษาและ คุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความ รุนแรงแทรกซ้อน เพื่อแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจากผู้มี อิทธิพลในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ฝ่าย บ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับ	นิตธิธรรมและหลัก สิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ความคู่กับการ พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่ สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นพหุสังคม จัดการด้วย โอกาสและความ รุนแรงแทรกซ้อน เพื่อแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจากผู้มี อิทธิพลในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ฝ่าย บ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับ

ตารางที่ 3 - 2 เปรียบเทียบนโยบายคณะรัฐมนตรีในสมัยผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ละท่านที่เกี่ยวข้องกับ จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2540 - ปัจจุบัน (ต่อ)

นายชน พลิกภัย นายกรัฐมนตรี	พตท. ทักษิณ ชินวัตร 1 นายกรัฐมนตรี	พตท. ทักษิณ ชินวัตร 2 นายกรัฐมนตรี	พลอ.สุชัย จุลจันท์ นายกรัฐมนตรี	นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี	พล.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
ในการแถลง นโยบายดังกล่าว ยังไม่ปรากฏ ถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดน ภาคใต้” ในคำ แถลงนโยบาย	ในการแถลง นโยบายดังกล่าว ยังไม่ปรากฏ ถ้อยคำว่า “จังหวัดชายแดน ภาคใต้” ในคำ แถลงนโยบาย	ข้อ 8 นโยบาย รักษาความมั่นคง ของรัฐ ระบุว่า รัฐบาลจะแก้ไข ปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้โดย ระดมทรัพยากร และปรับปรุงการ บริหารจัดการทั้ง ปวงตามหลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความ สงบเรียบร้อยและ ความปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สิน ขึ้นในพื้นที่โดยเร็ว	ข้อ 5 นโยบายการ รักษาความมั่นคง ของรัฐ 5.1 ส่งเสริมการ พัฒนาก่อสร้างระหว่าง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และ ภาควิชาการ เพื่อ การป้องกันประเทศ อย่างต่อเนื่องใน ยามปกติและ นำไปสู่การระดม สรรพกำลังเพื่อ ยกระดับขีด ความสามารถของ กองทัพให้เพียงพอ และทันเวลาใน ยามไม่ปกติ ทั้งนี้	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มต้นเป็นการ ในปีแรก 1.2 แก้ไขปัญหา ความไม่สงบใน จังหวัดชายแดน ภาคใต้ โดยน้อม นำแนวทาง พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนิน ภารกิจด้านการ รักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชน ด้านการพัฒนา โดยไม่มีความ สอดคล้องกับ ลักษณะเฉพาะ ของพื้นที่ วิถีชีวิต	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มต้นเป็นการ ในปีแรก 1.1.2 จัดให้มี สำนักงานบริหาร ราชการจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นองค์กรถาวร เพื่อทำหน้าที่แก้ไข ปัญหาและพัฒนา พื้นที่ชายแดน ภาคใต้โดยยึดมั่น หลักการสร้าง ความสมานฉันท์ และแนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้ กระบวนการ	นโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มต้นเป็นการ ในปีแรก 1.5 เร่งนำสันติสุข และความ ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของ ประชาชนกลับมา สู่พื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ควบคู่ไปกับการ ขจัดความยากจน ยาเสพติด และ อิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแส พระราชดำรัสพระ บาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว “เข้าใจ	ข้อ 2 การศึกษา ความมั่นคงของรัฐ และการต่างประเทศ 2.2 เร่งแก้ไข ปัญหาการใช้ความ รุนแรงในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และ พัฒนาไปใช้ตาม แนวทางกลยุทธ แบบสันติวิธี ส่งเสริม การพูดคุยสันติสุข กับผู้มีความคิดเห็น ต่างจากรัฐ สร้าง ความเชื่อมั่นใน กระบวนการ ยุติธรรมตามหลัก

ที่มา : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558

บทที่ 4

ผลได้ ผลเสียของการร่วมมือกับ OIC

จากกระบวนการที่รัฐไทยได้เคลื่อนไหวทั้งในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติต่อพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ซึ่งดำเนินไปภายใต้การจับตามองขององค์การความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่รัฐบาลไทยได้ดำเนินการกับจังหวัดชายแดนใต้ ไม่ใช่เพียงแค่เหตุผลของการที่ถูกองค์การระหว่างชาติเพ่งเล็ง แต่เป็นการกระทำที่พึงกระทำตามรัฐธรรมนูญเพื่อรักษาอำนาจอธิปไตยและสิ่งที่สำคัญที่สุดอันเป็นหัวใจของแผ่นดิน คือ รักษา “ประชาชน” ซึ่งไม่ว่าประชาชนจะนับถือศาสนาใด มีความคิดทางการเมืองแบบใด พูดภาษาอะไร ย่อมถูกปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน

ความเปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้สรุป เป็น 3 ส่วน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายรัฐ
2. การเปลี่ยนแปลงของการทำงาน
3. การเปลี่ยนแปลงของภาคประชาสังคม ในส่วนของภาคประชาสังคมนี้ ผู้วิจัยยังไม่ได้

ทำการวิจัยเพราะอยู่นอกขอบเขตงานและยังไม่เห็นภาพชัดเจน

ผู้วิจัยขอใช้คำว่า “การเปลี่ยนแปลง” เป็นคำสำคัญในการศึกษาในเรื่องกระบวนการนำมาซึ่งความสันติสุขในพื้นที่

การเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายรัฐ

ปัจจุบัน สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบต่อเนื่อง และยังคงน่าปัจจัยหลักเดิม คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มาเป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ด้วยเป็นปัญหาความรุนแรงที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันสรุปได้ใน 3 ระดับ คือ

1. เงื่อนไขระดับบุคคล ซึ่งเกิดจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ภัยแทรกซ้อน และการใช้ความรุนแรงอันมีเหตุจากความแค้นและความเกลียดชัง

2. เงื่อนไขระดับโครงสร้าง คือ โครงสร้างการปกครองและการบริหารราชการ ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจแล้วก็ตาม แต่ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกเลือกปฏิบัติ และขาดอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

3. เงื่อนไขระดับวัฒนธรรม ประชาชนไทยมลายูในพื้นที่บางส่วน รู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หวาดระแวง และมือคด ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ จึงเป็นเงื่อนไขที่ทำให้คนในพื้นที่บางส่วน ยอมรับหรือเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้ความรุนแรง และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ หยิบยกมาใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน (สภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2560 : 2)

นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนภายในสังคมไทยและสังคมโลก ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการปรับตัวและการรักษาอัตลักษณ์ให้การก้าวไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อีกทั้งการเผชิญกับปัญหาภัยแทรกซ้อนที่สำคัญ คือ ปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชน ปัญหาความยากจน และความรู้สึกละเลยในสังคม ตลอดจน ยังมีปัจจัยเสริมที่เป็นแรงหนุน คือ กระแสจากภายนอก อาทิ กระแสท้องถิ่นนิยม กระแสการต่อสู้ด้วยแนวทางสุดโต่ง กระแสความขัดแย้งระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิม และกระแสสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง ส่งผลให้สถานการณ์และปัญหาข้างต้นมีความซับซ้อนมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากการดำเนินการตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ที่ผ่านมา ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงทำให้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความก้าวหน้าตามลำดับ ภาครัฐมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดระบบการดำเนินงานด้านความมั่นคง และด้านการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น ปรับกลไกการบริหารให้มีเอกภาพ มีการบูรณาการงบประมาณแผนงานโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นโยบาย และการเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ มีความคืบหน้าที่ชัดเจน คือ การเปิดเวทีพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนกล้าแสดงออกและเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาครัฐและเจ้าหน้าที่รัฐมีการปรับตัว พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความทุ่มเทต่อการแก้ไขปัญหาเพิ่มขึ้น จนทุกฝ่ายมีความมั่นใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสันติสุข อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญ คือ การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การสร้างเอกภาพและการบูรณาการ การทำงานร่วมกันของภาครัฐให้มากยิ่งขึ้น โดยหลังจากมีการปรับโครงสร้างการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่อง การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องเอกภาพและ การบูรณาการ การดำเนินงานตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ทำให้อุปสรรคในเรื่องการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติรวมทั้งการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาที่เป็นเอกภาพเริ่มมีทิศทางที่ชัดเจนและแนวโน้มที่ดีขึ้น

ในระยะต่อไป มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในทิศทางที่ดีขึ้น คือ

1. ภาครัฐมีทิศทางและพัฒนาการในการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจในวิถีชีวิต และความ เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ปัญหาและ ความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยตรง
2. การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ของภาคประชาชน ภาคประชา สังคม สตรีและเยาวชนเพิ่มขึ้น
3. นานาชาติและองค์กรต่างประเทศ มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือต่อการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีความต่อเนื่อง
5. การรวมตัวของประชาคมอาเซียนเป็นโอกาสสำคัญ ของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีจุดแข็งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ทรัพยากร และเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกัน

แผนภาพที่ 4 – 1 สถิติความไม่สงบที่ลดลงในช่วงปี 2547-2558

ที่มา : TPBD , ออนไลน์, 2560

นโยบายรัฐได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการสันติสุข โดยจัดให้ปัญหาชายแดนใต้เป็นปัญหาสำคัญของชาติ มีการกำหนดยุทธศาสตร์โดยอาศัยความร่วมมือหลายภาคส่วน โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้จัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนา **จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562** ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 ซึ่งกำหนดให้นำเสนอสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอรัฐสภาเพื่อทราบ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบแนวทางหลักในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติงานด้านการพัฒนา และมิติงานด้านความมั่นคง ในการจัดทำนโยบายดังกล่าว สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคราชการ ภาควิชาการ ทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ รวมทั้งผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคม และเอกสารทางวิชาการ โดยกรอบทิศทางยังคงความต่อเนื่องในประเด็นที่ได้รับการยอมรับจากนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555-2557 ซึ่งน้อมน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** และ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างเอกภาพ การบูรณาการของทุกหน่วยงานเพื่อแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การเพิ่มประสิทธิภาพ ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ และการดำเนินกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ มุ่งให้ **“สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไข ความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคน ได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน”**

ในแผนการนโยบายการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 ได้ระบุวัตถุประสงค์สำคัญไว้ 6 ประการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หนึ่งข้อที่น่าสนใจ คือ ข้อ 6 สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังมีการมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานราชการ คือ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และมีหน่วยงานรองร่วมกันรับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าวอีกด้วย

ปลอดภัย ในพื้นที่และงานพัฒนาในมิติต่างๆ ยืนยันการพูดคุยนั้นมีมาโดยตลอดหลายปีก่อนหน้านี้ แต่รัฐเริ่มมีเอกภาพทางความคิดมากขึ้นหลังจากที่มีการระบุเอาไว้ใน “นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” จนกระทั่งมามาลงนามในปี 2556 และมีการพูดคุยกันอย่างเป็นทางการ แต่ปัญหาที่พบก็คือเรายังไม่มียุทธศาสตร์ในการพูดคุยและการเตรียมความพร้อมที่ดีพอ การพูดคุยในรัฐบาลที่แล้วจึงประสบกับข้อจำกัดมากมาย

พลโท นักรบ กล่าวว่า เมื่อรัฐบาลนี้สานต่อการพูดคุย ตนได้รับมอบหมายให้ยกร่างแผนยุทธศาสตร์การพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมา โดยมีขั้นตอน 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 คือ การสร้างความไว้วางใจประกอบด้วย 10 ขั้นตอน

ระยะที่ 2 คือ การลงนามในสัตยาบัน

ระยะที่ 3 คือ การจัดทำแผนที่เดินทางหรือ Road Map เพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน

ในการทำแผนยุทธศาสตร์การพูดคุยเพื่อสันติสุขฯ นั้นได้มาจากการระดมสมองและสรรพกำลังจากหลายภาคส่วน รวมไปถึงการศึกษาตัวอย่างในอาเจะห์ ประเทศอินโดนีเซีย และในมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์ รวมไปถึงบทเรียนที่ได้รับจากกรณีของไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งแต่ละที่ก็แตกต่างกัน แต่เราก็ปรับให้สอดคล้องกับประเทศไทย โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นมา

ระยะที่ 1 พลโท นักรบ กล่าวต่อไปว่า สำหรับขั้นตอนการสร้างความไว้วางใจนั้น ตนขอย้ำว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด เพราะคนที่ขัดแย้งกันจะไว้วางใจกันนั้นไม่ง่าย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการ 1 ปี กับอีก 3 เดือนที่ผ่านมาก็มีความคืบหน้า ซึ่งสอดคล้องตาม 10 ขั้นตอนในแผนยุทธศาสตร์การพูดคุยเพื่อสันติสุขฯ ดังต่อไปนี้ (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ , 2559 : ออนไลน์)

ในเรื่องของ 10 ขั้นตอนการสร้างความไว้วางใจ พลเอกนักรบ กล่าวต่อไปว่า สำหรับขั้นตอนการสร้างความไว้วางใจนั้น ตนขอย้ำว่าเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุด เพราะคนที่ขัดแย้งกันจะไว้วางใจกันนั้นไม่ง่าย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการ 1 ปี กับอีก 3 เดือนที่ผ่านมาก็มีความคืบหน้า ซึ่งสอดคล้องตาม 10 ขั้นตอนในแผนยุทธศาสตร์การพูดคุยเพื่อสันติสุขฯ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์กับมาเลเซีย

เริ่มต้นตั้งแต่วันแรก เนื่องจากคณะของฝ่ายทางการไทยไม่เคยรู้จักผู้อำนวยการความสะดวกกันมาก่อน ความไม่ไว้วางใจต่อมาเลเซียก็มีอยู่สูง ดังนั้นตนต้องทำความรู้จักกับดาโต๊ะศรี อาร์ทหมัด ซัมซามิน ฮาซิม ผู้อำนวยการความสะดวกในการพูดคุยสันติสุขด้วยการเดินทางไป เจอเขาที่ประเทศมาเลเซีย ทานอาหารด้วยกัน ตีกอล์ฟด้วยกัน และบางครั้งก็พามาเที่ยวเมืองไทย ทางเขาก็พาเราไปพูดคุยและทานอาหารด้วยกันที่มาเลเซีย เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างกันใช้เวลาในการสร้างความไว้วางใจในช่วงนี้ถึง 3 เดือนด้วยกัน

ขั้นตอนที่ 2 จัดบัญชีรายชื่อกลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ

เมื่อมีความไว้วางใจต่อกันแล้ว ทางฝ่ายรัฐก็ได้จัดบัญชีรายชื่อกลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ จำนวน 32 คนที่อยู่ในประเทศมาเลเซีย เป็นกลุ่มที่รัฐอยากคุยด้วยและยืนยันว่าเป็นตัวจริงโดยความเห็นชอบของหน่วยงานทางการข่าวว่าเป็นกลุ่มผู้เห็นต่างซึ่งอยู่ฝ่ายตรงกันข้ามจริงๆ เราส่งรายชื่อให้รัฐบาลมาเลเซียเพื่อรวบรวมบุคคลเหล่านี้และเชิญมาพูดคุยกัน บัญชีรายชื่อเหล่านี้ได้รับความเห็นชอบจากกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) กองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักข่าวกรองแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ

หลังจากส่งทั้ง 32 รายชื่อให้มาเลเซียแล้ว ทางฝ่ายมาเลเซียก็ต้องไปสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายคือฝ่ายไทยกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐเกิดความไว้วางใจต่อมาเลเซียแล้ว ทางมาเลเซียก็จะเชิญทั้ง 2 ฝ่าย เข้ามาพูดคุยกันโดยมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งที่ผ่านมามีการพูดคุยกันแล้ว 4 ครั้งในระยะเวลา 1 ปี

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบเบื้องต้น

ได้มีการทดสอบเบื้องต้นไปแล้วเมื่อช่วงเดือนธันวาคมปี 2558 ที่ผ่านมา โดยมีการพูดคุยในทางลับว่าขอให้เดือนธันวาคมปี 2558 เป็นเดือนรอมฎอนแห่งสันติสุขและเป็นเดือนแห่งการประกอบศาสนากิจ ผลออกมาปรากฏว่าเป็นเดือนรอมฎอนที่มีเหตุการณ์ต่ำที่สุดนับแต่ปี 2547 – 2559

อย่างไรก็ตามเดือนรอมฎอนปี 2558 ก็ยังมีเหตุการณ์เกิดขึ้นบริเวณชายแดน เช่น ในพื้นที่ อ.สุโขทัย-ลก จ.นราธิวาส อ.ธารโต จ.ยะลา อ.ป่าดงเบขาร์ จ.สงขลา เป็นต้น นี่คือนับทดสอบเบื้องต้นที่เราทำกันมาแล้วและที่สำคัญเป็นบททดสอบที่ผ่าน

ขั้นตอนที่ 5 ตั้งคณะกรรมการเทคนิคร่วม

คณะกรรมการเทคนิคร่วมเป็นคณะกรรมการชุดเล็กของทั้งสองฝ่าย มีหน้าที่พูดคุยรายละเอียดในประเด็นต่างๆ ได้ และสามารถพูดคุยได้หลายวันติดต่อกันสามารถนอนคุย นั่งคุย คุยระหว่างกินข้าวได้ เพราะคณะพูดคุยชุดใหญ่ไม่สามารถที่จะพูดคุยรายละเอียดได้ เพราะบนโต๊ะการพูดคุยชุดใหญ่นั้นบางครั้งไม่อาจหาข้อยุติกันได้โดยง่าย อีกทั้งยังต้องมีการแปลภาษาถึง 3 ภาษา การจัดตั้งคณะกรรมการชุดเล็กเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งในกระบวนการพูดคุยที่อื่นก็ถือปฏิบัติกันเป็นปกติ

คณะกรรมการชุดนี้มีต้นซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะพูดคุย ชุดใหญ่แล้ว ยังเป็นหัวหน้าคณะกรรมการชุดเล็กของฝ่ายรัฐบาลอีกด้วย ส่วนคณะกรรมการนั้นมาจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม, กระทรวงการต่างประเทศ, กองทัพบก, กอ.รมน. เป็นต้น ที่ผ่านมามีคณะกรรมการเทคนิคร่วม ซึ่งมีทั้งฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มผู้คิดต่างได้มีการพบปะกันแล้ว 3 ครั้งในประเทศมาเลเซีย คือที่เมืองปีนัง 1 ครั้ง และที่กัวลาลัมเปอร์ 2 ครั้ง จนกระทั่งได้มาซึ่งกรอบกติกาทางธุรการในการพูดคุยซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่ 6

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำกรอบกติกาทางธุรการในการพูดคุย

ขณะนี้การดำเนินงานทั้งหมดอยู่ในขั้นตอนนี้ คือ การกำหนดกรอบกติกาทางธุรการในการพูดคุย ซึ่งร่วมกันจัดทำเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้วจากการพูดคุยกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐเมื่อช่วงเดือนมีนาคม 2559 ที่ผ่านมา ถามว่าทำไมต้องมีกรอบกติกาในการพูดคุยสันติสุข คำตอบ ก็คือ เป็นเรื่องที่คล้ายกับเล่นฟุตบอล หากไม่มีกติกาการเล่นฟุตบอลไม่ได้ เป็นต้น การพูดคุยสันติสุข ก็เหมือนกัน ต้องมีกรอบในการพูดคุยสันติสุขด้วยเช่นกัน

หากไม่มีกติกาพูดคุยสันติสุข ก็เหมือนกับการพูดคุยสันติภาพ ในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ที่เมื่อพูดคุยครั้งที่ 2 ก็มีกรยืนยันข้อเสนอ 5 ข้อ จากฝ่ายปีอาร์เอ็น ทำให้การพูดคุยเดินหน้าต่อไปไม่ได้ ซึ่งในความเป็นจริงข้อเสนอ 5 ข้อนั้น ถ้าเทียบตอนนี้ก็อยู่ในขั้นตอนที่ 9 หรือ 10 ตามแผนยุทธศาสตร์การพูดคุยฯ ฉบับนี้ กรอบกติกาทำให้การพูดคุยสันติสุขเดินหน้าได้ เพราะมีการพูดคุยอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งกรอบกติกานี้จะนำขึ้นบนโต๊ะพูดคุยสันติสุขระหว่างคณะพูดคุยฝ่ายไทย กับฝ่ายกลุ่มผู้เห็นต่างในเดือนเมษายน 2559 นี้

ขั้นตอนที่ 7 การทดสอบขั้นก้าวหน้า

การทดสอบขั้นก้าวหน้า ความสำคัญอยู่ที่การพูดคุยเรื่อง กำหนดพื้นที่ปลอดภัยร่วมกัน หรือ Safety Zone ซึ่งเรื่องนี้ได้บรรจุเป็นวาระในการพูดคุยสันติสุข เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้คณะพูดคุยสันติสุขชุดใหญ่เห็นชอบก่อนจึงจะสามารถดำเนินการต่อได้ เมื่อโต๊ะพูดคุยสันติสุขเห็นชอบเรื่องนี้แล้ว ก็จะมอบให้คณะทำงานชุดเล็กไปดำเนินการต่อ โดยตนจะให้ทางกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐเป็นผู้เลือกพื้นที่

พื้นที่ปลอดภัยนี้เป็นการทำงานร่วมกันของ 3 ฝ่าย คือ รัฐ ประชาชนและกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ซึ่งต่างจากอำเภอสันติสุขที่กำลังดำเนินการอยู่ในพื้นที่ตอนนี้ เพราะเป็นการทำงานร่วมระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ไม่มีกลุ่มผู้คิดต่างจากรัฐทำงานด้วย ทำให้ยังมีเหตุ ไม่สงบอยู่ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ว่าพื้นที่ปลอดภัยจะไม่มีเหตุไม่สงบเลย เพราะในพื้นที่ ยังมีกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการพูดคุยสันติสุขอยู่ และยังมีพวกค้ายาของเถื่อน น้ำมันเถื่อนและยาเสพติดอยู่

ขั้นตอนที่ 8 การพูดคุยเรื่องปัญหา

การพูดคุยเรื่องปัญหา เป็นการรับทราบปัญหาจากกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐ ว่าเขามีปัญหาอะไรถึงต้องใช้อาวุธ เช่น การศึกษาในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ซึ่งหากตนมีข้อมูลผมก็จะให้คำตอบบนโต๊ะการพูดคุยสันติสุขไปเลยว่ารัฐได้ทำอะไรบ้างเกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่ แต่หากไม่มีข้อมูล ก็นำประเด็นนี้ไปเปิดเวทีถามประชาชนว่าต้องการ การศึกษารูปแบบใดหรือเรื่องการเมืองปกครอง เช่น ประชาชนต้องการเขตปกครองพิเศษหรือ ต้องการเลือก ผู้ว่าราชการจังหวัด ตนก็จะลงมาเปิดเวทีในพื้นที่ถามประชาชน จากนั้นก็นำข้อเสนอของประชาชนมานำเสนอบนโต๊ะพูดคุย แต่ต้องนำไปเสนอรัฐบาลก่อนว่ามีความเห็นอย่างไร จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมตรงไหน ผมจะทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ เพื่อให้ได้ข้อเสนอ

ขั้นตอนที่ 9 การประเมินและทบทวน

ขั้นตอนที่ 10 การจัดทำข้อตกลงฉบับสมบูรณ์ (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, ออนไลน์, 2559)

ระยะที่ 2 พลเอกนักรบ ให้สัมภาษณ์ว่า การลงนามสัตยาบัน โดยมีการระบุอย่างชัดเจนว่าจะต้องแก้อะไรบ้าง ซึ่งการแก้ปัญหาเหล่านี้ กลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐต้องยกเลิกรอคอคเหตุ ความไม่สงบในพื้นที่ โดยดำเนินการควบคู่กับกระบวนการยุติธรรม คือ ทำอย่างไรให้กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นต่างรัฐกลับมาในประเทศสำหรับคนที่อยากกลับ นักโทษในเรือนจำจะดำเนินการนิรโทษกรรมหรือไม่ คนที่มีหมายจับจะยกเลิกรหรือไม่ รูปแบบอย่างนี้ทำกันทั่วโลก

ระยะที่ 3 การจัดทำ Road Map เพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ Road Map ในระหว่างนี้มีการตั้งคณะกรรมการหยุดยิงและถอนกำลังทหารออกพื้นที่ ซึ่งในกระบวนการสันติภาพทั่วโลก ก็ทำกันอย่างนี้

ความท้าทายของงานนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาแต่เป็นการใช้ยุทธวิธีหลายรูปแบบทั้งการทูต วิชาการ การเจรจาพูดคุยเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้ สิ่งท้าทายสำคัญที่พลโทนักรบ ได้สรุปในท้ายบทสัมภาษณ์ มี 4 ข้อ คือ

1. ความต่อเนื่องของนโยบาย เนื่องจากประเทศไทยเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย และอนาคตประเทศไทยไม่รู้ว่าจะเปลี่ยนอีกกี่รัฐบาล แต่รัฐบาลชุดปัจจุบันให้ตนยกย่องยุทธศาสตร์การพูดคุยฯ ให้สำเร็จในปี 2560 นั้น ในความเป็นจริงแล้วตนคิดว่าในปี 2560 น่าจะอยู่ขั้นตอนของการลงนามสัตยาบันเท่านั้นเอง เพราะกระบวนการสันติภาพต้องใช้ระยะเวลานาน ตัวอย่างในประเทศฟิลิปปินส์ก็ใช้เวลา 17 ปี ไอร์แลนด์เหนือ 30 ปี แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลนี้ก็ได้อบรมจรรยาบรรณการพูดคุยสันติสุขไว้ในนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับใหม่ ซึ่งยกย่องเสร็จเรียบร้อยแล้วในขณะนี้และกำลังจะเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

2. ความไว้วางใจระหว่างปาร์ตี้ A (ฝ่ายรัฐบาล), ปาร์ตี้ B (ฝ่ายมาราปาตานี) และผู้อำนวยการความสะดวก ขั้นตอนในการสร้างความไว้วางใจใช้เวลานานอย่างไรก็ตามภายในระยะเวลา 1 ปี 3 เดือนที่ผ่านมา มีการพบเจอกันแล้วเพียง 7 ครั้ง เป็นคณะทำงานชุดใหญ่ 4 ครั้งและคณะเทคนิคร่วม 3 ครั้ง ทำให้ยังไม่สามารถสร้างความไว้วางใจได้อย่างเต็มที่มากนัก แต่ก็สามารถสร้างความไว้วางใจได้เรื่อยๆ

3. การโน้มน้าวและชักจูงกลุ่มที่ตรงกลางระหว่างเห็นด้วยกับไม่เห็นของทั้ง 2 ฝ่ายทั้ง Party A และ Party B ให้มาสนับสนุนการพูดคุย โดยเฉพาะประชาชนที่ต้องสนับสนุนการพูดคุยสันติสุข เนื่องจากช่วงนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยแล้ว

4. การสนับสนุนจากภาคประชาสังคม และประชาชนระดับรากหญ้า และคนส่วนใหญ่ของประเทศ สนับสนุนการพูดคุยสันติสุข (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, ออนไลน์, 2559)

อย่างไรก็ตามแผนยุทธศาสตร์พูดคุยสันติสุขชายแดนใต้ นี้ ยังคงอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งก็ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าจะสำเร็จมากน้อยเพียงใด แต่ก็เป็นผลจากการที่มาเลเซียในฐานะสมาชิกองค์การความร่วมมืออิสลามหรือโอไอซีเข้ามาเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเจรจา

3. พลเอกเอกนิษฐ์ หมิ่นสวัสดิ์

ผู้วิจัยเลือกบทสัมภาษณ์ (ไทยโพสต์, ออนไลน์, 2559) ของผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่าน คือ พลเอก เอกนิษฐ์ หมิ่นสวัสดิ์ ความเห็นต่อการแก้ปัญหาภาคใต้ของ พลเอก เอกนิษฐ์ ที่มองว่าการสร้างความปรองดอง-สันติสุข จะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องปัญหาภาคใต้ด้วยจึงน่าสนใจไม่น้อย พลเอก เอกนิษฐ์ มองว่าที่ผ่านมาในภาพใหญ่ของการแก้ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

“ผมว่าเรามาถูกทางแล้ว สถานการณ์ภาคใต้เวลานี้ หากดูจากสถิติการก่อเหตุร้ายในพื้นที่ถือว่าลดลง การที่สถิติลดลง ถามว่าเป็นตัวชี้วัดได้หรือไม่ว่า สถานการณ์ดีขึ้น ก็ต้องบอกว่ามันดีขึ้น แต่ทั้งนี้อยากให้ความสำคัญถึงความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ด้วยว่าประชาชนเขารู้สึกว่า

สถานการณ์มันดีขึ้นจริงหรือไม่ สถิติลดน้อยลง การก่อเหตุลดน้อยลง แต่ประชาชนยังมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยใน ชีวิตและทรัพย์สินมันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ใช้มาตรการหลายมาตรการ ทั้งมาตรการด้านทหาร และการเมือง โดยเมื่อช่วงปี 2558 ที่ผ่านมา ผมได้ทำหนังสือถึง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี ว่าหลายมาตรการที่รัฐบาลดำเนินการไป แต่ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีหลายปัญหา ซึ่งการแก้ไข เช่น การใช้มาตรการทางทหารเข้าไปปราบปราม หรือทางด้านการเมือง หรือการใช้มาตรการทางจิตวิทยาเพื่อช่วยเหลือประชาชน หรือการใช้มาตรการทางด้านการศึกษา รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยวิธีการหลายอย่างผมได้บอกนายกรัฐมนตรีไปว่า แต่สิ่งหนึ่งที่ขาดไปในการแก้ปัญหาภาคใต้ คือ อาจจะมีบ้าง แต่ไม่ได้เน้น คือ การแก้ปัญหาภาคใต้ด้วย มิติทางวัฒนธรรม”

ดับไฟได้ด้วยมิติทางวัฒนธรรม พลเอก อภิรัชต์ ขยายความเรื่องควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาภาคใต้ด้วยมิติวัฒนธรรมว่า ต้องยอมรับว่าปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบใช้เป็นประเด็นการต่อสู้ มีทั้งประเด็นเรื่อง เชื้อชาติ, ศาสนา, วัฒนธรรม อย่างเรื่อง เชื้อชาติ ทางกลุ่มผู้ก่อเหตุบอกว่าเขาไม่ใช่คนไทย เขาเป็นเชื้อชาติมลายู แต่เราบอกว่า เขาเป็นคนไทย นี่คือการมองกันคนละมิติ เขามองในมิติของความเป็นเชื้อชาติ แต่เรามองในมิติของความเป็นประชากรไทย เรามองเขาเป็นคนไทยตามข้อกฎหมาย คือคนไทยในประเทศไทย มีหลายเชื้อชาติ เช่น คนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายอินเดีย คนไทยเชื้อสายมลายู เขาบอกว่าเขาคือคนไทยเชื้อสายมลายู

“ส่วนประเด็น ประวัติศาสตร์ ก็เป็นความเชื่อทางประวัติศาสตร์ของเขาที่มองว่าสยามไปยึดครองเขา ไปกดขี่ข่มเหงเขา ก็เป็นเรื่องของที่ว่าใครเขียนประวัติศาสตร์ ก็มีการนำประวัติศาสตร์ไปบิดเบือน ไปชูประเด็นว่ารัฐปัตตานีเดิมเป็นรัฐอิสระ แต่ถูกสยามเข้ามายึดครอง จึงมีความชอบธรรมที่จะต่อสู้เพื่อเอาเอกราชคืน หรือเรื่อง วัฒนธรรม ที่จะสัมพันธ์กันทั้งเรื่องเชื้อชาติ และประวัติศาสตร์ เขาก็มีวัฒนธรรมของเขาเองตั้งแต่ในอดีต ในความเป็นคนเชื้อสายมลายูที่มีวัฒนธรรมของเขา อย่างศาสนาเขาก็มีการอ้างว่าการต่อสู้ของเขามีความชอบธรรม เพราะเราเข้าไปรุกรานไปยึดดินแดนเขา จึงต้องมีการปลดปล่อย มีความชอบธรรมที่จะต่อสู้ตามหลักศาสนา ดินแดนตรงนั้นเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ควรมีแต่ชาวมุสลิมเท่านั้นที่อยู่ตรงนั้น คนศาสนาอื่นไม่ควรเข้าไปอยู่ ก็มีการบิดเบือนตรงนี้ เราก็พยายามแก้ไข เพราะมีการตีความคัมภีร์คำสอนที่บิดเบือน

เราก็ทำหมดแล้ว เรื่องเชื้อชาติก็มีความพยายามทำความเข้าใจหมดทั้งประวัติศาสตร์ ศาสนา อะไรต่างๆ แต่ในมิติทางวัฒนธรรม ถามว่ารัฐบาลไปทำอะไรแล้วบ้าง ซึ่งผมบอกว่ามันยังน้อยอยู่ พอเขาอ้างเรื่องวัฒนธรรม ที่บอกว่าเขามีวัฒนธรรมของเขาเอง ประเทศไทยมีหลายวัฒนธรรม วัฒนธรรมของเขาก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย คนทางภาคเหนือก็มีวัฒนธรรมของเขา ชาวเขาก็มีของเขา เราก็ยอมรับหมด

เราก็ควรต้องยอมรับวัฒนธรรมของคนมุสลิมว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย อย่างตอนนี้ไทยก็เข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ถ้าเรายอมรับตรงนี้ แล้วทำให้เห็นว่า นอกจากเขาจะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยแล้ว เขายังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอาเซียนด้วย ถ้าเราชูประเด็นเรื่องการยอมรับวัฒนธรรม มันก็จะหมดปัญหาตรงนี้ ฝ่ายนั้นก็ชูประเด็นนี้ไม่ได้”

ความคิดเห็นในเรื่อง OIC ความเห็นของ พลเอก อภิวัชร์ ที่ให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ แทบลอยด์ ประจำวันที่ 17-23 มกราคม 2559 สัมภาษณ์ถึงการแก้ปัญหาภาคใต้ผ่านเวที คณะเจรจาพูดคุยสันติสุข ซึ่งทำกันมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มาจนถึงรัฐบาล คสช. โดยบอกว่า การพูดคุยเพื่อสันติสุข สมัยรัฐบาลที่แล้วใช้ชื่อว่า การเจรจาสันติภาพ ซึ่งความจริงแล้วมันไม่ใช่การเจรจา แต่เป็นการพูดคุยกัน ซึ่งสันติสุขมันจะเกิดได้มันต้องมีสันติภาพ โดยสันติภาพนั้นก็รวมทั้งสันติภาพแบบถาวรกับสันติภาพแบบไม่ถาวร เช่น สันติภาพชั่วคราว ยกตัวอย่างก็เช่น การทำข้อตกลงหยุดยิง 1 ปี แต่จะเกิดสันติภาพเลยไหม ก็ไม่ใช่ มันอาจปะทุขึ้นมาอีกก็ได้ ผมเคยเสนอเรื่องนี้ตั้งแต่ก่อนรัฐบาล คสช. จะเข้ามาว่าต้องเปลี่ยนรูปแบบการพูดคุยให้เป็นการคุยเพื่อสันติสุข เพราะสันติสุขมันข้ามสันติภาพไปแล้ว

“ประเด็นปัญหามันเกิดขึ้น ก็เพราะรัฐบาลชุดที่แล้วไปเปิดเวทีไว้ โดยดึงมาเลเซีย มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่คนกลาง แต่มาเลเซียกำลังเล่นบทบาท ทั้งเป็นคนกลาง โปรโมเตอร์ แม้กระทั่งกลุ่มที่จัดมาพูดคุยกับตัวแทนรัฐบาล เขาก็เป็นคนจัดตั้งมา สมัยที่พลโท ภราดร พัฒนถาบุตร อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นประธานการพูดคุยก็จัดให้ ฮัสซัน ตอยิบ อดีตแกนนำกลุ่มบีอาร์เอ็น มาพูดคุย มีบีอาร์เอ็นมาคุย ตอนนั้นก็นำกลุ่ม กลุ่มมาราปัตตานีมา ทั้งหมดเป็นกลุ่มที่มาเลเซียเขาจัดตั้งมาทั้งนั้น มาเลเซียกำลังทำงานโดยอาศัยตัวแบบที่เคยมีการทำกันที่มินดาเนา ที่ผมเรียกว่า มินดาเนาโมเดล ซึ่งเป็นการยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธของกลุ่มขบวนการโมโรกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ มาเลเซียตอนนั้นเข้าไปเป็นคนกลางแล้วประสบความสำเร็จ ดังนั้น พอเราไปเชิญเขามาเพื่อให้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก แต่เขาพยายามทำตัวเป็นคนกลางแล้วก็พยายามใช้ มินดาเนาโมเดล มาทำในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตรงนี้มันเป็นการยกระดับของปัญหา คือเราบอกมาตลอดว่าปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาภายในของประเทศไทย จะไม่ให้ประเทศอื่นเข้ามา แต่พอนำมาเลเซียเข้ามาเป็นผู้อำนวยความสะดวก มันมีการยกระดับของปัญหาทันที”

พลเอก อภิวัชร์ กล่าวต่อไปว่า และไม่ใช่แค่นั้น ตอนนั้นก็มีความพยายามจะผลักดันก็เอาองค์กรความร่วมมืออิสลามหรือไอโอซีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อเร็วๆ นี้ ทางคณะผู้อำนวยความสะดวกของมาเลเซียพาผู้แทนกลุ่มมาราปัตตานีไป OIC เพื่อขอเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์ในการประชุม OIC คือ OIC เป็นองค์กรระหว่างประเทศเฉพาะประเทศที่เป็นมุสลิม ซึ่งในระดับโลกเขามีสหประชาชาติ แต่สำหรับกลุ่มประเทศมุสลิมเขามี OIC ก็จะมีสมาชิกเฉพาะประเทศที่เป็นมุสลิม เขาจะมีการประชุมใหญ่ทุกปี แต่ก็จะมีหลายประเทศที่ไม่ใช่ประเทศกลุ่มมุสลิม ไม่ได้เป็นสมาชิก แต่ OIC เคยมีมติให้เข้าไปร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ได้ คือ ไปร่วมนั่งฟังได้ แต่แสดงความเห็นไม่ได้ ประเทศไทยได้รับเกียรติจาก OIC ให้เป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ได้ ในอดีตขบวนการโมโรในมินดาเนา OIC ให้ที่นั่งกลุ่มโมโรไปเป็นผู้สังเกตการณ์ สำหรับปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ขบวนการพูโลเคยทำ เรื่องจะขอเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์เหมือนกัน แต่ OIC ไม่ยอม

“แต่เมื่อเร็วๆ นี้ ผู้อำนวยความสะดวกชาวมาเลเซียพากลุ่มมาราปัตตานีไปยื่นขอเข้าเป็นผู้สังเกตการณ์การประชุม OIC ซึ่งหาก OIC ให้เข้าก็เท่ากับยกฐานะของขบวนการมาราปัตตานีให้เท่ากับรัฐบาลทันที”

พลเอก อภิสิทธิ์ พุดถึงการแก้ปัญหาภาคใต้ผ่านการพูดคุยสันติสุขต่อไปอีกว่า ในช่วงที่ผ่านมา สาเหตุที่ทำให้ความรุนแรงลดระดับไปได้ คือการพูดคุยเพื่อสันติสุข ในคณะที่ไปคุยกันที่ กัวลาลัมเปอร์ ผลงานไม่คืบหน้าเท่าที่ควร แต่ทำไมเหตุการณ์มันสงบลง สาเหตุก็เพราะ กอ.รมน.ภาค 4, กองทัพภาคที่ 4 เขาจัดชุดเล็กๆ ไปคุยกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบโดยตรง ไปทำความเข้าใจกัน คนที่คุยกับคณะพูดคุยสันติสุขของไทย (พลเอก อภิสิทธิ์ เกิดผล เป็นประธาน) เป็นคนที่มาเลเซียเขาจัดตั้งมาทั้งนั้น แต่คนที่ไปคุยกับผู้แทนฝ่ายไทยที่กัวลาลัมเปอร์มันส่งคนในพื้นที่ไม่ได้ ส่งกลุ่มผู้ก่อเหตุร้ายในพื้นที่ไม่ได้ มันแค่คนที่มีความคิดแล้วก็อุปโลกนตัวเองขึ้นมา มาเลเซียคุมอยู่ แต่คนพวกนั้นมันสั่งการพวกก่อความไม่สงบในพื้นที่ไม่ได้ กอ.รมน.ภาค 4 กับกองทัพภาคที่ 4 เขารู้ เขาจึงจัดคนไปคุยกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบโดยตรงเลย ไปทำความเข้าใจกัน

เมื่อคนเข้าใจกันมันก็ทำให้สถานการณ์ลดลง ไม่ใช่ผลพวงจากการพูดคุยกันในระดับรัฐบาล ไม่ใช่เลย แต่ถามว่าทำไมยังต้องทำเรื่องการพูดคุยสันติสุข ก็เพราะเป็นสิ่งที่รัฐบาลชุดที่แล้วเขาทำไว้ มันเป็นพันธะข้อตกลงกันไว้ และหากเราไม่ทำ ประชาคมโลกจะบอกว่าเราไม่ยอมแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสันติวิธี ซึ่งเป็นวิธีที่เป็นสากล รัฐบาลนี้จึงจำเป็นต้องทำ ก็ต้องเดินตามแต่ความสำเร็จไม่ได้โดยตรงนั้น ความสำเร็จอยู่ที่การทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ที่เมื่อคุยกันแล้วเกิดความเข้าใจ สถิติการก่อเหตุก็เลยลดลง

สรุป คือ ความน่าสนใจของข้อคิดเห็นของพลเอกอภิสิทธิ์ คือ การดำเนินการของรัฐบาลที่ทำต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดก่อนในเรื่องของการดำเนินการเกี่ยวกับ OIC ที่เป็นพันธกิจสากล OIC เอง ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ขับเคลื่อนวิธีการแก้ไขปัญหาโดยสันติ ซึ่งแน่นอนว่าไม่มีปัญหาใดที่จะแก้ไขได้โดยวิธีเดียว ทางภาครัฐก็ต้องใช้วิธีอื่นๆ เช่น การเจรจาเป็นการภายในกับกลุ่มผู้ก่อการ เป็นต้น เพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหา อีกส่วนที่สำคัญคือ ความจริงใจที่ประเทศผู้อำนวยความสะดวกจะต้องมีให้กับทั้งสองฝ่าย

ท่าทีของ OIC ในช่วงปี 2555-ปัจจุบัน

ผลการเข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศองค์การความร่วมมืออิสลาม ครั้งที่ 39 ผลการเข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศองค์การความร่วมมืออิสลาม ครั้งที่ 39 (OIC CFM 39) เมื่อวันที่ 15 - 17 พฤศจิกายน 2555 สาธารณรัฐจิบูตี

1. เมื่อวันที่ 15 - 17 พฤศจิกายน 2555 คณะผู้แทนไทย ประกอบด้วย นายจุลพงษ์ โนนศรีชัย ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงการต่างประเทศ หัวหน้าคณะ พันตำรวจเอกทวิ สอดส่อง เลขาธิการ ศอ.บต. ดร. วิสุทธิ์ บิลลาเต๊ะ ผู้แทนจุฬาราชมนตรี นายदनัย มุสา ผู้แทน สมช. และ พ.อ.ปราโมทย์ พรหมอินทร์ โฆษกกอ.รมน. ภาค 4 ส่วนหน้า ได้เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศองค์การความร่วมมืออิสลาม ครั้งที่ 39 (39th Session of the Council of Foreign Ministers of the Organisation of Islamic Cooperation - OIC CFM 39) ที่ประเทศจิบูตี ซึ่งไทยเข้าร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์ของ OIC

2. ประเทศสมาชิก OIC ได้เน้นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม และมีการหารือเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ เช่น ความตึงเครียดครั้งล่าสุดระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ความรุนแรงในซีเรีย การฟื้นฟูประเทศ

โฆมาเลีย ความเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) การคัดค้านแนวคิดหัวรุนแรงซึ่งขัดกับหลักศาสนาอิสลามซึ่งเน้นสันติ และสถานการณ์ในรัฐยะไข่ในเมียนมาร์

3. คณะผู้แทนไทยซึ่งไปร่วมการประชุมดังกล่าวได้ย้ากับมิตรประเทศมุสลิมและ OIC ว่าไทยมีนโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์กับ OIC และโลกมุสลิมในเชิงสร้างสรรค์ในเรื่องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยหัวหน้าคณะผู้แทนไทยได้กล่าวถ้อยแถลงสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

3.1 ไทยกับ OIC มีท่าทีและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นระหว่างประเทศที่สำคัญของโลกที่สอดคล้องกัน อาทิ การสนับสนุนสิทธิของชาวปาเลสไตน์ที่จะมีประเทศของตน ซึ่งไทยได้รับรองรัฐปาเลสไตน์เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2554 และสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ระหว่างกัน เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2555 การเรียกร้องให้ยุติความรุนแรงในซีเรียและความห่วงใยต่อสถานการณ์ด้านมนุษยธรรมในประเทศดังกล่าว การประณามการดูหมิ่นศาสนาซึ่งทุกประเทศมีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนที่มีเชื้อชาติและนับถือศาสนาที่แตกต่างกัน เป็นต้น

3.2 รัฐบาลไทยให้ความสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) และได้ปฏิสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับ OIC เป็นอย่างดี โดยล่าสุด ได้เชิญที่ปรึกษาและผู้แทนพิเศษของเลขาธิการ OIC และคณะ เดินทางเยือนไทย ซึ่งคณะดังกล่าวเห็นว่า มีพัฒนาการทางบวกนับตั้งแต่ปี 2550 และรัฐบาลไทยได้ “เดินมาถูกทางแล้ว”

3.3 มิตรประเทศต่าง ๆ เช่น บาหลีเรน อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน ปาเลสไตน์ และทาจิกิสถาน รวมทั้งเลขาธิการ OIC และ รมว.กต. จิบูตี ซึ่งเป็นประธาน OIC ได้แสดงความเข้าใจและสนับสนุนการดำเนินการของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหา จชต. โดยเห็นว่า การพัฒนาพื้นที่จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการแก้ไขปัญหาและการดำรงสันติสุขในพื้นที่ ทั้งนี้ ในส่วนของถ้อยแถลงประเทศต่าง ๆ ในที่ประชุมมิได้มีการกล่าวพาดพิงถึงประเทศไทย โดยมีเพียงคณะผู้แทนตุรกี ซึ่งแสดงความชื่นชมกับพัฒนาการในทางบวกในสถานการณ์ใน จชต.

4. การเข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้เป็นโอกาสสำคัญที่ไทยจะพบปะและส่งเสริมความสัมพันธ์กับมิตรประเทศในโลกมุสลิม ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักว่า ไทยเป็นมิตรประเทศที่มีจุดยืนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับโลกมุสลิม นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ในการชี้แจงนโยบายของไทยต่อโลกมุสลิมและ OIC โดยเฉพาะการดำเนินงานของรัฐบาลเกี่ยวกับสถานการณ์ จชต. (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา,ออนไลน์,2555)

4.1 การประชุมสุดยอดอิสลาม ครั้งที่ 12 (the 12th Islamic Summit)

เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2556 นายมนัสวี ศรีโสดาพล อธิบดีกรมสารนิเทศ และโฆษกกระทรวงการต่างประเทศให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับเอกสารผลการประชุม (Final Communiqué) ซึ่งประเทศสมาชิกขององค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation –OIC) ให้การรับรองในการประชุมสุดยอดอิสลาม ครั้งที่ 12 (the 12th Islamic Summit) ระหว่างวันที่ 6 - 7 กุมภาพันธ์ 2556 ณ กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ ซึ่งมีถ้อยคำเกี่ยวกับประเทศไทย ดังนี้

“73 - We commend the efforts of the Secretary-General in following up the situation of Muslims in Southern Thailand, and were encouraged by the Government of Thailand’s continued efforts to overcome the obstacles in the implementation of the commitments included in the 2007 Joint Statement.

We express hope that the Government of Thailand will make further constructive steps and request the Secretary-General to cooperate with the Government of Thailand and to pursue constructive dialogue in the interest of Muslims in Southern Thailand towards the achievement of peace and stability therein.”

“73 - เราชื่นชมความพยายามของเลขาธิการ OIC ในการติดตามสถานการณ์ของชาวมุสลิมในประเทศไทยตอนใต้ และรู้สึกมีกำลังใจจากความพยายามอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลไทยที่จะเอาชนะอุปสรรคในการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ในแถลงการณ์ร่วมปี 2550 เราแสดงความหวังว่ารัฐบาลไทยจะดำเนินขั้นตอนที่สร้างสรรค์ต่อไป และขอให้เลขาธิการ OIC ร่วมมือกับรัฐบาลไทยและดำเนินการหารืออย่างสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ของชาวมุสลิมในประเทศไทยตอนใต้ อันจะนำไปสู่การบรรลุสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่”

นายมนัสวี ศรีโสดาพล กล่าวว่า ฝ่ายไทยพอใจกับความสมดุลของถ้อยคำดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศสมาชิก OIC มีความมั่นใจและสนับสนุนความพยายามของรัฐบาลไทยที่จะแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหาคือการผลักดันกระบวนการต่อไปอย่างสร้างสรรค์และ การสนับสนุนความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่จะยุติความรุนแรง พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และที่สำคัญเป็นพิเศษ คือทุกฝ่ายต้องร่วมกันต่อต้านผู้ที่ก่อความรุนแรงใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์

ก่อนหน้านี้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2555 ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 39 ได้ออกข้อมติซึ่งวิจารณ์การดำเนินงานของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยไม่ได้คำนึงถึงอุปสรรคที่เกิดจากความรุนแรงและการก่อการร้ายในพื้นที่ ต่อมา รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจึงได้มีหนังสือถึงเลขาธิการ OIC แสดงความผิดหวังต่อข้อมติดังกล่าว และยืนยันว่า รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหา และพร้อมจะร่วมมือกับ OIC บนพื้นฐานของความเข้าใจและความเคารพซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ดำเนินมาตรการอื่นๆ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในหมู่ประเทศสมาชิก OIC โดยระหว่างการเดินทางเยือนประเทศบาห์เรน กาตาร์ คูเวต บังกลาเทศ และปากีสถาน นายกรัฐมนตรี และรองนายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ชี้แจงทำความเข้าใจ และขอให้ประเทศเหล่านั้นสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลไทย และล่าสุด เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2556 รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้นำคณะทูตประเทศ สมาชิก OIC เดินทางเยือนจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสังเกตการณ์ในพื้นที่และเยี่ยมชุมชนมุสลิม รวมถึงที่พักรับชั่วคราวที่รัฐบาลไทยได้จัดให้ผู้อพยพชาวโรฮิงญา (กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา, 2556, ออนไลน์)

4.2 การเยือนของเลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม

นายอิยาต อามีน มาดานี (Mr. Iyad Ameen Madani) เลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation) ได้แสดงความชื่นชมของรัฐบาลไทยในความพยายามในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ในระหว่างการเข้าเยี่ยมคารวะพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในบ่ายวันนี้

พลตรี วีรชน สุคนธปฏิภาค รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวในวันอังคาร (12 ม.ค. 2559) นี้ว่า นายอียาด ที่เดินทางมาเป็นแขกของกระทรวงการต่างประเทศ ได้เสนอแนะให้ทางรัฐบาลไทยว่า ควรใช้กลไกทางการเมืองและการเจรจา

นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวตอบว่า รัฐบาลดำเนินการ 2 แนวทางควบคู่กัน ได้แก่

1. การส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ ซึ่งรัฐบาลมุ่งมั่นพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และความปลอดภัย เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่

2. ดำเนินกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเน้นความต่อเนื่องการสร้างเชื่อมั่นและความชอบธรรมตามกฎหมาย

นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวให้นายอียาดได้รับทราบว่า การดำเนินการกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การสร้างความไว้วางใจ
2. การบรรลุข้อตกลงแนวปฏิบัติสองฝ่าย (Code of Conduct) ที่นำไปสู่การลดการเผชิญหน้าและยุติการใช้ความรุนแรงจากทั้งสองฝ่าย
3. การบรรลุฉันทามติของทางออกจากความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและจัดทำ Road Map นำไปสู่การยุติปัญหา

สรุป

เราจะเห็นได้ว่าองค์กระระหว่างประเทศมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะองค์การความร่วมมืออิสลามซึ่งให้ความสนใจในประเด็นการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ รัฐบาลจึงจำเป็นที่จะต้องทบทวนยุทธศาสตร์การจัดการกับปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวบนพื้นฐานของการใช้แนวทางสันติวิธี ซึ่งหมายถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของอำนาจรัฐในทิศทางที่ควรจะเป็น โดยไม่ใช้ความรุนแรง ควบคู่ไปพร้อมกับการสร้างการบูรณาการแก้ไขปัญหาทุกภาคส่วนในการเผชิญหน้าและรับมือกับความรุนแรง ตลอดจนแสวงหาทางเลือกด้านนโยบายที่ทุกฝ่ายสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาได้

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนานเกี่ยวเนื่องกับมิติอัตลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ความเป็นธรรม และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ จึงต้องได้รับการแก้ไขด้วยแนวทางการเมืองที่ใช้สันติวิธีเป็นหลัก ซึ่งรัฐบาลในอดีตที่ผ่านมา ทุกรัฐบาลได้พยายามที่จะใช้กระบวนการพูดคุยสันติสุขกับผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดหลายประการทั้งของรัฐบาลไทยและกลุ่มผู้คิดเห็นต่างจากรัฐ เช่น ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ ไม่มีเวทีหารือเชิงลึกอย่างเพียงพอ ยังไม่ตักผลึกทางความคิดของปัญหาและทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับ รวมทั้งปัญหาคุุ่เจรจา เนื่องจากกลุ่มผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐมีหลายกลุ่ม ที่สำคัญคือไม่มีการเปิดเผยตัว โครงสร้าง และผู้นำ การพูดคุยที่ผ่านมาของไทยจึงยังไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมแต่รัฐบาลต้องเจรจาไปเรื่อย ๆ เพราะการเปิดเวทีให้กลุ่มต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ย่อมส่งผลดีและคงเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในทันทีเนื่องจากกระบวนการเจรจาต้องใช้เวลา สิ่งที่ควรคำนึงคือ การสร้างความเข้าใจให้กับองค์การระหว่างประเทศไม่ใช่เพียง OIC แต่ควรสร้างความเข้าใจให้กับสากล

ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริงและลดความสูญเสียได้มากที่สุดก็คือการ “เจรจา” เพราะจะนำพาซึ่งความสันติสุขได้ดีที่สุด เพียงแต่จะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการแก้ปัญหา โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

1. น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ให้ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานในการแก้ไขปัญหาอย่างซื่อตรงจริงจัง จริงใจ และความเข้าใจที่ว่าทุกคนไม่ว่านับถือศาสนาใด เชื้อชาติและภาษาใดล้วนเป็นพี่น้องกันและเป็นพลเมืองไทยด้วยกัน ก็จะเป็นหนทางนำไปสู่สันติสุขดังที่ทุกคนคาดหวัง

2. ควรเป็นการพูดคุยแบบเปิดเผย หรือใช้ประโยชน์จากผู้อำนวยการความสะดวก และที่ต้องชี้แจงให้นานาชาติเข้าใจ โดยเฉพาะประชาคมมุสลิม ให้เข้าใจว่าไทยยังมองว่าเป็นปัญหาภายในและมุ่งแก้ไขโดยสันติวิธี

3. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายและผู้อำนวยการความสะดวกควรมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการสื่อสารและทำงานกับสื่อมวลชนนอกเหนือไปจากโต๊ะการพูดคุยสันติสุข เช่น การเสนอข่าว การให้ข้อมูลที่ไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น โดยมีการเผยแพร่ในภาษาไทย มลายู และอังกฤษ เป็นต้น

4. ปรับโครงสร้างหน่วยงานต่างๆให้ตรงตามหน้าที่ เช่น กระทรวงต่างประเทศควรดูแลการลงพื้นที่และการให้ความรู้ความเข้าใจต่อคณะผู้แทนที่มาลงพื้นที่
5. มีการประชุมปฏิบัติการระหว่างกระทรวง กรม และภาคประชาชนในประเด็นปัญหาเฉพาะกลุ่ม เช่น ความขัดแย้งทางความคิด การให้ข้อมูลทางด้านภาษา
6. ตั้งคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ให้ถูกต้องบนพื้นฐานของการให้เกียรติและเคารพกันทางวัฒนธรรม
7. การสร้างเอกภาพในการทำงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำว่าจะให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยอมรับและปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สามารถสั่งการและรับนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แต่ละหน่วยงานรับทราบและนำไปปฏิบัติ และมีการประเมินผล
8. เพื่อเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ควรเปิดพื้นที่ทางการเมืองและให้โอกาสคนกลุ่มต่าง ๆ ความคิดเห็นและข้อห่วงใยที่มีต่อกระบวนการสันติสุข

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- การต่างประเทศ, กระทรวง. กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ.2540-2543. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2543.
- จรัญ มะลูลีม. บทนำแห่งตะวันออกกลาง. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- จรัญ มะลูลีม. เอเชียตะวันตก ภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- จรัญ มะลูลีม. OIC องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม. กรุงเทพฯ : ศยาม, 2555.
- สีดา สอนศรี. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นโยบายต่างประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ค.ศ. 1997-2006. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

หนังสือพิมพ์

- จรัญ มะลูลีม. “ไทยกับ OIC (๑)”. มติชนรายสัปดาห์. ปีที่ 25 (1297) 24 มิถุนายน 2548.
- อกนิษฐ์ หมั่นสวัสดิ์, พลเอก. “ทำบันไดสันติสุข”. ไทยโพสต์ แทบลอยด์. ประจำวันที่ 17-23 มกราคม 2559.

เอกสารวิจัย

- จรัญ มะลูลีม. “องค์การการประชุมอิสลาม”. ปริญญาดุซฎีก์บัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2459.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ: เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2549.
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. “บทบาทและความเคลื่อนไหวของมุสลิมในภาคใต้”. รายงานการศึกษาเฉพาะกรณี, 2531.
- รูด ธรรมมงคล. “กรณีศึกษาปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, 2554.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.). “แผนการปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ พ.ศ.2556-2557. 2560.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562. 2560.

สืบสกุล คำโมง. “การศึกษาการดำเนินความสัมพันธ์ของไทยกับสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ในสมัยประธานาธิบดี Mohamed Morsi และในสมัยประธานาธิบดี Abdel Fattah Al-Sisi”. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, 2557.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ข่าวอิศรา, สำนัก. “เอกซเรย์งบปี 58 เทตต์ไฟใต้ 2.5 หมิ่นล้าน "กลาโหม-กอ.รมน." เฮได้เพิ่มถั่วหน้า”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.isranews.org/main-issue/32087-budget_32087.html, 2560.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “พล.ท.นักรบ บุญบัวทอง: กางแผนพูดคุยสันติสุข เผยความคืบหน้าแจ้งข้อท้าทาย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.deepsouthwatch.org/dsj/th/8485, 2560.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “รายงานเลขาฯ OIC ชมรัฐบาลไทยจริงใจแก้ปัญหาชายแดนใต้”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.deepsouthwatch.org/ms/node/7983>, 2560.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “วาทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้/ปาตานี เขียนโดย สมัชชา นิลปัทม์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.Deepsouthwatch.org/node/6869>, 2560.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “โอไอซี คุยอะไรกับมาราปัดตานีและภาคประชาสังคม”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/7920>, 2560.

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. “OIC ก็กับการพูดคุยสันติภาพภายใต้รัฐบาลทหารเขียนโดยรุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.deepsouthwatch.org/node/6869>, 2560.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พลโท ปริญญา ฉายติลก
วันเดือนปี เกิด	23 กรกฎาคม 2504
การศึกษา	โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 21 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 32 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 72 โรงเรียนเสนาธิการทหาร รุ่นที่ 54
ประวัติการทำงาน	ผบ.มว.พล.ร้อย.อวบ.ร.7 พัน 2
โดยย่อ	นายทหารฝ่ายการข่าว ร.7 พัน 2 ราชการสนาม ฉก.327 ราชการสนาม บ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการกาล พิษณุโลก หน.ทีมข่าวพิเศษ โครงการข่าวชายแดน ทภ.3 หน.ฝกร.กกล.ทบ.ไทย ในติมอร์ตะวันออก ช่วยราชการ สมช.ในตำแหน่งนักวิเคราะห์ความมั่นคง ราชการสนาม จชต. ผู้ชำนาญการประจำ สนช. ฝสธ.ประจำ พล.กท รองหัวหน้านายทหารประสานภารกิจทางทหารกระทรวงการต่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

จากความพยายามของขบวนการ ที่จะทำให้ประเด็นปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประเด็นปัญหาสากล เพื่อให้เกิดการแทรกแซงและเข้ามาบริหารจัดการกับปัญหา ในการที่จะบรรลุ ในยุทธศาสตร์ที่จะแบ่งแยกดินแดนออกจากประเทศไทยให้ได้ นั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องทำความเข้าใจในความเกี่ยวพันและบทบาทขององค์กระระหว่างประเทศ อย่างใกล้ชิด จึงต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์แนวทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดยุทธศาสตร์ เชิงรุกอย่างสร้างสรรค์ต่อองค์การความร่วมมืออิสลาม ถึงแม้ว่าในเชิงรับได้กระทำมาอย่างต่อเนื่อง แล้วก็ตาม ในที่อื่นจะเป็นการป้องกันและปราบปรามมิให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกลายเป็นปัญหาสากล ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหาเกิดความซับซ้อนมากขึ้นนอกจากนี้ การอาศัยความร่วมมือที่ดีจากองค์การ ความร่วมมืออิสลามจะมีส่วนส่งเสริมให้กิจการด้านอื่นๆ เช่น การศาสนา การเศรษฐกิจ และความร่วมมือ ด้านสังคม อันจะนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อหาทางออกด้วยสันติวิธี และการแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อที่จะลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและประมวลผลกระทบที่เชื่อมโยงกันของปัญหา ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับบทบาทและท่าทีของ OIC
2. เพื่อชี้ให้เห็นว่าถึงกระบวนการและการดำเนินการของ OIC มีผลต่อการแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และการกำหนดนโยบายของรัฐด้วย
3. เพื่อเสนอแนะด้านนโยบายและแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือทั้งในระดับองค์กร และรัฐสมาชิก OIC ในเชิงรุกอย่างสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องเช่น กฎบัตรองค์การ ความร่วมมืออิสลาม (OIC Charter) เอกสารแถลงผลการประชุม OIC ที่อ้างถึงและเกี่ยวข้องกับปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เอกสารการรายงานของหน่วยงานราชการไทยที่ดำเนินการต่อบทบาทและ ท่าทีของ OIC รวมทั้งรายงานการวิจัยและเอกสารทางวิชาการเชิงรัฐศาสตร์และความร่วมมือระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้องการบริหารจัดการความขัดแย้ง

2. ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2558 – กันยายน 2559

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยเป็นปัญหาที่มีหลายมิติ เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลต่อการแก้ไขปัญหาทั้งเชิงนโยบายและการปฏิบัติ การวิจัยครั้งนี้มุ่งต่อมิติ ต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์การความร่วมมืออิสลาม แต่ก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึงมิติที่ เกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ ด้วย

2. เอกสารที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในบางเอกสารมีชั้นความลับ ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาวิเคราะห์และแปลงให้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและท่าทีขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ที่มีต่อการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในประเทศไทย รวมถึงท่าทีและนโยบายของรัฐบาลไทยที่มีต่อการจัดการสถานการณ์ ในจังหวัดชายแดนใต้ ได้กำหนดวิธีวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จึงได้กำหนดวิธีการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลขั้นต้นที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน ดังนี้
 - 1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความต่างๆทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ
 - 1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กต. และนักวิชาการ
2. การลำดับข้อมูล เป็นการนำเอาข้อมูลในขั้นตอนการเก็บข้อมูลมาคัดและเรียงลำดับ ความสำคัญ จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกต่อการนำไปศึกษาและวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการ ดำเนินงานและท่าทีขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ที่มีต่อปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เข้าสู่ระเบียบวิธีวิจัยทาง สังคมศาสตร์ ทางรัฐศาสตร์ เพื่อชี้ให้เห็นประโยชน์ของการนำองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) มาแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการหาแนวทางการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาระหว่าง องค์การระหว่างประเทศรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะการ ก่อเหตุรุนแรงและปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ พบว่า บทบาทท่าที และการดำเนินการของ องค์การความร่วมมืออิสลาม มีผลทั้งโดยความตรงและทางอ้อมต่อปัญหาที่เกิดขึ้น โดยในทางโดยตรง ฝ่ายผู้ก่อเหตุร้ายหวังผลว่า การเข้ามาเกี่ยวข้องและแก้ไขปัญหาโดยตรงของ OIC จะสามารถทำให้ บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ในการที่จะแบ่งแยกดินแดน จึงดำเนินการในหลายรูปแบบเพื่อให้ OIC เข้ามาเกี่ยวข้องและดึงปัญหาให้เป็นประเด็นสากลให้ได้โดยอาศัย OIC เป็นองค์กรหลักเพื่อ ผลักดันกระบวนการต่อไป ในทางอ้อม จากการศึกษาพบว่า ก่อนที่จะมีการประชุมประจำปีเพื่อจัดทำ

สรุปรายงานหรือการเดินทางมาของฝ่ายทาง OIC มักจะเกิดเหตุร้ายที่รุนแรงหรือการแสดงให้เห็นว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยยังมีปัญหาที่รอให้ OIC มาแก้ไข เช่นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ มีการใช้ป้ายผ้า หรือการพยายามเข้าไปอ่านแถลงการณ์ในที่ประชุม OIC เป็นต้น

2. จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้ OIC จะมีนโยบายไม่แทรกแซงต่อกิจการภายในของประเทศใด แต่จากแนวคิดที่ว่าด้วยประชาคมโลกอิสลาม และมนทัศน์ทางศาสนาว่าด้วยเอกภาพของประชาคมมุสลิม ที่มีความเชื่ออันเดียวกันว่ามุสลิมเป็นพี่น้องกันทั่วโลกทำให้ OIC จำเป็นต้องให้ความสนใจและเฝ้ามองปัญหาและการแก้ไขปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยมีประเทศมาเลเซียที่มีส่วนได้เสียโดยตรงจากสถานการณ์ภาคใต้ ด้วยเหตุผลที่มีอาณาเขตติดต่อกันกับ 3 จังหวัดภาคใต้ มีความผูกพันเชื่อมโยงกันทางชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ รวมทั้งการเป็นพี่น้องมุสลิมด้วยกันจึงทำให้มาเลเซียต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันในฐานะประเทศเพื่อนบ้าน การเข้ามาเกี่ยวพันโดยตรงจึงไม่สามารถกระทำได้ จึงพยายามดำเนินการในทางอ้อม และใช้เวที OIC เป็นเครื่องมือและช่องทางหนึ่งในการแสดงบทบาทนี้

3. ประเทศไทยตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการสร้างนโยบายแนวทางและยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา ทุ่มเทกำลังพลและงบประมาณจำนวนมากเพื่อแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่สามารถทำให้เหตุการณ์สงบลงได้ จึงได้มีความพยายามที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ OIC ด้วยการทำความเข้าใจ การชี้แจงรวมทั้งการเชิญผู้แทนพิเศษของ OIC รวมทั้งเลขาธิการ OIC มาเยี่ยมเยือนในพื้นที่ เพื่อให้เห็นว่าสถานการณ์ไม่ได้รุนแรงดังที่ได้รับการรายงานจากอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งผลจากการได้มาประจักษ์ด้วยสายตาเอง ทำให้ผู้แทน OIC เข้าใจและยอมรับในปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาของไทยมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยเชื่อมั่นว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดนไม่สามารถใช้ OIC เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้บรรลุยุทธศาสตร์ได้

4. จากคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้แทน OIC ที่ต้องการให้มีการพูดคุยทางออกร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้มาเลเซียได้มีเวทีแสดงออกถึงบทบาทที่จะช่วยแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยจึงได้มีนโยบาย และแนวทางการพูดคุยเพื่อสันติสุข ซึ่งถือว่าเป็นเวทีที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างยิ่งทั้งในการยอมรับข้อเสนอแนะของ OIC ที่จะแก้ไขในทางสันติวิธี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลและสามารถให้มาเลเซียได้มีเวทีแสดงบทบาทได้ชัดเจนขึ้น

จะเห็นได้ว่าองค์กรระหว่างประเทศมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะองค์การร่วมมืออิสลาม ซึ่งให้ความสนใจในประเด็นการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องทบทวนในการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว บนพื้นฐานของการใช้แนวทางสันติวิธี การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอำนาจรัฐในทิศทางที่ควรจะเป็นโดยไม่ใช้ความรุนแรง ควบคู่ไปพร้อมกับการสร้างการบูรณาการแก้ไขปัญหาทุกภาคส่วน ตลอดจนแสวงหาทางเลือกด้านนโยบายที่ทุกฝ่ายสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริงและลดความสูญเสียได้มากที่สุดก็คือการ “เจรจา” เพราะจะนำพาซึ่งความสันติสุขได้ดีที่สุด เพียงแต่จะต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการแก้ไขปัญหา โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

1. น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานในทางแก้ไขปัญหาอย่างซื่อตรง จริงจัง จริงใจ และความเข้าใจที่ว่าทุกคนไม่ว่านับถือศาสนาใด เชื้อชาติและภาษาใด ล้วนเป็นพี่น้องกันและเป็นพลเมืองไทยด้วยกัน จะเป็นหนทางนำไปสู่สันติสุขดังที่ทุกคนคาดหวัง

2. การมีนโยบายที่ชัดเจนในการเสริมสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศมุสลิมโดยใช้ด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและด้านการศึกษา มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับผู้นำ และระดับผู้ปฏิบัติอันจะนำไปสู่ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งจะมีผลต่อการแก้ไขปัญหาได้

3. การเปิดการพูดคุยแบบเปิดเผย หรือใช้ประโยชน์จากผู้อำนวยความสะดวก และการที่ต้องชี้แจงทำความเข้าใจ โดยเฉพาะประชาคมมุสลิม ให้เข้าใจว่าไทยยังมองว่าเป็นปัญหาภายใน และมุ่งแก้ไขโดยสันติวิธี

4. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายและผู้อำนวยความสะดวกควรมีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการสื่อสารและการทำงานกับสื่อมวลชนนอกเหนือไปจากโต๊ะการพูดคุยสันติสุข เช่น การเสนอข่าว การให้ข้อมูลที่ไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น โดยมีการเผยแพร่ในภาษาไทย มลายู และอังกฤษ เป็นต้น

5. ตั้งคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ให้ถูกต้องบนพื้นฐานของการให้เกียรติและเคารพกันทางวัฒนธรรม

6. การสร้างเอกภาพในการทำงานให้ทุกหน่วยงาน เพื่อที่เกี่ยวข้องยอมรับและปฏิบัติตามแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รัฐบาลกำหนด เพื่อให้สามารถสั่งการและรับนโยบายไปปฏิบัติ รวมทั้งการมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่หน่วยงานรับทราบและนำไปปฏิบัติ และมีการประเมินผล

7. เพื่อเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ควรเปิดพื้นที่ทางการเมืองและให้โอกาสคนกลุ่มต่างๆ ความคิดเห็นและข้อห่วงใยที่มีต่อกระบวนการสันติสุข